

Christine Thomsen

Kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene i Norden 1981

Rapport fra en projektgruppe nedsat af Nordisk Turistråd.

F O R O R D

Projektinitiativ og formål

I 1979 afsluttedes den første undersøgelse af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæg i Norden (NU A 1979:13). Rapporten, der byggede på statistisk materiale fra 1976 og 1977, gav turistmyndighederne et statistisk materiale, som kunne anvendes såvel i forbindelse med investeringsplanlægning som i forbindelse med markedsføringsarbejdet.

I 1982 fandt Nordisk Turistråd det ønskværdigt at få opdateret denne rapport, og Nordisk Ministerråds Turistudvalg bevilgede midler til denne opdatering.

Formålet med denne 2. undersøgelse af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæg i Norden er at vise, hvor og hvornår samt i hvilke former uudnyttet indkvarteringskapacitet findes i de nordiske lande. Denne registrering skal give turisterhvervet mulighed for at udvikle turistprodukter samt foretage målrettet markedsføring der sikrer, at den uudnyttede kapacitet belægges.

Afgrænsninger

Som det fremgår af projektets formål, er arbejdet afgrænset til en belysning af kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene. Dette er en ændring i forhold til den 1. undersøgelse af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæg i Norden, idet denne rapport endvidere summarisk behandlede kapacitetsudnyttelsen ved transportanlæggene. Afgrænsningen skal imidlertid ses i lyset af, at det er inden for indkvarteringsanlæggene, at den største ledige kapacitet eksisterer. Behandlingen af indkvarteringsanlæggene er videre vægtet, således at nærværende rapport især koncentrerer sig omkring kapacitetsudnyttelsen på hoteller. Årsagen til denne vægtning skyldes, at netop hotellerne har de største problemer med kapacitetsudnyttelse, hvorfor arbejdsgruppen har fundet det mest formålstjenligt at koncentrere arbejdet omkring disse anlægstyper.

Undersøgelsesmateriale

Belysningen af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene i de nordiske lande er alene sket på grundlag af eksisterende statistisk materiale fra de enkelte landes centrale statistiske instans.

I forbindelse med arbejdet har projektgruppen konstateret, at turiststatistikkerne i de nordiske lande varierer såvel med hensyn til dækningsområde som med hensyn til indsamlingsmetode, præsentationsform, detaljeringsgrad og frekvens. Disse forhold har vanskeliggjort arbejdsgruppens arbejde og bestræbelser på at opbygge sammenlignelige nationale delrapporter.

I alle nordiske lande eksisterer en forholdsvis dækkende hotelstatistik med belysning af såvel kapacitets- som efterspørgselsforhold. For campingområdet falder kvaliteten af statistikken i flere af landene, hvorfor tallene relateret til campingområdet i denne rapport må læses med nogen forsigtighed. For de øvrige indkvarteringstyper eksisterer der i flere af landene slet ikke tilgængelig statistik. Arbejdsgruppen tillader sig derfor at anbefale, at de nordiske landes turiststatistikker belyses nærmere, samt at denne belysning fører til anbefalinger om en samordning af de nordiske turiststatistikker. Det er arbejdsgruppen bekendt, at OECD's Turistkomite arbejder på dette problem, men da udsigterne til en løsning er lange i OECD-regi, bør et nordisk projekt igangsættes.

Rapportens indhold og opbygning

Nærværende rapport bygger primært på statistisk materiale fra året 1981. Ved at sammenholde den 1. undersøgelse af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæg i Norden med nærværende belyses udviklingen således over en 4-årig periode.

Arbejdsgruppen har tilstræbt at opbygge nærværende rapport således, at den i udbredt grad er sammenlignelig med den 1. kapacitetsudnyttelsesrapport. I nærværende rapport er ganske få resultater fra den 1. rapport medtaget, således at udviklingen i hovedtallene er belyst over en periode. Størstedelen af tabellerne og diagrammerne indeholder dog alene resultater relateret til 1981, idet arbejdsgruppen ikke har anset det som den vigtigste opgave at belyse udviklingen i historiske data. Arbejdsgruppen har derimod anset det for vigtigst at belyse situationen, som den ser ud i dag, samt komme med anbefalinger til en forbedring af kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene. Ønsker man derfor at vurdere udviklingen i detaljer, må nærværende rapport sammenholdes med den 1. kapacitetsudnyttelsesrapport, hvilket netop arbejdsgruppens bestræbelser for sammenlignelighed mellem de to rapporter tillader.

Rapporten er bygget over 4 kapitler. I kapitel 1 bringes de fællesnordiske konklusioner. Dette kapitel er et koncentrat af kapitel 2, hvor kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene i Norden er belyst i såvel verbal form som ved hjælp af tabeller og diagrammer. I kapitel 3 bringes arbejdsgruppens anbefalinger til en forbedring af kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene i de nordiske lande. Uden at skulle formindske betydningen af de øvrige kapitler må dette kapitel anses for værende rapportens vigtigste, idet det indeholder meget operationelle anbefalinger for primært hotel erhvervet. Kapitel 4 indeholder de fem nationale delrapporter, hvor hver rapport i detaljer belyser kapacitetsudnyttelsen i et enkelt land. Kapitlerne er således fem-delt, og som reference er benyttet første bogstav i navnet på hvert af de nordiske lande.

Der henvises endvidere til indholdsfortegnelsen for en mere detaljeret oversigt over rapportens indhold og opbygning.

Projektorganisation

Den nedsatte arbejdsgruppe til belysning af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene i Norden har haft følgende deltagere:

Agneta Sundvall	-	Sveriges Turistråd
Birgir Thorgilsson	-	Islands Turistråd
Håvard Saunes	-	Landslaget for Reiselivet i Norge
Tom Ylkänen	-	Centralen för turistfrämjande, Finland
Erik Skjoldlev	-	Danmarks Turistråd

Under arbejdet med undersøgelsen har arbejdsgruppen været samlet tre gange.

Arbejdsdelingen i arbejdsgruppen har været således, at de nationale repræsentanter har været ansvarlige for de nationale delrapporter, medens arbejdsgruppen som helhed har været ansvarlige for de fællesnordiske kapitler.

Generel indholdsfortegnelse

	Side:
1. FÆLLESNORDISKE KONKLUSIONER	1
2. SAMNORDISKE RESULTATER	3
3. ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN I DE NORDISKE LANDE	18
4. NATIONALE DELRAPPORTER	
Danmark	D 1 - D 32
Finland	F 1 - F 24
Island	I 1 - I 11
Norge	N 1 - N 23
Sverige	S 1 - S 25

**FÆLLESNORDISK
DEL**

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

	Side:
1. FÆLLESNORDISKE KONKLUSIONER	1
2. SAMNORDISKE RESULTATER	3
2.1. Samlet oversigt over den nordiske indkvarteringskapacitet	3
2.2. Hotelkapaciteten og dens udnyttelse i de nordiske lande	4
2.3. Campingkapaciteten og dens udnyttelse i de nordiske lande	12
2.4. Andre indkvarteringsanlægstyper i de nordiske lande	13
2.5. Udviklingen fra 1977 til 1981 i de nordiske lande	15
3. ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN I DE NORDISKE LANDE	18
3.1. Evaluering af anbefalinger fra den 1. kapacitetsudnyttelsesrapport	18
3.2. Anbefalinger til forbedring af kapacitetsudnyttelsen	20

1. FÆLLESNORDISKE KONKLUSIONER

Arbejdet med vurderingen af kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene i de nordiske lande har ført frem til følgende konklusioner:

- . Året rundt findes der inden for samtlige indkvarteringstyper ledig kapacitet i samtlige nordiske lande.
- . Der udbydes i højsæsonen dagligt omkring 1,5 millioner overnatningsenheder i de nordiske lande.
- . Campingpladserne tegner sig for 46% af det totale kapacitetsudbud, feriebyer/feriehuse for 28%, hoteller for 19% og herberg/vandrerhjem for 7%.
- . Efterspørgslen efter indkvarteringskapacitet er stærkt koncentreret omkring månederne juni, juli og august.
- . Den samlede indkvarteringskapacitet er udvidet med ca. 2% fra 1977 til 1981.
- . Hotellerne udbyder på årsbasis omkring 48 millioner værelser. Kun 25,4 millioner af disse værelser bliver belagt, og kapacitetsudnyttelsen er således blot 52,6% målt på værelsesbelægning.
- . De ikke belagte værelser repræsenterer en mistet indtjening for hotellerne på over 4,5 milliarder danske kroner ved en "tilbudspris" på blot 200 danske kroner pr. værelse.
- . I højsæsonen står dagligt 50.600 hotelværelser ledige på hotellerne i de nordiske lande. I gennemsnit over året udbydes dagligt 62.600 værelser mere end der efterspørges.
- . De nordiske hovedstæder har en bedre udnyttelse af hotelkapaciteten end de øvrige geografiske områder i Norden.
- . 78% af samtlige overnatninger på de nordiske hoteller foretages af nordiske statsborgere. Størstedelen af disse overnatninger foretages dog af de enkelte landes egne indbyggere.

- . De nordiske overnatninger viser mindre sæsonkoncentration end ikke-nordiske overnatninger. Nordiske overnatninger medvirker således til en sæsonudjævning på hotellerne.
- . Antal overnatninger på de nordiske hoteller er steget med 9% fra 1977 til 1981. I samme periode er hotellernes sengekapacitet imidlertid udvidet med 14%, hvorfor kapacitetsudnyttelsen er faldet i den nævnte periode.
- . Hotellerne har selv store muligheder for at forbedre kapacitetsudnyttelsen ved en intensivering af produktudvikling, markedsføring og øget samarbejde med det øvrige turisterhverv.
- . Antal overnatninger på campingpladser er steget fra 1977 til 1981 samtidig med, at personkapaciteten på campingpladserne er reduceret. Kapacitetsudnyttelsen på campingpladserne er således - modsat på hotellerne - forbedret i den nævnte periode.
- . Turiststatistikkerne belyser kun en del af det samlede indkvarteringsprodukt og bør forbedres for at kunne virke som et generelt måleredskab for turismens omfang.

2. SAMNORDISKE RESULTATER

2.1. Samlet oversigt over den nordiske indkvarteringskapacitet

Den samlede nordiske indkvarteringskapacitet af turistmæssig interesse er i 1981 opgjort til 1.489.900 senge pr. døgn. Denne indkvarteringskapacitet fordeler sig, som det fremgår af tabel 1, på hoteller, feriebyer/feriehuse, campingpladser og herberger/vandrerhjem. Ud over disse anlægstyper eksisterer en kapacitet af turistmæssig interesse, der imidlertid ikke omhandles i denne rapport.

Tabel 1. Kommerciel indkvarteringskapacitet i Norden 1981

Bedriftstype	Sengekapacitet					
	Danmark Antal (%)	Finland Antal (%)	Norge Antal (%)	Sverige Antal (%)	Island Antal (%)	Norden total (%)
Hoteller	69.000 (13)	49.000 ³⁾ (41)	49.000 (13)	116.000 ²⁾ (26)	4.400 ²⁾ (56)	287.400 (19)
Stugbyer, udlejningshytter, sommerhuse	275.000 (50)	27.000 (22)	24.000 (7)	93.000 (20)	2.200 (28)	421.200 (28)
Camping	189.000 (35)	16.000 ¹⁾ (13)	240.000 (66)	234.000 (52)	1.000 (13)	680.000 (46)
Herberger, Vandrerhjem og andet	11.000 (2)	29.000 (24)	50.000 (14)	11.000 (2)	300 (3)	101.300 (7)
Ialt	544.000 (100)	121.000 (100)	363.000 (100)	454.000 (100)	7.900 (100)	1.489.900 (100)

1) Kapacitet i campinghytter

2) Heri er medregnet turisthoteller, der kan være lukkede udenfor sæsonen (opgørelse er for juli 1981).

3) Alene hotel og motel. I den kommercielle/registrerede kapacitet indgår "resandehem og motorhydder". Såfremt disse medtages øges kapaciteten til 63.518.

Den samlede sengekapacitet i Norden på 1.489.900 er et udtryk for det daglige udbud i højsæsonen. Uden for denne sæson falder sengekapaciteten drastisk, idet mange af virksomhederne og overnatningsenhederne i de enkelte anlægstyper lukker. Dette gør sig i første omgang gældende for campingpladserne, men også inden for de øvrige typer findes et stort antal sæsonvirksomheder med en begrænset åbningsperiode over året.

Den nordiske indkvarteringskapacitet er i første omgang koncentreret omkring campingpladserne, der råder over 46% af den samlede indkvarteringskapacitet i højsæson. Feriebyer/feriehuse tegner sig for 28% af den samlede kapacitet. For begge disse anlægstyper gør sig imidlertid gældende, at kun en meget lille del af kapaciteten udbydes på årsbasis. Omregnes udbudet derfor til årsbasis, må det formodes, at hotellerne, til trods for at disse kun udgør 19% af den samlede kapacitet i højsæsonen, råder over den største samlede kapacitet.

Af den nordiske sengekapa­citet tegner Danmark sig for det stør­ste udbud. Dette skal imidlertid ses i lyset alene af det me­get store udbud af feriehuse, der alene udgør omkring 50% af indkvarteringskapaciteten i Danmark. Danmarks samlede kapaci­tet er opgjort til 544.000 sengepladser. Herefter følger Sverige med en kapacitet på 454.000 sengepladser, Norge på 363.000, Finland på 121.000 og endelig Island med en samlet ka­pacitet i højsæsonen på 7.900.

Som nævnt udgør camping på nordisk plan det største kapacitets­udbud. Imidlertid findes den største i Finland og på Island inden for hotelområdet, medens det som nævnt er feriehusene, der udgør den største kapacitet i Danmark. I de nordiske lande er det således kun på nationalt plan i Norge og i Sverige, at campingpladserne tegner sig for den største andel af den sam­lede indkvarteringskapacitet.

2.2. Hotelkapaciteten og dens udnyttelse i de nordiske lande

Som nævnt i forrige afsnit må det formodes, at hotellerne reg­net på årsbasis er den indkvarteringskategori, der råder over den største kapacitet, hvorfor hotellerne især har interesse i forbindelse med en kortlægning af kapacitetsudnyttelsen i de nordiske lande.

2.2.1. Hotelkapacitetsudbud og kapacitetsudnyttelse

På årsbasis udbydes der, som det fremgår af tabel 2, i alt over 48 millioner hotelværelser i de nordiske lande under ét. Af disse blev omkring 25,4 millioner belagt af gæster i 1981, hvil­ket medfører en værelseskapacitetsudnyttelse på 52,6%.

Tabel 2. Hotelkapacitetsudbud og kapacitetsudnyttelse i Norden 1981

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Island	Norden total
Antal disp. vær.	10.515.700	8.955.844	9.671.100	18.542.700	573.400	48.258.700
Værelsesbe­lægning	48%	61%	56%	50%	41%	52,6%
Sengebe­lægning	37%	-	46%	38%	-	-
Antal udlejede vær.	5.096.100	5.379.500	5.360.100	9.301.600	260.000	25.397.900
Antal ledige vær. i gns. pr. dag	14.800	9.800	11.800	25.300	860	62.600

Af det samlede nordiske udbud af hotelværelser tegner Sverige sig for den største andel med omkring 18,5 millioner hotelværelser på årsbasis. Udbudet i såvel Finland, Norge som Danmark ligger på årsbasis i størrelsesordenen 9 til 10 millioner, medens Island har et samlet udbud af hotelværelser på næsten 0,6 millioner enheder. I disse talstørrelser er der taget højde for sæsonvirksomhedernes begrænsede åbningstid, således at tallene repræsenterer det reelle udbud af hotelværelser i 1981.

For så vidt angår kapacitetsudnyttelsen målt på værelsesbelægning varierer denne faktor meget mellem de enkelte nordiske lande. I Finland opererer man således med en værelsesbelægningsprocent på 61, hvilket sammenholdt med internationale opgørelser må anses som et meget tilfredsstillende resultat. Norge har en værelseskapacitetsudnyttelse på 56%, hvilket er over det nordiske gennemsnit på 52,6%. For de øvrige tre nordiske lande ligger værelseskapacitetsudnyttelsen under det nordiske gennemsnit, idet værelseskapacitetsudnyttelsen er opgjort til 50 i Sverige, til 48 i Danmark og til blot 41% i Island.

Ikke alle nordiske lande opererer med en sengekapatetsudnyttelsesprocent. For de af landene, der benytter denne beregningsmetode, er der imidlertid god overensstemmelse mellem værelses- og sengekapatetsudnyttelsen.

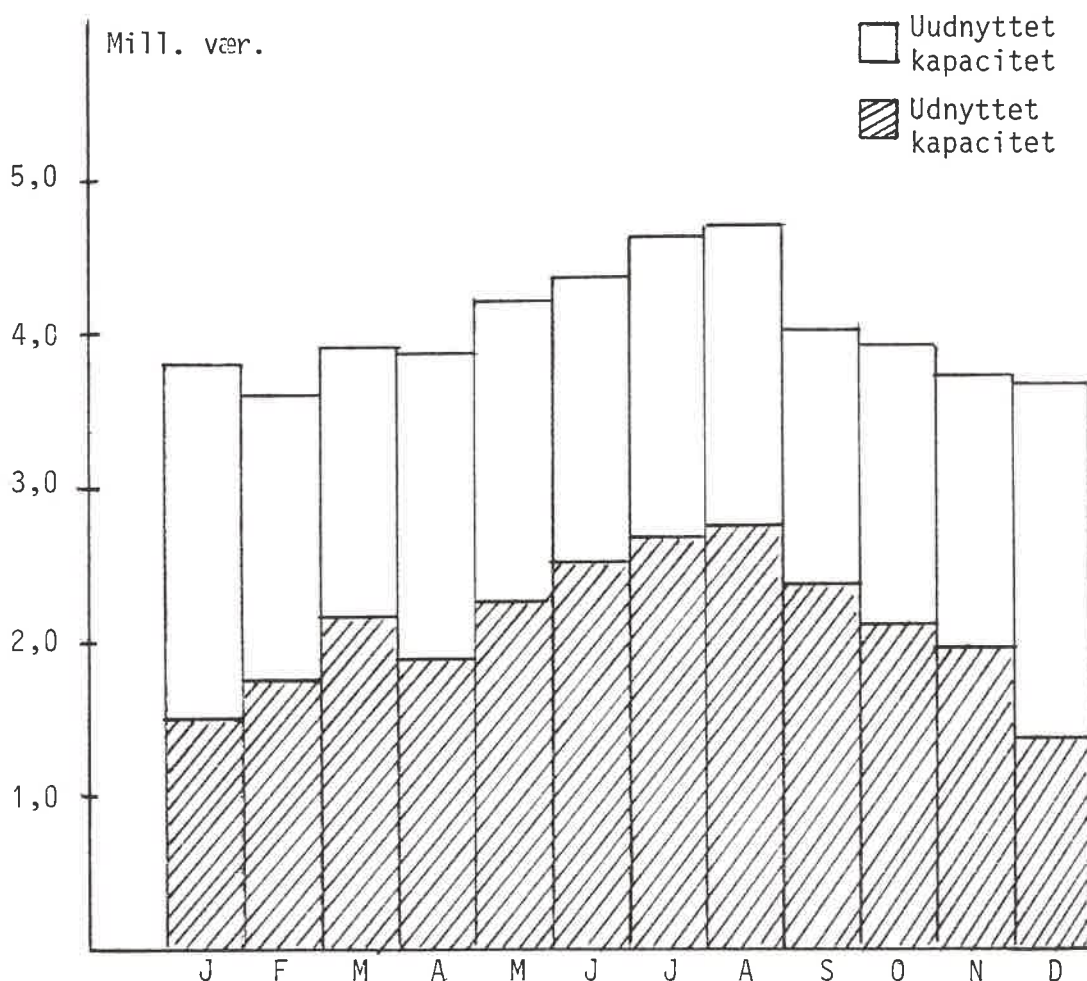
Frem for alene at fokusere på udnyttelsen af værelserne kan det være interessant at studere den kapacitet, der ikke udnyttes. I 1981 stod der således i alt næsten 23 millioner værelser på hoteller i de nordiske lande tomme, hvilket tilsvarende et "overudbud" pr. døgn i forhold til efterspørgslen på 62.600 værelser. I Sverige stod der således i 1981 i gennemsnit 25.300 hotelværelser tomme pr. døgn. I Danmark var antallet i gennemsnit 14.800, i Norge 11.800, i Finland 9.800 og i Island 860 tomme værelser i gennemsnit pr. døgn.

2.2.2 Hvornår findes ledig hotelkapacitet i de nordiske lande.

Som det fremgår af nedenstående diagram 1, kan det konstateres, at der findes ledig kapacitet på hotellerne i de nordiske lande i samtlige årets 12 måneder.

Af diagrammet fremgår det videre, at efterspørgslen efter hotelværelser i de nordiske lande under ét topper i sommermånederne. Selv i disse mest efterspurgte måneder eksisterer der dog rigelig ledig kapacitet i de nordiske lande. For de øvrige måneder stiger den ledige kapacitet på hotellerne for at toppe i månederne januar og december. For de nordiske lande under ét viser diagrammet endvidere, at der opereres med kun én højsæson, idet dog efterspørgslen i marts måned har en sådan størrelse, at den overstiger efterspørgslen i de to forårsmåneder april og maj.

Diagram 1. Hvornår findes den ledige hotelkapacitet i Norden, 1981?

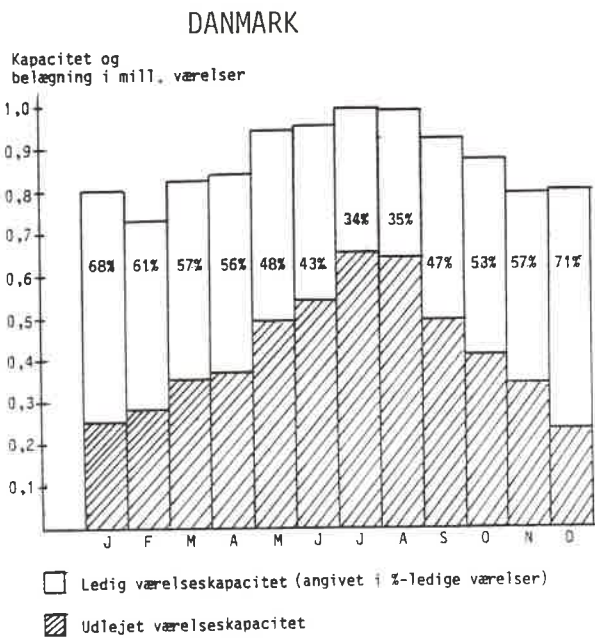

Antal disponible værelser ialt (1981):	48.258.500
- heraf belagte (52,6%)	25.397.800
- Heraf ledige	22.860.700

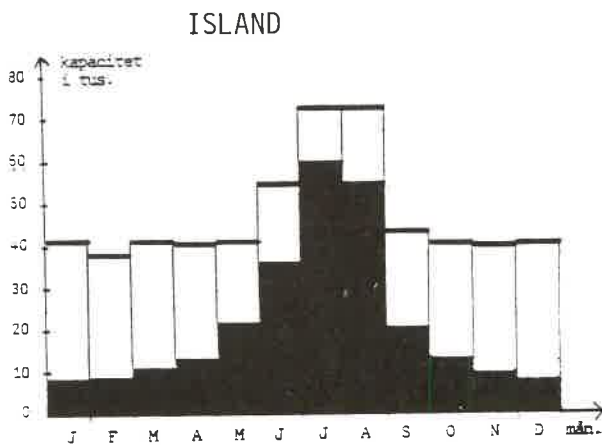
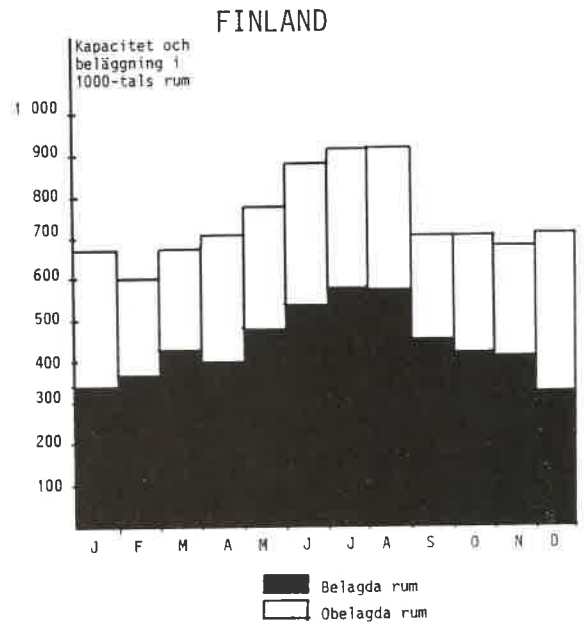
Den varierende højde på de enkelte søjler udtrykker det varierende udbud over årets måneder. Højdeforskellen i søjlerne forklares alene ud fra eksistensen af sæsonvirksomheder samt de enkelte måneders varierende antal dage. At udbudet således er mindre i februar end i januar, kan alene forklares ved februars færre antal dage.

Bag den totale efterspørgsels fordeling over året i de nordiske lande under ét gemmer der sig store nationale variationer, hvilket fremgår af diagram 2. I dette diagram angives analogt til diagram 1 udbud og efterspørgsel fordelt over året, men i diagram 2 præsenteres de enkelte lande særskilt.

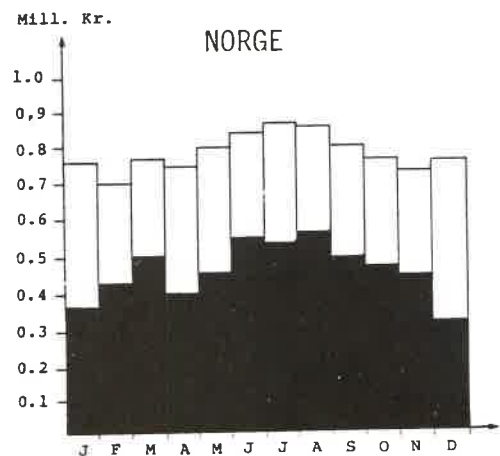
Kapacitetsudbud og efterspurgte værelser fordelt på måneder i Norden i 1981

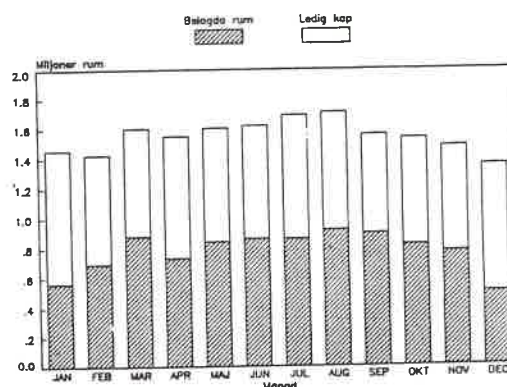
Disponible hotelværelser hele året: 10,5 mill. vær.
 - Deraf udnyttede : 5,1 mill. vær. (48)
 - Deraf ubenyttede : 5,4 mill. vær. (52)

Antal disponible rum: 573.400
 - deraf udnyttede: 260.600 (41%)
 - deraf ubenyttede: 312.800 (59%)

SVERIGE

Danmark udviser en ret udbredt sæsonkoncentration omkring månederne juli og august, og overnatningerne spreder sig som en normalfordeling ud fra disse måneder. Denne samme tendens - dog noget mindre udbredt - viser Finland, hvor marts måned imidlertid har en stor belægning. I Norge er det ligeledes månederne juli og august, der står for det største antal overnatninger, og som i Finland har marts måned stor belægning. Sverige viser en meget jævn fordeling over årets måneder, idet marts måned har den største efterspørgsel. For Islands vedkommende er sæsonkoncentrationen omkring juli og august den mest udbredte i samtlige af de nordiske lande. Som det videre fremgår af diagrammet, eksisterer der ledig kapacitet i samtlige nordiske lande i samtlige måneder året rundt, og selv i de respektive landes deciderede højsæson findes der rigeligt af ledig hotelkapacitet.

2.2.3. Hvor findes ledig hotelkapacitet i de nordiske lande?

I de enkelte nordiske lande varierer kapacitetsudnyttelsen på hotellerne fra geografisk område til geografisk område. Ligeledes opererer visse områder med en forholdsvis jævn kapacitetsudnyttelse over året, medens andre områder udviser en udbredt sæsonkoncentration.

For samtlige nordiske lande viser delrapporterne, at kapacitetsudnyttelsen er størst i de enkelte landes hovedstæder. Ligeledes er kapacitetsudnyttelsen ofte større i de store bysamfund end for det enkelte land som helhed.

I Island har Reykjavik den største kapacitetsudnyttelse på årsbasis, og i visse måneder opereres med en kapacitetsudnyttelsesprocent på over 80. Tilsvarende høje kapacitetsudnyttelsesprocent eksisterer i andre områder i Island i helt op til 5 af årets 12 måneder. Omvendt findes der i Island områder, hvor værelseskapacitetsudnyttelsen i 10 af årets måneder ikke når op over 20%. Det kan således konkluderes, at den ledige kapacitet i Island er meget geografisk ujævnt fordelt, samt at det i visse områder i højsæsonen kan være vanskeligt at finde et ledigt hotelværelse.

I Sverige har Stockholm og derefter Gøteborg den største kapacitetsudnyttelse, idet det dog kun er i Stockholms-området, at værelseskapacitetsudnyttelsen når op over 80%. Dette sker kun i en enkelt måned. Det kan derfor konkluderes, at der i Sverige findes ledig kapacitet i samtlige geografiske områder året rundt.

I Finland har Helsingfors og derefter Ålands Len den største kapacitetsudnyttelse. I Helsingfors er belægningsprocenten temmelig jævnt over året, idet kapacitetsudnyttelsen i en enkelt måned dog når op over 80%. På Åland nås denne værelseskapacitetsudnyttelse i to af årets måneder. Generelt er kapacitetsudnyttelsen forholdsvis høj over det meste af Finland, men dette forhindrer ikke, at der i samtlige områder eksisterer ledig kapacitet året rundt.

I Norge er kapacitetsudnyttelsen ligeledes størst i hovedstaden Oslo, hvor der opereres med en værelseskapacitetsudnyttelse på over 80% i 5 af årets måneder. Ud over Oslo opnås denne høje kapacitetsudnyttelse kun i en enkelt måned i Akerhus-området. Kapacitetsudnyttelsen i Norge er geografisk meget skæv med områder med meget ringe kapacitetsudnyttelse. Dog eksisterer der også i Norge ledig kapacitet i så at sige samtlige geografiske områder året rundt.

I Danmark er det København, der på årsbasis opererer med den højeste kapacitetsudnyttelsesprocent, idet udnyttelsen dog aldrig her når over 80%. Imidlertid er kapacitetsudnyttelsen meget jævnt fordelt over året i København, og dette medvirker til Københavns placering i Danmark for så vidt angår kapacitetsudnyttelsen. I Danmark opererer kun Bornholm med en kapacitetsudnyttelse på over 80% målt på værelser, hvilket dog kun sker i en enkelt måned. Resten af året er kapacitetsudnyttelsen på Bornholm derimod meget ringe. Generelt er kapacitetsudnyttelsen geografisk set meget skæv i Danmark, men i samtlige områder eksisterer der året rundt en ledig kapacitet.

At der eksisterer ledig kapacitet i samtlige områder i de nordiske lande året rundt, er selvsagt ikke ensbetydende med, at alle hoteller opererer med ledig kapacitet. Ligeledes kan der i hele områder i enkelte dage være helt belagt. Disse to forhold forsvinder imidlertid i statistikkernes manglende detaljeringsgrad. For så vidt angår hotellernes størrelse, viser den svenske og danske delrapport, at der eksisterer en tæt sammenhæng mellem disse og kapacitetsudnyttelsen. De små hoteller har generelt den mindste kapacitetsudnyttelse. I Danmark opererer hotellerne med en kapacitet på 150 - 199 senge med den højeste kapacitetsudnyttelse, medens det i Sverige er hoteller på over 200 senge, der har den største kapacitetsudnyttelse.

2.2.4 Hvem anvender hotelkapaciteten i de nordiske lande?

På hotellerne i de nordiske lande blev der i 1981 foretaget næsten 36,5 millioner overnatninger, hvilket fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Indenlandske, nordiske og øvrige udlændinges procentuelle efterspørgselsandele af hotelovernatninger i Norden i 1981

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Island	Norden total (excl. Island)
Indenlandske	46,2	71,0	67,0	79,2	-	78%
Nordiske	17,1	13,0	10,0	6,8	-	
Øvrige	36,7	16,0	23,0	14,0	-	22%
Ialt (antal)	8.325.600	6.511.000	7.441.000	13.146.300	1.068.300	35.423.900

For hotellerne har de nordiske overnatninger, hvorved menes overnatninger foretaget af gæster fra de øvrige nordiske lande samt indenlandske gæsters overnatninger, langt den største betydning. På hotellerne i Finland, Sverige, Norge og Danmark under ét udgjorde de nordiske overnatninger således 78% af det totale antal overnatninger, medens de resterende 22% af overnatninger blev foretaget af gæster med fast bopæl uden for de nordiske lande. Af det samlede antal nordiske overnatninger udgør de indenlandske overnatninger dog langt størstedelen. At Island ikke er medtaget i disse beregninger, bygger alene på manglende detaljeret statistik i Island.

De indenlandske overnatninger har størst betydning i Sverige, hvor næsten 80% af hotelovernatningerne foretages af svenskere. I Finland udgør de indenlandske overnatninger 71%, i Norge 67%, medens de i Danmark kun udgør 46%. Modsat de øvrige nordiske lande har Danmark således flere udenlandske overnatninger end indenlandske på hotellerne.

Overnatningerne fra de øvrige nordiske lande har størst betydning i Danmark, hvor de tegner sig for over 17% af det samlede antal overnatninger. I Norge og Finland udgør overnatninger fra de øvrige nordiske lande henholdsvis 10% og 13%, medens kun små 7% af overnatningerne i Sverige foretages af gæster fra de øvrige nordiske lande. Med Sveriges centrale beliggenhed i Norden kan det umiddelbart undre noget, at det netop er her, at overnatninger fra de øvrige nordiske lande har så lille en andel.

For så vidt angår overnatninger for gæster med bopæl uden for de nordiske lande, har også disse størst betydning for de danske hoteller, idet 36% af samtlige overnatninger foretages af sådanne gæster. I Norge står gæster med fast bopæl uden for Norden for 23% af samtlige hotelovernatninger, medens disse tegner sig for henholdsvis 16% og 14% i Finland og Sverige.

De nordiske overnatninger i de enkelte lande har ikke blot betydning rent størrelsesmæssigt. Som det vil fremgå af de nationale delrapporter, fordeler de nordiske overnatninger sig mere jævnt over året end overnatningerne fra gæster med fast bopæl uden for de nordiske lande. De nordiske overnatninger har således en sæsonmæssig spredningseffekt til trods for, at størstedelen af de nordiske overnatninger foretages i højsæsonen i de enkelte lande. En videreudvikling af den nordiske turisme kan således foranledige en jævnere kapacitetsudnyttelse på hotellerne i de nordiske lande. Videre har de nordiske overnatninger også en mere geografisk spredning end overnatningerne fra gæster med bopæl uden for de nordiske lande. Sidstnævnte gæstegruppe har tendens til at koncentrere sig geografisk omkring de områder, hvor kapacitetsudnyttelsen i forvejen ligger over de enkelte landes gennemsnit, hvori de nordiske overnatninger er mere jævnt fordelt over landene. En videreudvikling af den nordiske turisme kan derfor endvidere foranledige en mere jævn geografisk kapacitetsudnyttelse.

2.2.5. Konklusioner - hoteller i de nordiske lande

For så vidt angår kapacitetsudnyttelsen på hotellerne i de nordiske lande må det konkluderes, at denne udnyttelse under ét ikke er tilfredsstillende. Det totale værelseskapacitetsudbud på årsbasis er omkring 48,3 millioner værelser, og kun omkring 25,4 millioner af disse værelser udlejes. Dette tilsvarende en samlet værelseskapacitetsudnyttelse på 52,6%. På årsbasis står således 22,9 millioner værelser ledige, hvilket svarer til et gennemsnitligt dagligt overudbud af værelser på 62.600. Med en "tilbudspris" for et værelse på blot dkr. 200,- svarer de ledige værelser til en mistet meromsætning på omkring 4,5 milliard danske kroner. I nedenstående tabel 4 er anskueliggjort den ledige kapacitet.

Tabel 4. Antal gennemsnitlig daglige ledige værelser i høj- og lavsæsonen, samt gennemsnitligt for hele 1981 for Norden

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Island	Norden total
Maximum (lavsæson)	18.400 (dec.)	12.320 (dec.)	15.400 (dec.)	28.700 (jan.)	1.140 (dec.)	76.000
Gennemsnitlig	14.800	9.800	11.800	25.300	860	62.600
Minimum (højsæson)	11.000 (juli)	7.860 (marts)	9.200 (marts)	22.100 (sept.)	420 (juli)	50.600

Efterspørgslen efter hotelkapacitet i de nordiske lande varierer over årets måneder og koncentrerer sig omkring sommermånederne. Til trods for denne koncentration viser tabel 4, at der selv på det tidspunkt på året, hvor efterspørgslen er størst, findes et ikke ubetydeligt overudbud. For Norden som helhed er dette i højsæsonen opgjort til 50.600 værelser dagligt. I Danmark, der sammen med Island viser den største sæsonkoncentration, er overudbudet i juli - hvor den største efterspørgsel er koncentreret - på hele 11.000 værelser pr. døgn. I Finland er overudbudet i marts måned det mindste, men udgør trods dette næsten 8.000 værelser. Norge har et overudbud ligeledes i marts måned på 9.200 og Sverige udbyder hele 22.100 flere værelser, end der efterspørges, når efterspørgslen er størst. For Island er overudbudet i mest efterspurgte måned - juli - kun på 420 værelser pr. døgn.

I perioden med mindst efterspørgsel i de nordiske lande er overudbudet ikke mindre end 76.000 værelser pr. døgn. Dette fordeler sig med 18.400 værelser i Danmark, 12.320 værelser i Finland, 15.400 værelser i Norge, 28.700 værelser i Sverige og 1.140 værelser i Island.

Det kan således konkluderes, at der året rundt eksisterer en stor mængde ledige værelser, og selv i højsæsonen er det kun i geografisk afgrænsede områder, at det kan være vanskeligt at leje et hotelværelse på et hotel i de nordiske lande.

Videre viser de enkelte delrapporter, at kapacitetsudnyttelsesproblemerne er mest udbredt i de mindre hotelvirksomheder. Imidlertid eksisterer der året rundt ledig kapacitet inden for samtlige størrelseskategorier.

For så vidt angår efterspørgslen, har den indenlandske størst betydning i samtlige lande med undtagelse af Danmark. I Norden som helhed bliver omkring 78% af samtlige overnatninger foretaget af personer med fast adresse i ét af de nordiske lande. Turismen fra de øvrige nordiske lande spiller en betydelig rolle i samtlige nordiske lande, idet den dog har størst betydning i Danmark og mindst i Sverige. Den nordiske turisme udviser ikke samme sæsonkoncentration som turismen fra de ikke-nordiske lande, hvorfor den nordiske turisme er medvirkende til en sæsonudjævning, ligesom den nordiske turisme medvirker til en geografisk spredning af turismen mod områder med en kapacitetsudnyttelse, der er ringere end landsgennemsnittene.

2.3. Campingkapaciteten og dens udnyttelse i de nordiske lande

Målt efter udbudet af daglig kapacitet i højsæsonen udgør campingpladserne den største indkvarteringstype i de nordiske lande. Imidlertid er det statistiske materiale vedrørende campingpladser meget mangelfuldt i flere af de nordiske lande, hvorfor det ikke er muligt at vurdere kapacitetsudnyttelsen ud fra dette materiale. I tabel 5 er gengivet nogle af hovednøgletallene for campingpladserne i de nordiske lande.

Tabel 5. Campingkapaciteten og -efterspørgslen i Norden 1981

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Island	Norden total
Antal pladser	530	337	1.195	632	57	2.751
Personkapacitet	189.190	-	240.000	234.000	-	
Antal overnatninger	10.873.200	-	5.435.000	9.928.700	-	
Overnatningsfordeling:						
Indenlandske	62,6	-	67,0	76,0	-	
Nordiske	7,3	-	11,0	11,0	-	
Øvrige	30,1	-	22,0	13,0	-	

I alt eksisterer der i de nordiske lande omkring 2.700 campingpladser med en samlet daglig personkapacitet på cirka 680.000. Personkapaciteten er imidlertid behæftet med meget stor usikkerhed, hvorfor denne ikke kan danne grundlag for en beregning omkring kapacitetsudnyttelsen.

For så vidt angår antal overnatninger på campingpladser, opgøres dette kun i Danmark, Norge og Sverige. I disse tre lande blev der i 1981 foretaget omkring 26,2 millioner overnatninger. Disse overnatninger er sæsonmæssigt stærkt koncentreret omkring månederne juni, juli og august. Trods denne sæsonkoncentration må det formodes, at det kun er i de mest populære ferieområder, at der opstår kapacitetsproblemer. I den danske delrapport, hvor det statistiske materiale for campingområdet er meget veludbygget, er det således beregnet, at kapacitetsudnyttelsen i juli måned på landsbasis er 85. Det må således formodes, at der eksisterer ledig campingkapacitet i samtlige nordiske lande selv i den absolutte højsæson.

Efterspørgslen efter campingfaciliteter er i såvel Danmark, Norge som Sverige koncentreret omkring efterspørgsel fra landenes egne indbyggere. Den nordiske campingturisme spiller kun en mindre rolle i de tre nævnte lande og har størst betydning i Norge og Sverige, hvor 11% af samtlige campingovernatninger foretages af gæster fra de øvrige nordiske lande. I Danmark udgør campingturisme fra de øvrige nordiske lande kun 7% af den samlede efterspørgsel. Campingturisme fra ikke-nordiske lande har størst betydning for Danmark, idet 30% af samtlige campingovernatninger foretages af gæster med fast bopæl uden for de nordiske lande. De tilsvarende tal for Norge og Sverige er henholdsvis 22% og 13%.

2.4. Andre indkvarteringsanlægstyper i de nordiske lande

Ud over hotellerne og campingpladserne udbydes der i de nordiske lande andre indkvarteringsformer. Disse andre indkvarteringsformer varierer meget fra land til land for så vidt angår andel af det samlede indkvarteringsprodukt. I det følgende redegøres for de vigtigste andre indkvarteringsformer i de enkelte nordiske lande.

I Norge har især herbergerne interesse. Herbergerne minder i stort omfang om hotellerne, men da hotelbegrebet er beskyttet i Norge, opererer man selvstændigt med denne gruppe. Herbergerne råder over en samlet sengekapa-citet på 51.000, og i 1981 blev der foretaget 4,7 millioner overnatninger på disse. For så vidt angår sæsonfordelingen, minder herbergernes meget om hotellerne, idet kapacitetsudnyttelsen generelt set er ringere på herbergene end på hotellerne. Det må derfor konkluderes, at herbergerne end relt set året rundt råder over en stor ledig kapacitet.

I Island udvides indkvarteringsmulighederne i den korte højsæson med såvel feriehuse som bondegårde, der stiller en del af gårdens areal til rådighed for gæster. I de senere år er der gjort meget fra forskellige interessegruppers side for at udvide dette udbud, der på længere sigt kan blive af afgørende betydning for turismens opbygning og udvikling i Island. Der eksisterer ingen oplysninger omkring kapacitetsudnyttelsen ved disse anlægstyper. I Island indrettes endvidere en del kostskoler, der ejes af staten, i sommermånederne til sommerhoteller, således at det samlede udbud af denne vej udvides.

I Sverige opereres der ud over hoteller og campingpladser med "Stugbyar" (feriecentre), vandrerhjem og fritidshuse til udlejning. I 1981 fandtes 253 stugbyar med en samlet kapacitet på 28.000 senge. Samme år blev der på disse anlægstyper foretaget 2,7 millioner overnatninger. Stugbyarne henvender sig primært til ferieturister, hvorfor overnatningerne er stærkt sæsonkoncentrerede. I juli måned opereres således med en kapacitetsudnyttelse på 82% ligesom der opereres med høj kapacitetsudnyttelse omkring højtiderne. Resten af året opererer de enkelte stugbyar med en kapacitetsudnyttelse på mellem 10 - 30%, hvorfor det kan konkluderes, at der i stugbyarne eksisterer ledig kapacitet året rundt. På vandrerhjemmene, hvoraf der eksisterer 220, blev der i 1981 foretaget 700.000 overnatninger. Disse overnatninger er koncentreret omkring sommermånederne, men selv i disse når kapacitetsudnyttelsen kun op på 65%, hvorfor der også her eksisterer ledig kapacitet. For så vidt angår fritidshusene estimeres det, at omkring 20.000 af disse formidles gennem kommercielle virksomheder og turistbureauer. I 1981 blev der registreret 1,9 millioner overnatninger i disse fritidshuse.

I Finland eksisterer også et stort udbud af fritids/feriehuse, der formidles gennem kommercielle virksomheder og turisterhvervet. Antallet af huse er beregnet til ca. 4.000, og den gennemsnitlige udlejningstid for disse huse er 10 - 11 uger om året. Disse uger er koncentreret om feriesæsonen, og uden for denne eksisterer der rigelig ledig kapacitet også inden for dette indkvarteringsprodukt.

I Danmark findes ud over hoteller og campingpladser endvidere indkvarterings-produkter i form af feriehuse, vandrerhjem og bondegårde. Feriehusene anses for at være Danmarks største indkvarteringsprodukt for ferieturister. Feriehusene er alle i privat eje, men omkring 45.000 stilles til rådighed for udlejning enten gennem kommercielle bureauer og turistbureau eller ved privat udlejning. Udbudet varierer imidlertid meget fra år til år. Det er estimeret, at der foretages omkring 10 millioner overnatninger i de omtalte feriehuse, der tilsammen har en kapacitet på omkring 275.000. Udlejningen er koncentreret omkring sommermånederne, men generelt set kan der selv i højsæsonen findes ledig kapacitet inden for dette indkvarteringsprodukt. De omkring 80 vandrerhjem i Danmark råder tilsammen over en sengekapacitet på 8.500. I 1981 blev der foretaget omkring 770.000 overnatninger på vandrerhjemmene, og disse overnatninger er koncentreret omkring sommermånederne. Visse steder i Danmark kan der i højsæsonen være kapacitetsproblemer på vandrerhjemmene,

men set under ét opereres der for vandrerhjemmenes vekommende med ledig kapacitet året rundt. På danske bondegårde foretages der årligt omkring 75.000 overnatninger, idet der er udviklet to pakkeprodukter omkring disse indkvarteringsmuligheder. Overnatningerne er koncentreret omkring sommermånederne, men selv i denne periode eksisterer der - som det gør sig gældende resten af året - ledig kapacitet.

2.5. Udviklingen fra 1977 til 1981 i de nordiske lande

Den 1. nordiske kapacitetsudnyttelsesrapport byggede på statistisk materiale relateret til 1977. Siden 1977 er der sket ændringer i såvel kapacitetsudbudet som kapacitetsudnyttelsen. Da Island ikke medvirkede ved den 1. kapacitetsudnyttelsesrapport, bygger dette afsnit alene på materiale relateret til de øvrige fire nordiske lande.

I forbindelse med sammenligning mellem 1977 og 1981 vanskeliggøres denne sammenligning ved, at der i Finland og Sverige er sket ændringer i de statistiske metoder i denne periode. Tallene for Finland og Sverige i 1977 og 1981 er således ikke direkte sammenlignelige og må derfor læses med forsigtighed.

Tabel 6. daglig sengekapaacitetsudbud i de nordiske lande

Bedriftstype	1977	1981	Ændring
Hoteller	249.000	283.000	14,1%
Stugbyar, udlejningshytter, sommerhuse	399.000	419.000	5,0%
Camping	712.000	679.000	- 4,6%
Herberger, vandrerhjem og andet	95.000	101.000	6,3%
Ialt	1.454.000	1.482.000	1,9%

Note: Sengekapaacitetsudbudet er relateret til højsæsonen.

Som det fremgår af tabel 6, er det samlede sengekapaacitetsudbud på dagsbasis steget med 2% i den fireårige periode fra 1977 til 1981. Bag denne forholdsvis begrænsede kapaacitetstilvækst i de nordiske lande gemmer der sig imidlertid store variationer inden for de enkelte anlægstyper. Hotelkapaaciteten er således steget med hele 14%, medens campingkapaaciteten, der på nordisk plan udgør den kapaacitetsmæssigt største anlægstype, er faldet med 4,6%. Mellem disse to yderpunkter viser stugbyar m.v. en stigning på 5% og herberger m.v. en stigning på godt 6%.

Udviklingen i kapaciteten i de enkelte nordiske lande er forløbet forskelligt i perioden fra 1977 til 1981, hvilket fremgår af nedenstående tabel 7.

Tabel 7. Dagligt sengekapaacitetsudbud i hvert af de nordiske lande

Land	1977	1981	Ændring
Danmark	547.000	544.000	- 0,5%
Finland	91.000	121.000	33,0%
Norge	357.000	363.000	1,7%
Sverige	459.000	454.000	- 1,1%

Note: Sengekapaacitetsudbudet er relateret til højsæsonen. For specificerede oplysninger henvises til de nationale del-rapporter.

Kapaacitetsudbudet i Finland er i perioden fra 1977 til 1981 udvidet med hele 33%. Som det imidlertid fremgår af tabellen, er Finland dog det af de nordiske lande, der råder over den mindste kapaacitet. I Norge er kapaaciteten ligeledes udvidet, omend denne kapaacitetsudvidelse er af noget mere begrænset karakter. De to nordiske lande med den største kapaacitet - Danmark og Sverige - har derimod igennem perioden reduceret deres kapaacitet med henholdsvis 0,5% og 1,1%. Kapaacitetsforholdene mellem de enkelte nordiske lande er således i perioden blevet udjævnet lidt, men denne udjævning har været så lille, at der til stadighed eksisterer en meget stor variation mellem de enkelte landes kapaacitetsudbud.

For så vidt angår hotellerne i de nordiske lande, er kapaaciteten målt i antal senge steget med omkring 14% i perioden fra 1977 til 1981. Denne kapaacitetsudvidelse er sket ved udvidelse i samtlige fire lande. I samme periode er antallet af hotelvirksomheder faldet, hvilket viser, at den gennemsnitlige virksomhedsstørrelse i perioden er steget.

Sideløbende med stigningen i sengekapaaciteten er antallet af overnatningerved de nordiske hoteller også steget. I 1977 blev der således foretaget 32,6 millioner overnatninger på de nordiske hoteller. I 1981 er dette overnatningsantal opgjort til 35,4 millioner overnatninger, hvilket udtrykker en samlet stigning over perioden på næsten 9%. Denne stigning i overnatningsantallet er alene kommet Danmark, Finland og Norge til gode, medens overnatningsantallet i Sverige er faldet ganske lidt i perioden.

Kapacitetsudvidelsen på hotellerne på 14% sammenholdt med stigningen i antal overnatninger på kun omkring 9% har medført, at kapacitetsudnyttelsen på hotellerne i de nordiske lande er faldet i perioden fra 1977 til 1981. Dette gør sig imidlertid kun gældende i Danmark, Norge og Sverige, medens stigningen i antal overnatninger har været kraftigere end kapacitetsudnyttelsen her. I Finland er værelseskapacitetsudnyttelsen således steget fra 56% til 61% medens den i Sverige til sammenligning er faldet fra 54% i 1977 til 50% i 1981.

For så vidt angår campingpladserne er såvel antallet af campingpladser som personkapaciteten faldet i perioden fra 1977 til 1981. Kun Danmark, Norge og Sverige opgør personkapaciteten på campingpladser, og i disse lande er denne under ét faldet med omkring 7%. Reduktionen kan dog alene tilskrives Danmark og Sverige, idet personkapaciteten er steget på de norske campingpladser.

Antallet af overnatninger på campingpladserne er i perioden steget fra 24,6 millioner overnatninger til 26,2 millioner overnatninger på campingpladser i Danmark, Norge og Sverige, hvilket udtrykt i procent tilsvarende en stigning på 6,6. Stigningen i antal overnatninger er imidlertid alene kommet Danmark og Sverige til gode, medens der har været et fald i antal overnatninger på campingpladser i Norge. Da Norge som nævnt i perioden endvidere har udvidet personkapaciteten, må dette have medført en faldende kapacitetsudnyttelse, medens det modsatte har gjort sig gældende i Danmark og Sverige, der som nævnt har reduceret deres personkapacitet men oplevet en stigning i antal overnatninger.

For de øvrige anlægstyper er der i løbet af perioden ligeledes sket ændringer i kapacitetsforholdene.

Sengekapaciteten i stugbyar i Sverige er udvidet fra 80.000 i 1977 til 93.000 i 1981, medens antallet af sengepladser i lignende anlægstyper i Finland er udvidet fra 20.000 til 27.000. I Norge og Danmark har kapaciteten inden for dette område været konstant over perioden, idet den mangelfulde statistik dog ikke tillader en dybere vurdering af dette område.

For så vidt angår herberger og vandrerhjem har der i samtlige nordiske lande været en kapacitetsforøgelse i perioden. Størst stigning er registreret i Finland, hvor kapaciteten er udvidet med 9.000 senge, medens Norge har udvidet sengekapaciteten med 8.000. For Danmark og Sverige har kapacitetsudvidelsen her været mere begrænset, idet Danmark har en kapacitetsudvidelse på 3.000 senge, medens Sverige kan fremvise en kapacitetsudvidelse på omkring 2.000 senge.

3. ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN I DE NORDISKE LANDE.

Som det er fremgået af kapitel, 2 opereres der i de nordiske lande med en forholdsvis begrænset kapacitetsudnyttelse i indkvarteringsanlæggene. Set i relation til de foretagne investeringer er denne lave kapacitetsudnyttelse i særdeleshed et problem for hotel erhvervet, hvorfor anbefalinger i første omgang vil blive rettet mod dette erhverv.

3.1. Evaluering af anbefalinger fra den 1. kapacitetsudnyttelsesrapport

---

Den 1. nordiske rapport om kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene i Norden, der blev publiceret i 1979, indeholdt en række anbefalinger til forbedring af kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene. Disse anbefalinger var struktureret i følgende hovedgrupper.

- 1) Forbrugerne
- 2) Turisterhvervet
- 3) Det offentlige

For så vidt angår forbrugerne, peger rapporten på de mange segmenter, der er uafhængige af den deciderede ferietidspunkt. Disse forbrugere kunne i større udstrækning opfordres til at feriere uden for højsæsonen. Rapporten refererer dog endvidere en norsk undersøgelse, der påpeger, at forbrugerne er tilfredse med det nuværende feriemønster og tidspunktet for ferien, hvorfor der skal en holdningsændring til for at skabe en spredning af ferieaktiviteten over året.

Hovedvægten af anbefalingerne i den første kapacitetsudnyttelsesrapport er relateret mod turisterhvervets muligheder. Opstillet i stikordsform indeholdt rapporten følgende muligheder for turisterhvervet:

- 1) Tilpasning af udbudet til efterspørgernes krav.
- 2) Øges prisdifferentiering for såvel angår tid som kundegrupper.
- 3) Udvikling af pakkearrangementer hvor der knyttes aktiviteter til indkvarteringen.
- 4) Udvikling af checksystemer, der gør det mere attraktivt at feriere uden for højsæsonen.
- 5) Etablering af storregionale bookingcentraler.

- 6) Udvidet samarbejde mellem udbyderne af de enkelte turistprodukter.
- 7) Intensivering af markedsføringen fra turistorganisationernes side.

I den første kapacitetsudnyttelsesrapport påpeges endvidere de muligheder, det offentlige har for at forbedre kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene. Rapportens anbefalinger i denne henseende går i korthed ud på følgende:

- 1) Skolemyndighedernes muligheder for at sprede feriesæsonen.
- 2) Finansiell støtte til kampagnevirksomhed i såvel ud- som indland.
- 3) Muligheden for at benytte eksisterende hotelvirksomheder som plejehjem ved siden af hoteldriften og muligheden for at indrette en del af den overskydende kapacitet til offentlige kontorer.
- 4) Nedsættelse af omsætnings- eller meromsætningsafgiften på indkvarteringsprodukter.

Videre henstiller rapporten til de offentlige myndigheder, at disse i første omgang støtter en konsolidering af eksisterende virksomheder frem for at støtte etableringen af nye.

De nævnte anbefalinger blev publiceret i 1979, hvorfor der har været en fireårig periode til at efterkomme disse. Dette er imidlertid kun sket i et meget begrænset omfang.

For så vidt angår anbefalingerne relateret mod forbrugerne må det konstateres, at disse så at sige ikke har vundet genklang. Den holdningsændring, der var en nødvendighed for at flytte visse segmenters ferieperiode uden for højsæsonen, er det således ikke lykkedes at skabe.

Det offentlige har også kun i begrænset omfang fulgt rapportens anbefalinger. Et vist antal hotelvirksomheder er i perioden blevet overtaget af det offentlige og indrettet til plejehjem eller offentlige kontorer, men en decideret samdrift mellem hotelvirksomhed og disses offentlige gøremål er kun sket i enkeltstående tilfælde. Omsætnings- eller meromsætningsafgiften samt andre afgifter pålagt indkvarteringsvirksomhederne er ikke blevet reduceret eller nulstillet på nuværende tidspunkt, og en ændring synes ikke umiddelbart forekommende. De offentlige myndigheder har i et vist omfang sat en stopper for kapacitetsudvidelsen - blandt andet ved at forbyde kystnært hotelbyggeri i Danmark - og har ad denne vej indirekte støttet den eksisterende hotelkapacitet.

Turisterhvervet har i perioden fulgt anbefalinger i noget større grad, idet der bl.a. er blevet etableret såvel booking-centraller som checksystemer. Disse tiltag er imidlertid af så ny dato, at deres effekt på nuværende tidspunkt ikke lader sig måle. Ligeledes er der i perioden sket en intensivning af markedsføringen, idet denne dog primært er sket mod de udenlandske markeder.

En samlet evaluering af anbefalingerne lader sig således ikke gøre, idet anbefalingerne ikke i tilstrækkeligt omfang er blevet efterlevet. Imidlertid kan det konstateres, at kapacitetsudnyttelsen i perioden er faldet yderligere, hvorfor et nyt sæt anbefalinger synes relevant.

3.2. Anbefalinger til forbedring af kapacitetsudnyttelsen

Arbejdsgruppens anbefalinger til en forbedring af kapacitetsudnyttelsen i de nordiske lande er struktureret således, at der dels bringes anbefalinger som indkvarteringsvirksomhederne - primært hotellerne - selv kan iværksætte, dels anbefalinger relateret mod det øvrige turisterhverv, idet det må være i hele turisterhvervets interesse, at indkvarteringsanlæggene opererer med en tilfredsstillende høj kapacitetsudnyttelse. Visse anbefalinger ligger tæt op af anbefalingerne fra den første kapacitetsudnyttelsesrapport. Årsagen til at disse medtages igen er, at disse ikke er blevet gennemført i det omfang som de fortjener, hvorfor arbejdsgruppen har anset det for ønskværdigt at medtage dem igen.

Arbejdsgruppen består alene af medlemmer med tilknytning til de nationale turistorganisationer i de nordiske lande, hvorfor anbefalingerne af hotelerhvervet måske kan angribes for værende for teoretiske og ikke gennemførlige. Arbejdsgruppen har imidlertid tilstræbt et sæt af operationelle anbefalinger til forbedring af kapacitetsudnyttelsen, hvorfor der er set bort fra de anbefalinger, der kræver politiske ændringer.

For så vidt angår hotellerne selv, er disses muligheder for at forbedre kapacitetsudnyttelsen begrænset til virksomhedens handlingsparametre. En ændring i én eller flere af disse - således at produktudbudet tilpasses forbrugernes krav - vil bedre kapacitetsudnyttelsen. Der kan umiddelbart peges på følgende muligheder for hotellerne:

1) Produkttilgængelighed og distribution

Oprettelse af centrale, fælles bookingenheder/-kontorer, der benytter sig af ny teknologi vil forbedre såvel individuelle potentielle gæsters som rejsebu-reauer i ind- og udland's tilgængelighed til hotellerne. Især for ferieturister, hvor destinationsvalg kan ændres på grund af vanskelig adgang til produkterne, har sådanne bookingkontorer stor betydning.

Etablering af nemmere betalingsmidler som for eksempel hotelchecksordninger samt distribution af samme til salgssteder i ind- og udland. Hotelchecken bør indeholde så få restriktioner som muligt, såfremt den skal have den nødvendige effekt og medvirke til nedbringelse af den ledige kapacitet, ligesom priser skal være faste og ligge under hotellernes listepreiser.

2) Produktudbud og Produktpleje

En renovering eller ændring i hotellernes produktudbud, således at dette lever op til de enkelte kundegruppers krav. Hotelværelserne må for eksempel udstyres således, at de tilfredsstiller behov hos de enkelte hotellers forskellige kunde-grupper under de forskellige sæsoner. Service og pris må ligeledes tilpasses såvel forretnings- som ferieturistens krav.

3) Produktudvikling

En udvidelse af produktet således at dette indeholder såvel en overnatning som en aktivitet eller en oplevelse. Hotellerne skal således markedsføre helhedsoplevelser og ikke blot overnatningsmuligheder. Som eksempel på produktudvidelse kan nævnes fiskeri, naturvandring, kondi, arbejdsferie, studiebesøg, sportsaktiviteter m.v. Udvidelsen kan etableres i samarbejde med lokale foreninger og myndigheder. Produktudviklingen kan også tage udgangspunkt i "pakker", hvor transporten indgår i arrangementet.

4) Markedsføring

En øget markedsføring fra de enkelte hoteller samlet i et markedsføringssamarbejde med andre ligestillede hoteller, hvorved muligheder og økonomien til en professionel samlet markedsføring skulle være til stede.

Markedsføringen - der også kan involvere det øvrige turisterhverv - bør koncentrere sig om markedsføring af "udvidede produkter", som beskrevet under 3.

5) Prisdifferentiering

Prisen på hotellernes produkter bør løbende tilpasses de enkelte kundegrupperes efterspørgselsforhold. Denne prisdifferentiering kan ske for de enkelte kundegrupper med hensyn til tid over såvel året som over uger/weekends.

6) Samarbejde

Flere af ovenævnte anbefalinger fordrer samarbejde hotellerne imellem. Arbejdsgruppen anbefaler et sådant samarbejde og ser det som en nødvendighed på længere sigt ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt med udenlandske hotelhverv. Samarbejdet kan opbygges omkring såvel markedsføring (samarbejds-kæder) som booking og betalingsmidler.

7) Uddannelse

Etablering af en decideret hoteladministrativ uddannelse. Denne uddannelse bør indeholde områder som: regnskab, virksomheden og omverdenen, ledelsesfag m.v.

En af fordelene ved flere af de nævnte anbefalinger er, at disse kan iværksættes med meget kort varsel og uden store investeringer. Nøgleordet for størstedelen af anbefalingerne er samarbejde de enkelte hoteller imellem.

For så vidt angår de muligheder, det øvrige turisterhverv - herunder de nationale turistorganisationer - har for at forbedre kapacitetsudnyttelsen i indkvarteringsvirksomhederne, kan der peges på følgende:

8) Internationale kongresser og møder

Forsøge at tiltrække større internationale kongresser og internationale møder. Hotellerne bør her samarbejde i større grad end tidligere med transportelskaberne og de nationale turistorganisationer.

9) Sportsbegivenheder

Søge internationale sportsbegivenheder med stor publikumsinteresse afholdt i landet.

10) Forbedret informationsmateriale

Forbedre informationsmaterialet omkring hotellerne. Dette kræver dog af hotellerne, at disse er i stand til at give nøjagtige oplysninger omkring faciliteter, åbningstider, priser m.v. i op til et år før, materialet offentliggøres.

11) Begivenheder & festivaler

Udvikle og markedsføre større begivenheder og festivaler af kulturel karakter.

12) Markedsføring

Gennemføre større markedsføringskampaner i form af "paraplykampaner", hvor de enkelte hoteller eller hotelkæder for begrænsede midler kan deltage.

13) Udvikle infrastruktur

Påvirke mundighederne i forbindelse med udvikling af infrastrukturen, således at den faktiske adgang til hotellerne i svært tilgængelige områder forbedres.

14) Konsulentordning m.v.

Udvide servicen over for hotelerhvervet ved hjælp af en konsulentordning, udvikling af uddannelses tilbud m.v.

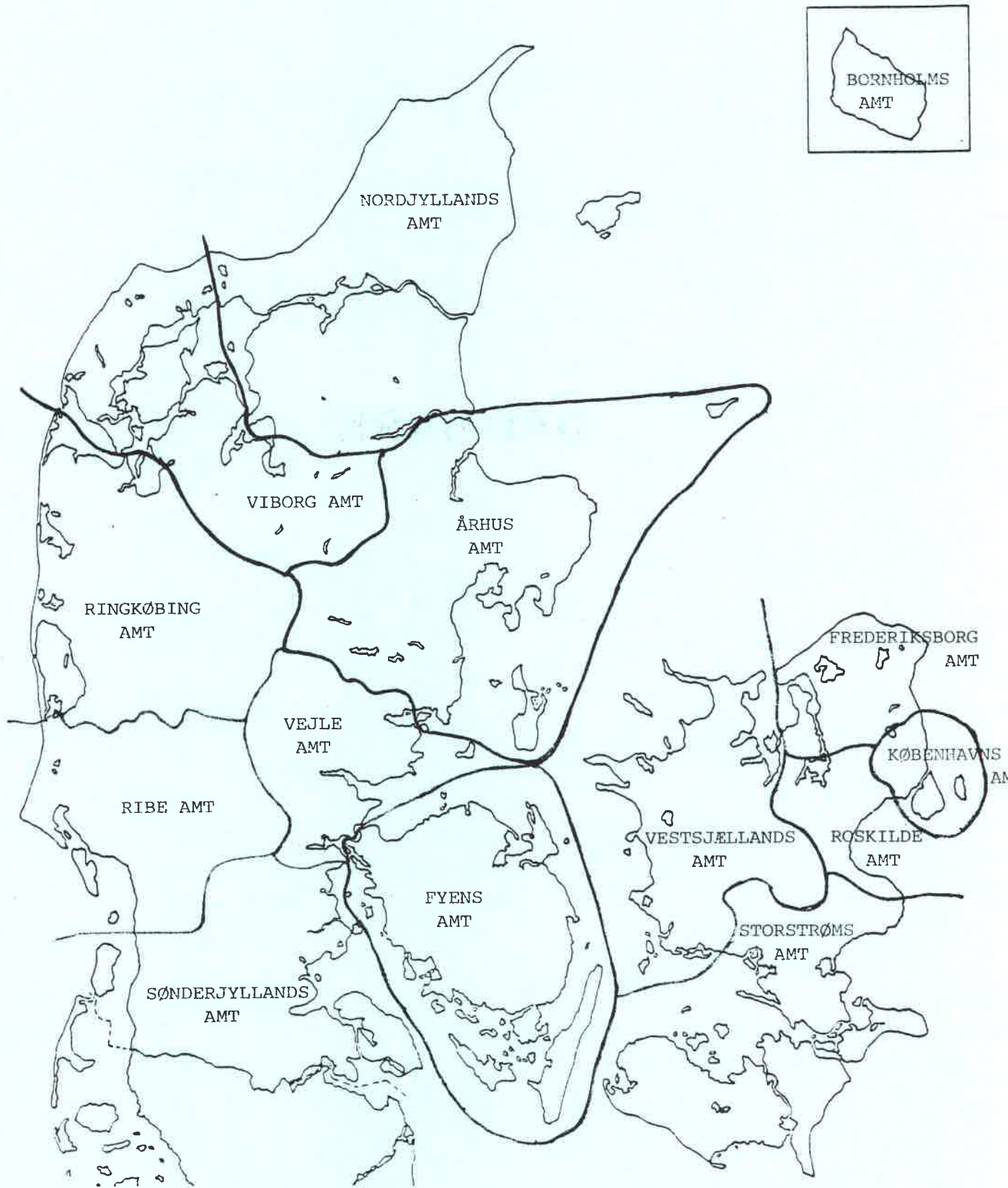
Forudsætningerne for, at de her angivne anbefalinger kan medføre en øget kapacitetsudnyttelse i indkvarteringsvirksomhederne, er imidlertid, at såvel hotellerne som de øvrige indkvarteringsanlæg er indstillet på aktivt at gå ind i et samarbejde med det øvrige turisterhverv. Samarbejde synes også i dette tilfælde at udgøre et nøglebegreb.

I de generelle diskussioner omkring en forbedring af kapacitetsudnyttelsen ved indkvarteringsanlæggene har feriestredning tit indtaget en central rolle. Arbejdsgruppen er imidlertid af den overbevisning, at en feriestredning såvel inden- som udenlands ikke vil påvirke kapacitetsudnyttelsen på årsbasis i nævneværdig grad. Dette skal ses i lyset af, at der, selv i højsæsonen - som beskrevet tidligere i rapporten - eksisterer en temmelig stor ledig kapacitet i så at sige samtlige geografiske områder i de nordiske lande og i så at sige samtlige indkvarteringsanlægstyper. At en feriestredning ud fra et turistmæssigt synspunkt vil være en fordel betvivler arbejdsgruppen ikke, men for den eksisterende indkvarteringskapacitet vil en feriestredning ikke være løsningen på den forholdsvis lave kapacitetsudnyttelse.

Arbejdsgruppen håber derimod, at de angivne anbefalinger vil blive kendt i turisterhvervet og diskuteret i detaljer. Det er arbejdsgruppens overbevisning, at anbefalingerne - såfremt de bliver fulgt - kan medføre en øget kapacitetsudnyttelse på en driftsøkonomisk forsvarlig måde til gavn for såvel indkvarteringserhvervet som turisterhvervet og samfundene generelt.

DANMARK

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

	Side:
D.1. TILGÆNGELIG STATISTIK TIL BELYSNING AF TURIST-ANLÆGGENES KAPACITET OG DENS UDNYTTELSE	1
D.2. OVERSIGT OVER DEN TOTALE KAPACITET VED TURIST-ANLÆG	2
D.3. HOTELLER	3
D.3.1. Hotelkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1977-1981	3
D.3.2. Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter geografi	5
D.3.3. Hotelkapacitet og -efterspørgsel fordelt over året	7
D.3.4. Hotelkapaciteten og kapacitetsudnyttelse fordelt efter virksomhedsstørrelse	10
D.3.5. Hvor og hvornår findes den ledige hotelkapacitet	11
D.3.6. Hvem benytter hotelkapaciteten	15
D.4. CAMPING	18
D.4.1. Campingkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1977-1981	18
D.4.2. Campingudbud fordelt på geografi	19
D.4.3. Hvem og hvornår benyttes campingkapaciteten	20
D.5. ANDRE INDKVARTERINGSANLÆG	23
D.6. ØVRIGE FAKTORER AF BETYDNING FOR KAPACITETSUDNYTTELSEN PÅ TURISTANLÆGGENE	25
D.7. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN	27

D 1 TILGÆNGELIG STATISTIK TIL BELYSNING AF TURISTANLÆGGENES KAPACITET OG DENS UDNYTTELSE.

I Danmark findes der tilgængelig statistik, der belyser kapacitets- og efterspørgselsforholdene for hoteller, campingpladser, vandrerhjem og ferieprodukterne "Bondegårdsferie" og "Ferie på Landet". Hotel- og campingstatistikken udarbejdes af det officielle statistiske organ i Danmark - Danmarks Statistik. Vandrerhjemssstatistikken udarbejdes af Herbergsringen, der er den centrale organisation, for vandrerhjem i Danmark, medens statistikkerne for "Bondegårdsferie" og "Ferie på Landet" udarbejdes af Danmarks Turistråd på grundlag af oplysninger indsamlet hos formidlerne af disse ferieformer.

Hotelstatistikken dækker ud over egentlige hoteller også feriehoteller, moteller, kroer, feriepensionater og lignende virksomheder. Statistikken, hvis hovedtal offentliggøres på månedsbasis, belyser kapaciteten ud fra geografiske og størrelsesmæssige forhold, medens efterspørgselssiden belyses ved en nationalitetsmæssig fordeling. Kapacitetsudnyttelsen belyses på såvel senge som værelser. I en årlig rapport fra Danmarks Statistik krydses de enkelte kriterier og meget operationelle og detaljerede tabeller offentliggøres. Hotellerne har indberetningspligt til Danmarks Statistik, således at samtlige virksomheder med over 10 faste gæstesenge er repræsenteret i statistikken.

Campingstatistikken bygger ligeledes på en totaltælling og indeholder oplysninger fra samtlige godkendte campingpladser i Danmark. Kapaciteten beskrives ved en angivelse af antal pladser fordelt efter geografi, medens efterspørgselssiden belyses ved en nationalitetsmæssig fordeling. Campingtallene offentliggøres i samme publikationer som hotelstatistikken.

Vandrerhjemssstatistikken belyser kapacitets- og efterspørgselsforhold på samtlige danske vandrerhjem. Kapacitetssiden belyses ud fra en geografisk fordeling af sengekapaaciteten, idet kapaciteten på de enkelte vandrerhjem oplyses, medens efterspørgselssiden belyses ud fra nationalitetsmæssige kriterier. Vandrerhjemssstatistikken offentliggøres årligt i årsberetningen fra Herbergsringen.

Statistikken for ferieformerne "Bondegårdsferie" og "Ferie på Landet" belyser kapacitetssiden ved angivelse af antallet af udlejningsenheder og antal senge, medens efterspørgselssiden belyses ved antal overnatninger og antal gæster fordelt efter nationalitet. Statistikken opererer ikke med geografiske fordelinger og sæsonbelysningen er meget grov.

Store dele af de danske indkvarteringsanlæg belyses således statistisk på såvel kapacitets- som efterspørgselssiden. Detaljeringsgraden i statistikkerne er høj, hvorfor statistikkerne kan anvendes som et operationelt planlægnings- og kontrolredskab, idet sikkerheden på oplysningerne tillige med er

meget stor. Som en ulempe ved statistikkerne skal anføres tidspunkterne for offentliggørelse af resultaterne. Trods store anstrengelser fra de ansvarlige statistiske instanser offentliggøres resultaterne med en sådan forsinkelse, at statistikkerne ikke til fulde opfylder de krav, der bør stilles til et operationelt planlægningsredskab.

Imidlertid må det konstateres, at to store indkvarteringsformer - lejede ferie/sommerhuse og indkvartering hos familie/venner - mangler statistisk belysning. Løbende statistikker for disse områder er således en vigtig mangel i bestræbelserne på at give en statistisk belysning af turismens omfang i Danmark.

D 2. OVERSIGT OVER DEN TOTALE KAPACITET VED TURISTANLÆG

Tabel D 1. Total udbud og efterspørgsel ved turistanlæg 1981

Kommercielle anlæg	Antal sengepladser/personer	%	Antal overnatninger	%
Hoteller m.v.	69.303	13	8.325.600	28
Vandrerhjem	8.451	1	773.575	3
Campingpladser	189.190	35	10.873.200	36
Kapacitet i kommercielle anlæg ialt	266.944	49	19.972.375	67
Ikke kommercielle anlæg				
Bondegårdsferie herunder "Ferie-på-landet"	2.281	-	74.881	-
Feriehuse til udlejning	275.000 ¹⁾	51	10.000.000 ¹⁾	33
Kapacitet i ikke-kommercielle anlæg	277.281	51	10.074.881	33
Totale kapacitet	544.225	100	30.047.256	100

Anm.: 1) Tallene er baseret på AIM's og DT's markedsanalyse om "Udlejninger af sommerhuse i Danmark" 1975.

Som det fremgår af tabel 1 eksisterer den største kapacitet i feriehusene til udlejning med ialt 275.000 sengeenheder. Selvom kapaciteten i udlejede feriehusene skulle være gået ned siden 1975, hvilket dog intet tyder på, udgør den stadig omkring 50% af den samlede indkvarteringskapacitet. Efter feriehusene følger campingpladserne med en samlet personkapacitet på lidt over 189.000 pladser - eller omkring 35% af den samlede indkvarteringskapacitet. Først som det tredje største indkvarteringsprodukt følger hotellerne med omkring 69.000 sengepladser eller omkring 13% af den samlede kapacitet. For så vidt angår vandrerhjem og indkvarteringsprodukterne på bondegårde udgør disse en meget beskedent andel af den samlede indkvarteringskapacitet.

På efterspørgselssiden fremkommer et lidt andet resultat, idet campingpladserne med 10,8 millioner overnatninger udgør den mest efterspurgte indkvarteringsform. Disse overnatninger udgør ialt 36% af det samlede antal overnatninger. Antal overnatninger i lejede feriehusene estimeres til omkring 10 millioner. På hotellerne blev der i 1981 foretaget cirka 8,3 millioner overnatninger, hvilket udgør 28% af det samlede overnatningsantal. Også på efterspørgselssiden er vandrerhjem og bondegårdsprodukterne størrelsesmæssigt af mindre betydning.

Som det videre fremgår af tabel 1 ligger størstedelen af sengekapaciteten på de ikke-kommercielle indkvarteringsformer, medens mere end 2/3-del af efterspørgslen er koncentreret omkring de kommercielle indkvarteringsformer. Som årsag til dette forhold kan dels angives, at hotellerne for størstedelens vedkommende er åbne hele året, hvilket ikke er tilfældet med en stor del af det ikke-kommercielle udbud, dels at kendskabet til de kommercielle anlæg er mere udbredt end for de ikke kommercielle anlægs vedkommende. Sidstnævnte må videre opfattes alene som ferieprodukter, medens hotellerne også har potentielle efterspørgere blandt forretningsrejsende samt kongres- og mødedeltagere.

D 3. HOTELLER

D 3.1. Hotelkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1977 - 1981

Tabel D 2. Nøgletal for udviklingen inden for hotelområdet
1977 og 1981

	1977	1981	Ændring
Antal virksomheder ⁽¹⁾	1.081	999	- 7,6%
Antal senge ⁽¹⁾	60.639	69.303	14,3%
Antal overnatninger	7.962.200	8.325.600	4,6%
Kapacitetsudnyttelse: Senge	42	37	- 5,0%
Værelser	-	48	-

(1) Pr. 31.7.

Den 31. juli 1977 var der i Danmark ialt 1.081 hotelvirksomheder - af disse var 838 helårsvirksomheder, medens 242 var sæsonvirksomheder med varierende åbningslængde. Ved en tilsvarende opgørelse pr. 31. juli 1981 var virksomhedsantallet dalet til 999, hvilket i forhold til 1977 tilsvarende et fald på 7,5%. Hotelbestanden i 1981 fordelte sig med 808 helårsvirksomheder og 191 sæsonvirksomheder, hvorfor faldet i antal virksomheder fra 1977 procentuelt var størst for sæsonvirksomhederne med 21%. For helårsvirksomhederne var faldet kun på 4%.

Ses på antallet af senge i henholdsvis 1977 og 1981 fremkommer en noget anden udvikling. I 1977 var der ialt 60.639 senge. Sengekapaciteten er derimod i 1981 opgjort til 69.303, hvilket udtrykker en stigning i sengekapaciteten på omkring 14%.

Stigningen i sengekapaciteten sammenholdt med faldet i antal virksomheder viser, at det gennemsnitlige antal senge pr. hotelvirksomhed er steget fra 1977 til 1981. I 1977 var der således 56 senge i gennemsnit pr. hotelvirksomhed, medens det tilsvarende gennemsnit i 1981 er opgjort til 69.

Årsagen til udvikling i antal hotelvirksomheder og sengekapaciteten kan blandt andet forklares ud fra følgende forhold:

Mange mindre - ofte ældre - hotelvirksomheder er i perioden lukket. Årsagen til dette har været en kombination af dalende efterspørgsel efter den form for produkter disse virksomheder har udbudt og af myndighedernes krav til investering i brandsikring m.v. Indtjeningen har for mange af disse virksomheder ikke kunnet gøre de nødvendige lovtvungne investeringer rentable, bl.a. på grund af det høje renteniveau.

De i perioden nyåbnede hotelvirksomheder har haft en stor sengekapacitet. Disse hoteller er for størstedelens vedkommende karakteriseret ved muligheden for selvhusholdning og et stort antal senge - ofte 6 - pr. værelse/lejlighed. Antallet af værelser/lejligheder er ligeledes stort. Efterspørgselsmønsteret har i de sidste år ændret sig til fordel for disse hoteltyper.

Det er således såvel ændringer i efterspørgselsmønsteret som offentlige indgreb, der har forårsaget den udvikling, der har karakteriseret det danske hotellerhverv i perioden. Det skal videre oplyses, at antallet af nyåbnede virksomheder i perioden bevidst er begrænset fra myndighedernes side. Mange private investorer har haft planer om åbning af yderligere feriehoteller. Imidlertid så de danske planlægningsmyndigheder sig nødsaget til at indføre et stop for byggeri af feriehoteller i kystnære områder, hvilket netop er de mest attraktive områder ud fra et efterspørgselsmæssigt synspunkt for placering

af feriehoteller. Årsagen til dette byggestop skal ses i forbindelse med ønsket om at sikre offentligheden adgang til de danske strande sammenholdt med frygten for, at feriehoteller-nes klientel i udbredt grad ville nedslide de sarte kystområder. Uden disse restriktioner fra de offentlige myndigheders side havde man derfor sandsynligvis set en yderligere tilvækst i sengekapa- citeten og et mindre nettofall i antallet af hotel- virksomheder.

Efterspørgslen efter hotelkapacitet har i perioden fra 1977 til 1981 - trods en samlet stigning fra 7.962.200 i 1977 til 8.325.600 i 1981 - ikke kunnet holde tridt med stigningen i sengekapa- citet. Dette har medført, at kapacitetsudnyttelsen målt på sengebelægning er faldet fra 42% i 1977 til 37% i 1981. Disse 37% er udtryk for et årsgennemsnit, bag hvilket der skjuler sig store sæsonmæssige variationer. På landsbasis var kapacitetsudnyttelsen målt på sengebelægning således 66% i juli måned og kun 19% i december måned.

Fra 1981 opererer den danske hotelstatistik endvidere med en kapacitetsudnyttelse målt på værelsesbelægning. Årsgennemsnit- tet for værelsesbelægningen - der reelt må opfattes som det mest aktuelle udtryk for kapacitetsudnyttelsen - er i 1981 op- gjort til 48% dækkende over sæsonmæssige variationer fra 66% i juli måned til 29% i december måned.

D 3.2. Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter geografi 1981

Som det fremgår af tabel D 3 (på næste side), er næsten 50% af den samlede sengekapa- citet koncentreret i kun tre amter, nem- lig København, Bornholm og Nordjyllands Amt, der tegner sig for henholdsvis 21,2%, 11,6% og 16,8% af den samlede kapacitet. Ingen af de øvrige amter har en andel af den samlede sengeka- pacitet på over 8%. Sengekapa- citeten er mindst i Roskilde og Frederiksborg Amt, hvilket primært kan tilskrives disse amters nære beliggenhed til København. Det må således formodes, at den massive koncentration i Københavns Amt har foranlediget, at man bevidst har undladt at investere i nye hotelanlæg i disse amter.

På efterspørgselssiden tegner sig næsten samme billede. De tre amter med en samlet kapacitet på næsten 50% af det totale teg- ner sig for næsten 55% af den samlede efterspørgsel. Alene i Københavns Amt foretages over 32% af det totale overnatnings- antal. Bornholms Amt må imidlertid på efterspørgselssiden over- lade tredjepladsen til Århus Amt, der med hensyn til kapacitet var placeret efter Bornholm med et udbud af sengekapa- citet på under 8% af det totale.

For så vidt angår kapacitetsudnyttelsen, er denne for Danmark som helhed på sengebelægning opgjort til 37%. Bag dette tal gemmer der sig imidlertid store geografiske variationer, idet København har en kapacitetsudnyttelse på 51%, medens Viborg Amt har en sengekapa- citetsudnyttelse på kun 23%.

Tabel D 3. Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter geografi 1981

Amter	Sengekapacitet		Overnatninger		Gns kapacitetsudnyttelse %	
	Antal	%	Antal	%	Vær.	Senge
Storkøbenhavn	14.703	21,2	2.718.500	32,6	63	51
Frederiksborg	1.650	2,4	223.700	2,7	48	43
Roskilde	605	0,9	75.100	0,9	46	35
Vestsjælland	980	1,4	90.900	1,1	36	27
Storstrøms	3.261	4,7	317.700	3,8	36	29
Bornholms	8.089	11,6	703.400	8,5	48	45
Fyns	5.396.	7,8	615.600	7,4	46	35
Sønderjyllands	3.573	5,2	346.400	4,2	37	30
Ribe	3.725	5,4	399.100	4,8	43	33
Vejle	2.353	3,4	325.600	3,9	50	39
Ringkøbing	4.975	7,2	453.500	5,4	33	26
Århus	5.511	7,9	716.000	8,6	49	37
Viborg	2.840	4,1	221.100	2,7	33	23
Nordjylland	11.642	16,8	1.118.900	13,4	39	29
Hele landet	69.303	100,0	8.325.600	100,0	48	37

Fodnote: Udbud rel. til juli måned.

Angives kapacitetsudnyttelsen i stedet på værelsesbasis fremkommer samme resultat. På landsbasis er værelsesudnyttelsen 48%, medens København har en belægning på 63% og Viborg kun 33%.

Årsagen til Københavns høje kapacitetsudnyttelse sammenlignet med det øvrige Danmark må tilskrives Københavns placering som administrativt center samt det faktum, at København er Danmarks vigtigste internationale handels- og mødeby. København opsøges således året rundt af et stort antal forretningsturister, der må anses som værende den primære årsag til Københavns bedre kapacitetsudnyttelse på hotelområdet.

Forskellen mellem kapacitetsudnyttelsen målt på senge- og værelsesbelægning er ligeledes størst i København, medens den er mindst på Bornholm. Dette underbygger formodningen om de mange forretningsturister i København, der ofte overnatter alene i dobbeltværelser, hvilket giver den store variation i de to kapacitetsudnyttelsesbegreber. Omvendt opsøges Bornholm næsten udelukkende af ferieturister, der belægger alle senge i værelserne, hvorfor der her er en meget lille forskel i senge- og værelseskapacitetsudnyttelsen.

D 3.3. Hotelkapacitet og -efterspørgsel fordelt over året 1981

Diagram D 1. Kapacitetsudnyttelse fordelt over året 1981

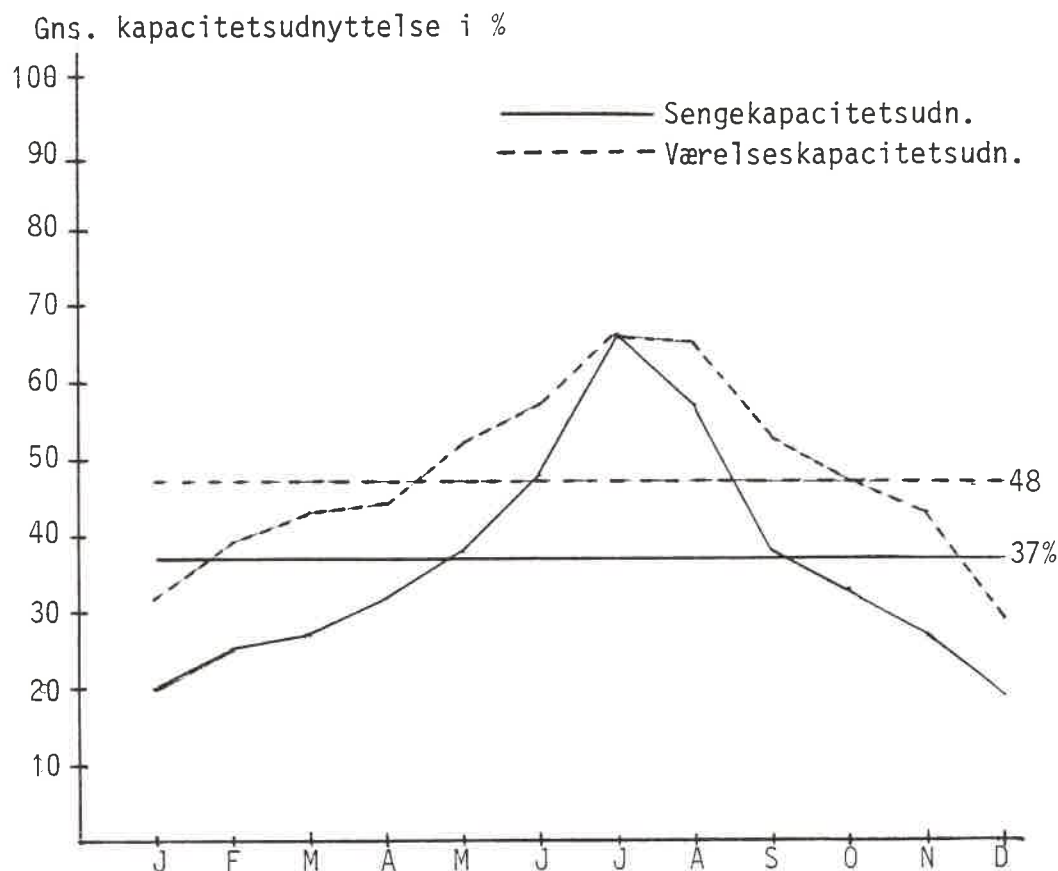

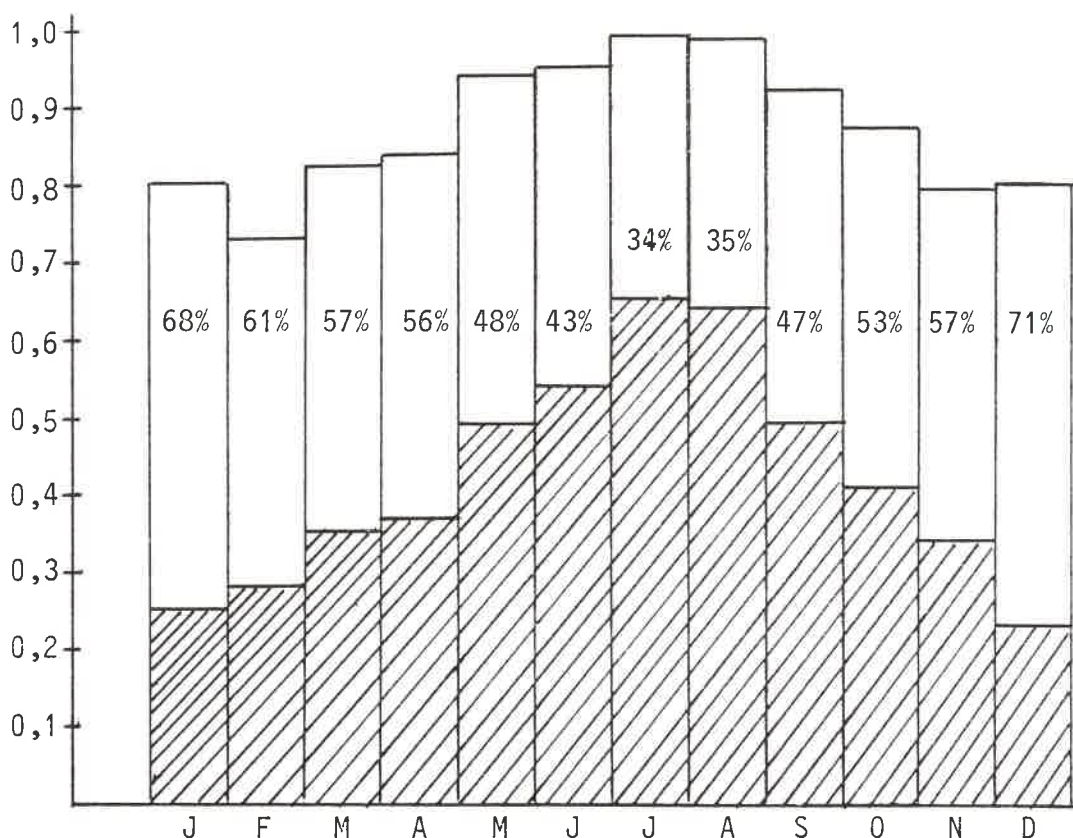
Diagram D 1 viser den tidligere omtalte store variation over året med hensyn til såvel værelses- som sengekapacitetsudnyttelse. Endvidere fremgår det af diagrammet med al tydelighed, at Danmark - modsat andre nordiske lande - kun har én decideret højsæson. Denne højsæson er koncentreret omkring månederne juni, juli og august. For disse måneder samt månederne maj og september ligger kapacitetsudnyttelsen over årsgennemsnittet på 37% for sengebelægning og 48% for værelsesbelægning, medens kapacitetsudnyttelsen resten af året ligger under årsgennemsnittene.

Variationen i kapacitetsudnyttelsesprocenterne over de enkelte måneder ville imidlertid være endnu mere udtalt, såfremt kapacitetsudbudet var konstant over året. Imidlertid eksisterer der i Danmark som tidligere nævnt et anseeligt antal sæsonvirksomheder, således at kapacitetsudbudet varierer fra måned til måned. Kapacitetstilvæksten for Danmark som helhed er på næsten 25% fra måned med mindst kapacitetsudbud til måned med størst kapacitetsudbud.

Det mest stabile kapacitetsudbud over året findes i København, hvor udbuddet kun varierer med 6%. Ligeledes findes et forholdsvist konstant udbud over året i Århus-, Vejle- og Roskilde Amt, medens de øvrige Amter - og i særdeleshed Bornholms Amt - har store variationer i kapacitetsudbudet. For Bornholms Amt er kapacitetstilvæksten således på 770% fra januar til juli måned, hvilket viser, at størstedelen af hotelvirksomhederne på Bornholm er sæsonvirksomheder.

Diagram D.2. Kapacitetsudbud og efterspurgte værelser fordelt på måneder i 1981

Kapacitet og belægning i mill. værelser

□ Ledig værelseskapacitet (angivet i %-ledige værelser)

▨ Udlejet værelseskapacitet

Disponible hotelværelser hele året:	10,5 mill. vær.
- Deraf udnyttede :	5,1 mill. vær. (48)
- Deraf ubenyttede :	5,4 mill. vær. (52)

I diagram D 2 er værelseskapaciteten og -efterspørgslen fra diagram D 1 gengivet i absolutte tal. Af diagrammet fremgår den netop omtalte kapacitetstilvækst over året, idet dog de enkelte måneders antal dage skal tages med i betragtning. Det daglige udbud af værelser er således mindre i januar end i februar til trods for, at diagrammet kunne foranledige til en anden konklusion. Det største daglige værelsesudbud findes i juli måned.

I 1981 er det totale antal disponible værelser opgjort til 10,5 millioner. Disse værelser indeholder fra 1 til 8 senge. Med en værelseskapacitetsudnyttelsesprocent på 48 for året som helhed svarer dette til 5,1 million udlejede værelser på årsbasis. Samtidig må det imidlertid konstateres, at 5,4 millioner hotelværelser står ubenyttede hen på årsbasis.

I følgende tabel D 4 er absolutte størrelse vist, hvordan de ledige hotelværelser fordeler sig over året. I december måned var der således 571.900 ledige hotelværelser til rådighed, medens der i juli måned "kun" blev udbudt 339.100 flere værelser end der blev efterspurgt.

For at anskueliggøre den ledige værelseskapacitet yderligere og mere operationelt, er det gennemsnitlige daglige antal ledige hotelværelser udregnet måned for måned. Som det fremgår af tabellen, står der i gennemsnit 14.800 hotelværelser ledige hver eneste nat året rundt. Antallet af ledige værelser pr. døgn varierer dog fra 11.000 i juli måned til 18.400 i december måned.

Det kan således konstateres, at der i Danmark findes en meget stor ledig overnatningskapacitet på totallerne, samt at denne ledige kapacitet - omend i varierende omfang - er til rådighed hele året rundt. I juli måned, der er den absolutte højsæson for turisme i Danmark, er der således 11.000 ledige værelser hvert eneste døgn.

Af tabel D 4 kan endvidere aflæses antal disponible- og antal udlejede hotelværelser måned for måned, hvilket kan opfattes som en konkretisering af diagram D 2.

Tabel D 4. Hotelkapacitet og kapacitetsudnyttelse i 1981

Måned	Antal disponible vær.	Antal udlejede hotelvær.	Vær.-be-lægn. %	Antal ledige vær./måned	Antal ledige vær. i gns./dag
Jan.	800.900	256.300	32	544.600	17.600
Febr.	731.800	285.400	39	446.400	15.900
Marts	828.100	356.100	43	472.000	15.700
Apr.	844.800	371.700	44	473.100	15.800
Maj	949.200	493.600	52	455.600	14.700
Juni	959.500	546.900	57	412.600	13.800
Juli	997.400	658.300	66	339.100	11.000
Aug.	990.800	644.000	65	346.800	11.200
Sept.	939.100	497.700	53	441.400	14.700
Okt.	874.200	410.900	47	463.300	14.900
Nov.	794.400	341.600	43	452.800	15.100
Dec.	805.500	233.600	29	571.900	18.400
Hele året	10.515.700	5.096.100	48	5.419.600	14.800

D 3.4. Hotelkapaciteten og kapacitetsudnyttelse fordelt efter virksomhedsstørrelse 1981

Tabel D 5. Kapacitetens fordeling efter virksomhedsstørrelse 1981

Hoteller med	Andel af hotellerne %	Andel af sengekapa- citeten %	Sengekapacitets- udnyttelsen %
10-19 senge	26,9	5,4	23
20-29 senge	19,0	6,5	29
30-49 senge	18,8	10,3	31
50-69 senge	9,5	8,1	35
70-99 senge	10,6	12,7	42
100-149 senge	5,9	10,2	42
150-199 senge	2,9	7,1	50
200 senge og derover	6,3	39,6	37
Totalt	999 hoteller	69.303 senge	37

Som det fremgår af tabellen har omkring 64% af de danske hoteller en kapacitet på mindre end 50 senge, medens kun 6% af virksomhederne råder over mere end 200 senge. Virksomhederne med under 50 senge råder derimod tilsammen over mindre end 23% af den samlede sengekapa-
citet, medens de forholdsvis få hotelvirksomheder med over 200 senge tilsammen råder over næsten 40% af den samlede sengekapa-
citet.

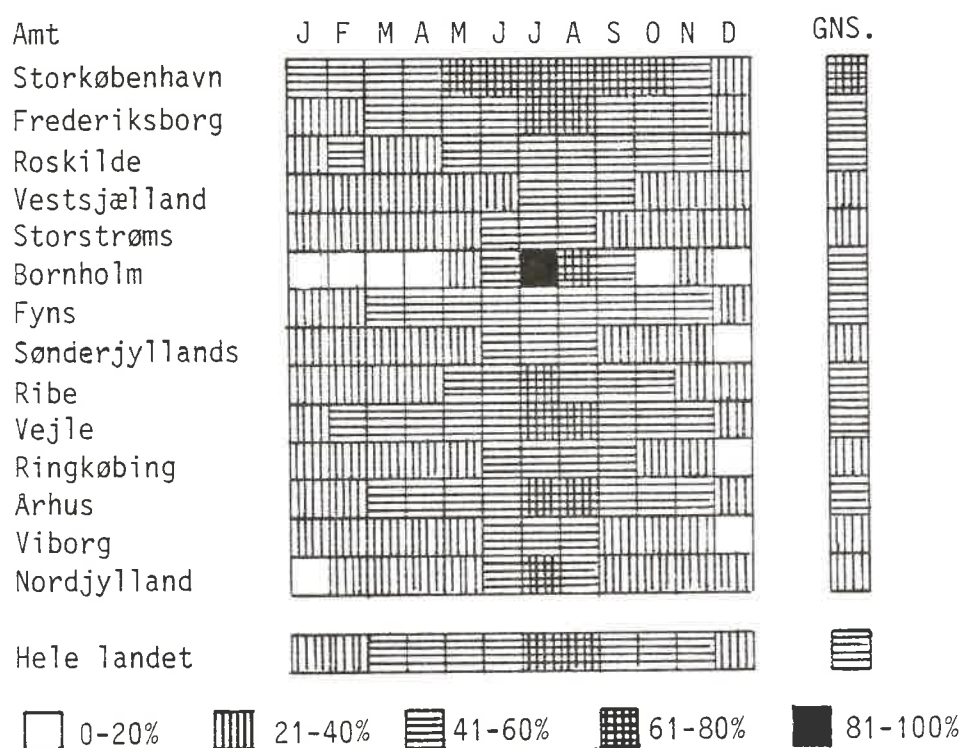
Som det videre fremgår af tabellen, synes der at være en vis sammenhæng mellem virksomhedens størrelse og sengekapa-
citet. De små virksomheder har generelt en lavere sengekapa-
citet end de større. Virksomhederne med en sengekapa-
citet på op til 19 senge har således en sengekapa-
citet på kun 23%, medens virksomhederne i størrelsesorde-
nen 150 - 199 senge har en sengebelægning på 50%. Efterspørg-
slen er således primært koncentreret mod de større hotelvir-
ksomheder.

Til trods for at den gennemsnitlige virksomhedsstørrelse er steget fra 56 senge i 1977 til 69 senge i 1981 må det konstateres, at det danske hotellerhverv stadig er karakteriseret ved mange små og ofte - vurderet ud fra forbrugernes synspunkt - utidsvarende virksomheder, der ikke til fulde lever op til størstedelen af forbrugernes krav til hotelvirksomheder i dag.

D 3.5. Hvor og hvornår findes den ledige hotelkapacitet

I de tre forrige afsnit er kapacitetsudnyttelsen belyst ud fra tre enkeltstående kriterier - geografi, sæson og virksomhedsstørrelse. I nedenstående diagram er kriterierne geografi og sæson forsøgt kombineret i samme diagram, således at en vurdering af de måske to vigtigste kriterier kan foretages ud fra ét enkelt diagram.

Diagram D3. Kapacitetsudnyttelsen i de forskellige amter målt på værelser i 1981

Som det fremgår af diagrammet er de geografiske kriterier angivet ved hjælp af de enkelte amter i Danmark, medens de sæsonmæssige kriterier er angivet ved hjælp af årets måneder. Som referenceramme er endvidere angivet kapacitetsudnyttelsen måned for måned for Danmark som helhed, således at en vurdering i forhold til landsgennemsnittet kan foretages.

Til trods for at diagrammet opererer med forholdsvis grove intervaller for kapacitetsudnyttelsesprocenter, tegner diagrammet dog et ganske klart billede. Hvis man opfatter en kapacitetsudnyttelse på værelser på 80 - 100% som en fuldt udnyttet kapacitet, viser diagrammet, at det faktisk kun er på Bornholm i juli måned, at man som potentiel gæst kan have vanskeligheder med at finde et hotelværelse. For samtlige andre amter findes der året rundt ledig værelseskapacitet, og selv en kapacitetsudnyttelse på 60 - 80% opnås kun i 7 ud af 14 amter, og dette endda for størstedelen af disse amter kun i en enkelt eller to måneder.

Diagrammet kan også opfattes som bestående af 168 felter, hvor et felt belyser kapacitetsudnyttelsen i et amt i en måned. Anlægges denne betragtning, vil en kapacitetsudnyttelse på 0 - 20% optræde 10 gange, 21 - 40% hele 73 gange, 41 - 60% 69 gange, 61 - 80% blot 15 gange og som nævnt 81 - 100% kun en eneste gang. Visse amter når endda ikke engang i de bedste udnyttede måneder op på en kapacitetsudnyttelse på over 60%.

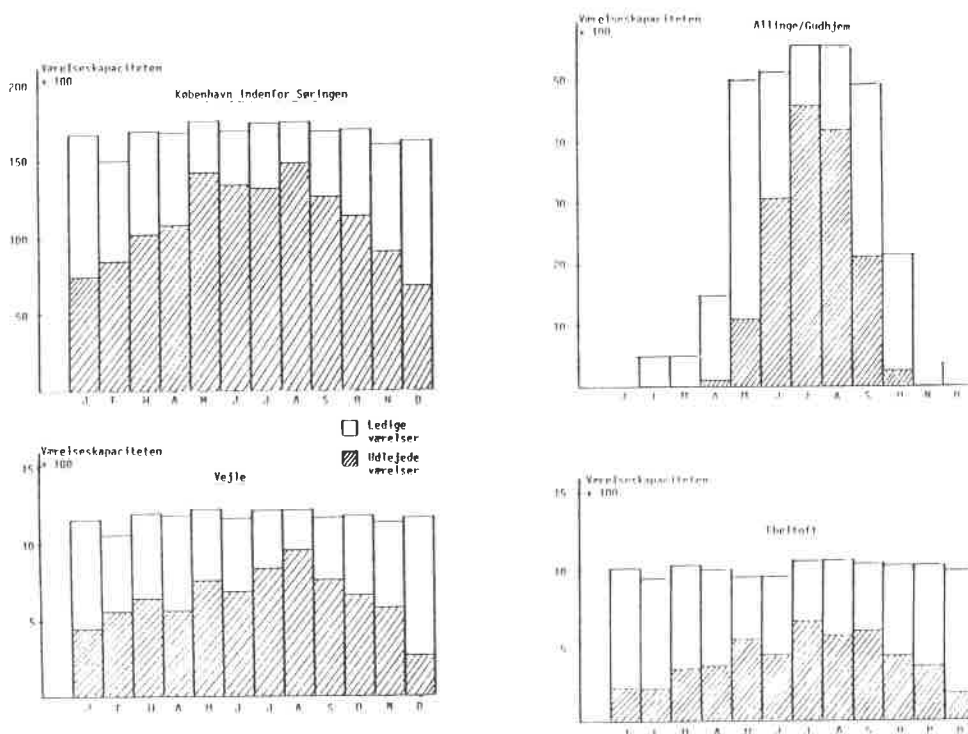
Trods store geografiske variationer i de enkelte kapacitetsudnyttelsesprocenter viser diagrammet videre, at sæsonen er sammenfaldende for alle amter i Danmark. Alle amter har således den højeste kapacitetsudnyttelse i månederne juni, juli og august, medens kapacitetsudnyttelsen er ringest i alle amter i månederne januar og december.

Vurderet over året er kapacitetsudnyttelsen forholdsvis konstant i fem af de danske amter, idet man i disse opererer inden for rammerne af to af de i diagrammet anvendte intervaller. Bornholms Amt og Nordjyllands Amt viser den modsatte tendens, idet alle intervaller er repræsenteret på Bornholm, medens fire ud af fem intervaller er repræsenteret i Nordjyllands Amt. Sidstnævnte amtskommuners kapacitetsudnyttelseskaraktistika er typisk for de deciderede turistområder, hvor kapacitetsudnyttelsen er meget høj i sommersæsonen og meget lav uden for den deciderede turistsæson. At Bornholm trods de mange måneder med en kapacitetsudnyttelse på mellem 0 og 20% alligevel kan opnå et årsgennemsnit på 41 - 60% skyldes alene den tidligere nævnte store kapacitetsvariation over året.

For yderligere at illustrere den meget forskelligartede værelseskapacitetsudnyttelse beskrives i det følgende fire lokalområder i Danmark. De valgte områder er København City (angives i statistikken som København inden for søringen), Vejle, Allinge/Sandvig og Ebeltoft.

Diagram D 4. Værelseskapacitetsudnyttelsen i absolutte tal i forskellige turistgeografiske områder

I København City ses en forholdsvis høj kapacitetsudnyttelsesprocent over samtlige af årets måneder. Der udlejes flest værelser i perioden maj til august, men selv i januar måned når kapacitetsudnyttelsen på værelser op på 45%. Værelseskapaciteten er endvidere meget konstant over året. Som tidligere antydet, skyldes den relative høje kapacitetsudnyttelse i København delvist det faktum, at København er Danmarks vigtigste handels- og mødeby, ligesom København er Danmarks administrative og politiske centrum. Dette trækker mange forretningsturister til København uden for den deciderede turistsæson, hvor forretningsturisterne deltager i forretningsmøder, messer eller kongresser. København er endvidere Danmarks kulturelle centrum med mange tilbud til de deciderede ferieturister. En del af disse tilbud er uafhængige af vejrforhold, hvorfor også den deciderede turistsæson er længere end i det øvrige Danmark. I København er således såvel kapacitetsudbudet som efterspørgslen relativt mere konstant end i det øvrige Danmark, hvilket giver en relativt konstant kapacitetsudnyttelsesprocent, der for Københavns vedkommende er højere end normalt i Danmark afledt af det store udbud af tilbud til såvel ferie- som forretningsturister.

I Vejle, der er det administrative center i Vejle Amtskommune og endvidere en vigtig handelsby, opereres der ligeledes med en relativ god værelseskapacitetsudnyttelsesprocent hele året rundt. Kapaciteten er ligeledes forholdsvis konstant over året, idet kapacitetstilvæksten kun er på 15% fra februar til august, hvilket er den måned, hvor der udlejes flest hotelværelser i Vejle.

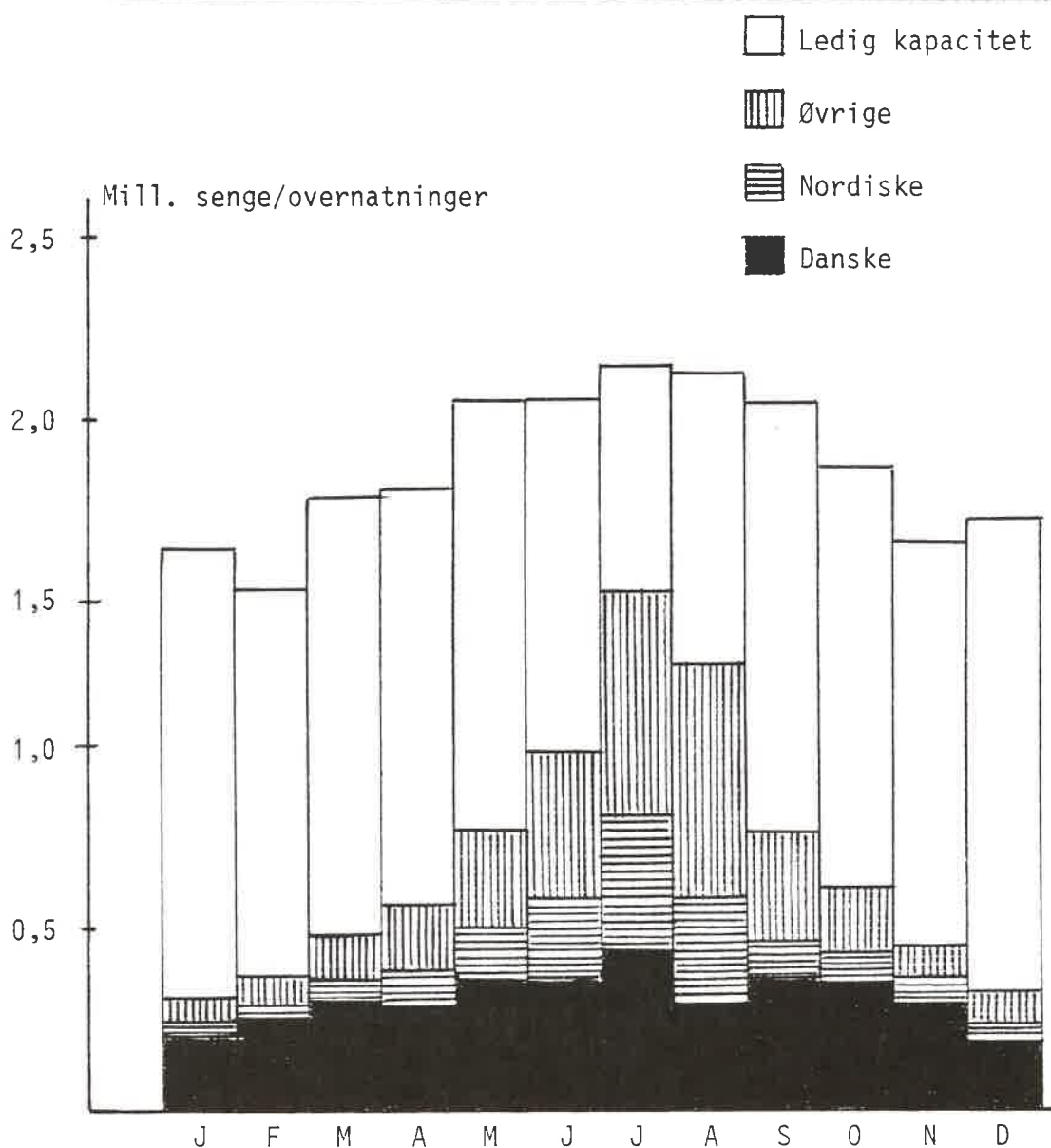
Årsagen til den forholdsvis gode kapacitetsudnyttelse og relativt jævne efterspørgsel over året kan forklares ved, at Vejle er centrum for en del udstillingsaktiviteter, der trækker mange forretningsfolk til. Ligeledes er Vejle så centralt beliggende i Danmark, at det ofte benyttes som "mødested" og kursussted. Det der således i første omgang karakteriserer hotelgæsterne i Vejle er, at de opholder sig i Vejle på grund af forretning eller uddannelse, medens man på hotellerne ikke finder så mange deciderede ferieturister.

Ebeltoft er beliggende i Århus Amtskommune og opfattes bl.a. på grund af beliggenheden nær strand i et naturskønt område som værende denne amtskommunes rekreative område. Kapacitetsudbudet er meget konstant over året, med en kapacitetstilvækst på kun 19%. En stor del af kapaciteten er endvidere af nyere dato og opført til at dække såvel ferie- som forretningsturisternes forskelligartede krav. Imidlertid er efterspørgslen koncentreret omkring sommermånederne, hvor kapacitetsudnyttelsen topper med 62% i juli måned. I december er kapacitetsudnyttelsen derimod kun 19%. Man kan derfor sige, at det der karakteriserer Ebeltoft er, at byen i sommersæsonen opsøges af et stort antal ferieturister. Videre er det ikke i den grad, man havde forventet, lykkedes at trække forretningsturister til Ebeltoft til møder og kurser, hvorfor man uden for højsæsonen står med en meget stor ledig kapacitet.

Allinge/Sandvig er beliggende på Bornholm og er et af Danmarks ældre rekreative ferieområder. Som det fremgår af diagrammet, er efterspørgslen meget stærkt koncentreret omkring sommermånederne, medens man uden for disse så at sige ingen efterspørgsel finder. Kapaciteten tilpasser sig denne situation og der opereres med en kapacitetstilvækst på ikke mindre end 1014% fra februar til august. Allinge/Sandvig må derfor opfattes som et decideret ferieturistområde, hvor størstedelen af aktiviteterne er sommerbetonede. Der synes i Allinge/Sandvig ikke at være den store interesse for at udvikle off-season aktiviteter, der kan tiltrække turister og dermed forlænge sæsonen. Den primære årsag til dette er, at størstedelen af hotelbestanden er deciderede sommerhoteller, der ikke er indrettet til at huse gæster i årets kolde måneder.

D 3.6. Hvem benytter hotelkapaciteten

Diagram D5. Hotelkapaciteten i årets måneder og efterspørgslen fordelt på nationaliteter

Disponible hotelsenge/mulige overnatninger:	22.501.600
- Deraf udnyttede :	8.325.600 (37)
- Deraf udbenyttede :	14.176.000 (63)

Det totale sengeudbud i 1981 er beregnet til 22.501.600 med hensyn taget til den variation af udbud der er over året. Indledningsvis til dette afsnit skal det pointeres, at kapaciteten opgives i antal senge - og ikke som tidligere værelser - idet dette udtryk for kapaciteten er mest velegnet i sammenligning med antal overnatninger, der her benyttes som udtryk for efterspørgslen.

I 1981 blev der foretaget 8.325.600 overnatninger på danske hoteller, hvilket udtrykker en belægningsprocent målt på sengebasis på 37. Omvendt står med andre ord 63% eller 14.176.000 senge ledige på danske hoteller i 1981. Af de anførte overnatninger blev 46,2% foretaget af danske gæster, 17,1% af gæster fra de øvrige nordiske lande, medens de resterende 36,7% blev foretaget af gæster med bopæl uden for de nordiske lande. Totalt set foretager udenlandske gæster således 53,8% af samtlige overnatninger på danske hoteller, hvorved danske hoteller sammenlignet med hoteller i de øvrige nordiske lande har en kundesammensætning, hvor mindre end 50% af overnatningerne foretages af udlændinge. Uden at skulle gå i detaljer med hensyn til nationaliteten for udenlandske gæster skal det oplyses, at tyskere udgør den største gruppe efterfulgt af svenskere, nordmænd, amerikanere og englændere.

For så vidt angår den sæsonmæssige fordeling af overnatningerne, udgør de danske overnatninger de mindst sæsonfølsomme, hvilket lader formode, at en stor del af danske overnatninger foretages af forretningsturister. Dog foretages der mere end dobbelt så mange danske overnatninger i juli måned end i januar måned hvilket blot understreger, at der også findes danske ferieturister på de danske hoteller. De nordiske overnatninger er langt mere sæsonfølsomme, idet der i juli måned foretages 10 gange så mange overnatninger som i januar, dette lader formode, at det primært er nordiske ferieturister - og ikke nordiske forretningsturister - der benytter de danske hoteller. Sæsonfølsomheden for gæster med bopæl uden for de nordiske lande er noget mindre end for de nordiske overnatninger, idet der i juli måned foretages omkring 7 gange flere hotelovernatninger end i januar. Disse sæsonvariationer kan endvidere udtrykkes ved angivelse af de enkelte "grupper" andel af overnatningerne i de enkelte måneder. I januar måned foretages således 66% af overnatningerne af danskere, 13% af gæster fra de øvrige nordiske lande, og 21% af gæster bosat uden for Norden. I juli måned er billedet noget anderledes, idet kun 31% af overnatningerne foretages af danske, 26% af gæster fra de øvrige nordiske lande, og hele 43% af gæster bosat uden for de nordiske lande.

Det kan således konkluderes, at det primært er de udenlandske gæster der forårsager den store sæsonvariation i overnatningsantallet. Videre må det formodes, at langt størstedelen af de udenlandske hotelovernatninger foretages af ferieturister.

Tabel D6. Efterspørgslen fordelt efter geografisk område, 1981

Amt	Procentuel fordeling				Antal hotel- overnatn.
	Danskere	Nordiske	Øvrige	Ialt	
Storkøbenhavn	26,5	18,4	55,1	100	2.718.500
Frederiksborg	59,1	23,4	17,5	100	223.700
Roskilde	65,6	12,2	22,2	100	75.100
Vestsjælland	83,8	5,6	10,6	100	90.900
Storstrøms	60,0	10,6	29,4	100	317.700
Bornholms	25,5	11,8	62,7	100	703.400
Fyns	71,9	7,2	20,9	100	615.600
Sønderjyllands	63,5	4,5	32,0	100	346.400
Ribe	52,7	7,8	39,5	100	399.100
Vejle	66,3	17,0	16,7	100	325.600
Ringkøbing	45,5	17,8	36,7	100	453.500
Århus	69,8	16,3	13,9	100	716.000
Viborg	64,6	12,7	22,7	100	221.100
Nordjylland	50,3	32,6	17,1	100	1.118.900
Hele landet	46,2	17,1	36,7	100	8.325.600

For så vidt angår den geografiske fordeling, udgør de danske overnatninger størstedelen af det totale overnatningsantal i 12 ud af de i alt 14 amter. Den danske dominans er især tydeligt udtrykt i Vestsjællands Amt, hvor mere end 4 ud af 5 overnatninger foretages af danskere. Af andre amter med udtrykt "danskere-dominans" kan nævnes Fyn, Århus, Roskilde, Vejle, Sønderjylland, Viborg og Storstrøm. I samtlige af de her nævnte amter foretages mere end 3 ud af hver 5. overnatning af danskere.

Kun i to amter - Københavns og Bornholms - udgør gæster bosat uden for de nordiske lande den vigtigste efterspørgselsgruppe, idet de i disse områder foretager henholdsvis 55,1% og 62,7% af de samlede overnatninger. Imidlertid er det i disse to amter, at det største overnatningsantal foretages, og heri ligger forklaringen til, at udlændinge - trods den store danskerdominans i mange amter - totalt set kan fremvise et resultat på mere end 50% af det samlede overnatningsantal i Danmark. Af andre amter, hvor overnatninger foretaget af gæster med bopæl uden for de nordiske lande har stor betydning, kan nævnes de kontinent tæt beliggende Ribe, Ringkøbing og Sønderjylland.

For så vidt angår overnatninger fra de øvrige nordiske lande udgør denne gruppe ikke den mest dominerende i nogle af de 14 danske amter. Overnatningerne fra de øvrige nordiske lande har størst betydning for Nordjyllands Amt, hvor 32,6% af samtlige overnatninger foretages af gæster fra Sverige, Norge og Finland. Ligeledes betyder overnatningerne fra de øvrige nordiske lande også meget i Frederiksborg Amt, hvor næsten 1 ud af hver 4. overnatninger kan tilskrives gæster fra de øvrige nordiske lande. Årsagen til, at det netop er disse to amter, der har størst andel af nordiske overnatninger må formodes at hænge sammen med de geografiske placeringer, idet netop disse amter er beliggende tæt på de øvrige nordiske lande, ligesom der findes et veludbygget kommunikationsnet mellem de øvrige nordiske lande og disse to amter.

D 4. CAMPING

D 4.1. Campingkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1977 - 1981

Antallet af godkendte campingpladser er i 1977 og 1981 opgjort til det samme antal, nemlig 550. Godkendelsen af campingpladser foretages af Det danske Lejrpladsudvalg. Ud over de godkendte campingpladser eksisterer et antal ikke-godkendte pladser, men disse pladseres antal og størrelse er ikke bekendt og medtages ej heller i den danske statistik for campingområdet. Bag resultatet på 550 pladser i såvel 1977 som i 1981 gemmer der sig imidlertid flere lukninger af ældre campingpladser og åbninger af nye, således at bestanden kun antalsmæssigt har været den samme i de to nævnte år. Det kan således oplyses, at der i 1980 kun fandtes 525 godkendte campingpladser.

Betragtes i stedet udviklingen i personkapaciteten - hvilket vil sige det reelle kapacitetsudbud af overnatningsmuligheder - er der i perioden sket et samlet fald i dette. I 1977 er personkapaciteten opgjort til 203.500, medens den i 1981 er opgjort til 189.190. Udtrykt i procent tilsvarende dette et fald på 7. Da campingpladserne arealmæssigt ikke er blevet mindre, skal faldet i personkapaciteten ses i sammenhæng med de stadig strengere krav fra Det danske Lejrpladsudvalg, der klassificerer pladserne ud fra forholdet mellem faciliteter på pladserne og disses personkapacitet. Det må formodes, at flere pladser har valgt at begrænse personkapaciteten for at opnå et bedre forhold mellem faciliteterne og personkapaciteten og dermed en bedre klassificering. Modsat hotelområdet findes der således inden for campingområdet et klassificeringssystem i Danmark, der opdeler de godkendte campingpladser i tre grupper og benævner pladserne som henholdsvis 1-stjernet, 2-stjernet og 3-stjernet, hvor de 3-stjernede pladser har de bedste faciliteter.

Ovennævnte formodning underbygges ved at se hvordan udviklingen i perioden har været for hver af de tre kategorier. I 1977 var 28% af pladserne 3-stjernede, 55% var 2-stjernede og 17% var 1-stjernede. De tilsvarende procenttal i 1981 var som følger: 35, 51 og 14. Man kan således konstatere, at der i løbet af perioden er sket en højnelse af kvaliteten på de danske godkendte campingpladser. Årsagen til denne højnelse af kvaliteten kan primært tilskrives campingturisternes øgede krav til faciliteter på campingpladserne og en forstærket konkurrence fra pladser i udlandet. De danske campingpladser har således forsøgt at tilpasse sig turisternes krav. Overnatningsantallet på danske campingpladser toppede således i 1976, hvorefter det stødte og roligt faldt indtil 1980, hvor udviklingen så igen - blandt andet grundet pladsernes højnede kvalitet - vendte. At dette ikke er et tilfældigt fænomen underbygges af, at der har været registreret et stigende antal overnatninger i såvel 1981 som i 1982.

Den danske campingstatistik opererer ikke med en kapacitetsudnyttelsesprocent, idet denne er næsten umulig at beregne på grund af pladsernes varierende åbningsperiode. Det kan dog beregnes, at kapacitetsudnyttelsen - opfattes som et forhold mellem pladsernes personkapacitet og det samlede antal overnatninger - i juli måned i såvel 1977 som i 1981 var 85%. Da juli måned har den største efterspørgsel kan man således konstatere, at der selv midt i højsæsonen eksisterer en ledig campingkapacitet - om end af begrænset størrelse - på de danske campingpladser.

D.4.2. Campingudbud fordelt efter geografi

Som det fremgår af følgende tabel D 7, fordeler campingpladserne - og dermed campingkapaciteten - sig meget ujævnt over Danmark. Der findes et stort antal campingpladser koncentreret i Nordjyllands -, Fyns -, Sønderjyllands - og Århus Amt, idet disse 4 amter tilsammen repræsenterer mere end 50% af det samlede antal pladser. Den danske statistik opererer ikke med personkapacitet fordelt på amter, hvorfor det ikke er muligt at vurdere, om disse fire amter også efter personkapacitet har så stor en andel af den samlede kapacitet. På amtsplan ligger det største antal campingpladser i Nordjyllands Amt, hvor der ialt findes 80 godkendte campingpladser, medens Københavns Amt har det mindste udbud med kun 5 campingpladser.

Årsagen til denne skæve fordeling af campingkapaciteten kan ikke umiddelbart forklares. Imidlertid må det formodes at have betydning, at campingturisterne i første omgang søger naturen og de naturgivne aktivitetsmuligheder som f.eks. badning. Af denne årsag findes et stort antal pladser i naturområder i Danmark, hvor der er gode bademuligheder og fri natur. De fire amter med stor campingkapacitet er netop karakteriseret ved at opfylde disse forhold. Man kan således se en sammenhæng mellem campingturisternes behov og campingpladsernes placering.

Table D 7. Campingudbud fordelt efter geografi 1981

Amt	Antal pladser	Beregnet personkapacitet	
		Antal personer	%
Storkøbenhavn	5	-	-
Frederiksborg	20	-	-
Roskilde	8	-	-
Vestsjælland	30	-	-
Storstrøms	40	-	-
Bornholms	19	-	-
Fyns	61	-	-
Sønderjyllands	59	-	-
Ribe	39	-	-
Vejle	34	-	-
Ringkøbing	43	-	-
Århus	58	-	-
Viborg	34	-	-
Nordjylland	80	-	-

Anm.: I den danske statistik findes der ikke en fordeling af personkapaciteten på geografiske områder (amter).

At de få pladser omkring København opererer med meget høj be-
lægningsprocent må primært tilskrives, at campingturisterne
ud over naturen også søger andre - f.eks. kulturelle og shop-
ping-aktiviteter under deres ferie.

D 4.3. Hvem og hvornår benyttes campingkapaciteten

I 1981 blev der foretaget 10.873.200 overnatninger på de danske
campingpladser. Af de anførte overnatninger på følgende tabel
D 8, blev 62,6% foretaget af danske campingturister. Modsat de
danske hoteller udgør de danske overnatninger på campingplads-
erne således mere end halvdelen af det samlede antal overnat-
ninger. Campingturister fra de øvrige nordiske lande foretog
7,3% af det samlede antal overnatninger medens campingturister
med bopæl uden for de nordiske lande foretog de resterende 30,1%.
For så vidt angår campingturisterne med bopæl uden for de nor-
diske lande skal det oplyses, at langt størstedelen af denne
gruppes overnatninger foretages af tyskere. Videre udgør hol-
lændere en stor andel af gruppen med bopæl uden for nordiske
lande.

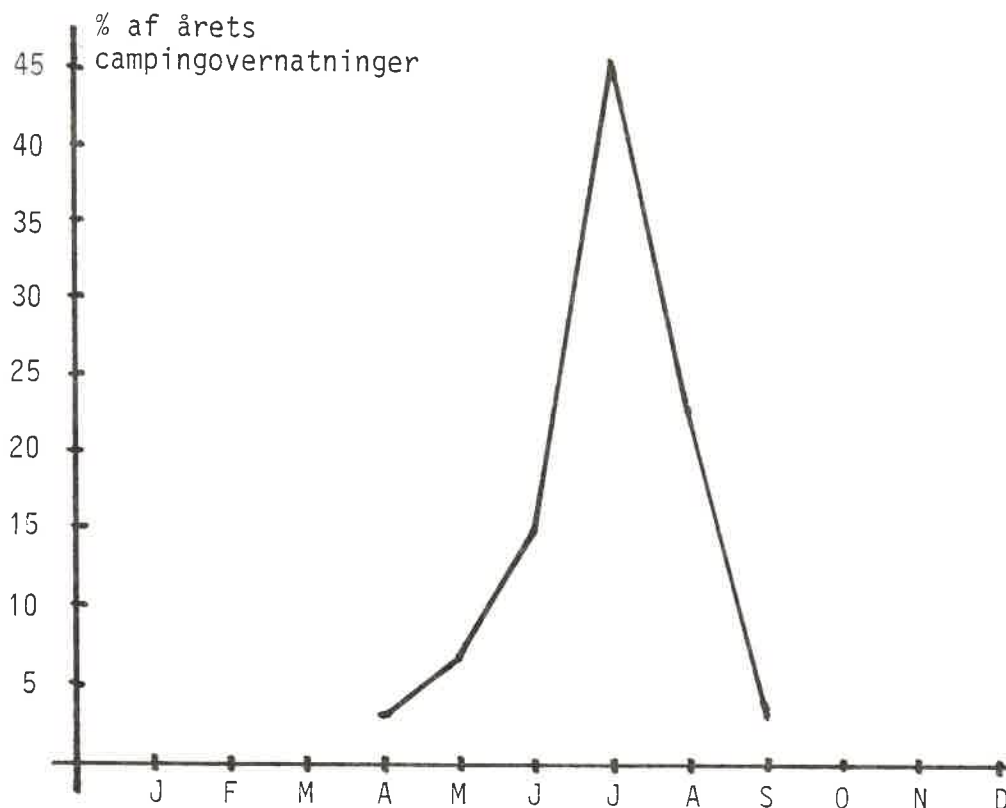
Tabel D 8. Antal campingovernatninger og nationalitetsfordeling 1981

Amt	Procentuel fordeling				Antal campingovernatninger totalt
	Danskere	Nordiske	Øvrige	Ialt	
Storkøbenhavn	30,1	25,3	44,6	100	331.600
Frederiksborg	85,2	6,8	8,0	100	514.800
Roskilde	75,0	7,9	17,1	100	267.300
Vestsjællands	84,6	5,8	8,6	100	404.600
Storstrøms	79,5	4,1	16,4	100	844.000
Bornholms	43,3	20,7	36,0	100	326.200
Fyns	73,2	2,5	24,3	100	1.006.800
Sønderjyllands	55,0	2,3	42,7	100	1.459.800
Ribe	37,5	6,8	55,7	100	1.094.000
Vejle	68,4	11,2	20,4	100	518.300
Ringkøbing	58,1	4,4	37,5	100	602.200
Århus	71,5	4,4	24,1	100	1.294.300
Viborg	71,1	6,3	22,6	100	488.800
Nordjyllands	57,2	12,7	30,1	100	1.720.600
Hele landet	62,2	7,3	30,1	100	10.873.200
Antal	6.808.200	790.400	3.274.700		

For så vidt angår overnatningernes geografiske fordeling er der god overensstemmelse med efterspørgslens og kapacitetens geografiske fordeling. De amter, der har det store udbud af campingpladser, har ligeledes den store efterspørgsel. Som det gjorde sig gældende på kapacitetssiden har Nordjyllands -, Århus -, Sønderjyllands - og Fyns Amt således tilsammen mere end 50% af det samlede antal overnatninger. Bemærkes skal det imidlertid, at der på de fem campingpladser i København Amt foretages mere end 330.000 overnatninger, ligesom der på de 39 pladser i Ribe Amt foretages næsten 1,1 millioner overnatninger.

For 11 ud af 14 amter udgør de danske overnatninger mere end 50% af de samlede overnatninger. Denne tendens er især udtrykt i Frederiksborg - og Vestsjællands Amt, hvor mere end 4 ud af 5 overnatninger foretages af danske campingturister. Ligeledes er der overvægt af danske overnatninger i Storstrøms -, Roskilde -, Fyns -, Viborg - og Nordjyllands Amt. Kun i 2 amter udgør turister med bopæl uden for de nordiske lande den vigtigste efterspørgselsgruppe, og kun i det ene er der tale om, at turisterne med bopæl uden for de nordiske lande foretager mere end 50% af overnatningerne. Disse to amter er København og Ribe. I amterne Bornholm, Sønderjylland, Ringkøbing og Nordjylland udgør turisterne med bopæl uden for de nordiske lande dog også en meget vigtig efterspørgselsgruppe, idet over 30% af overnatningerne kan tilskrives denne gruppe. Ingen amter har turister fra de øvrige nordiske lande som vigtigste efterspørgselsgruppe. Størst betydning har de nordiske overnatninger for Københavns Amt, hvor 1 ud af 4 overnatninger foretages af turister fra de øvrige nordiske lande. Videre har de nordiske overnatninger især betydning for Bornholms -, Nordjyllands - og Vejle Amt.

Diagram D 6. Campingovernatningernes fordeling over året 1981

Som det fremgår af diagram D 6 - og ikke overraskende - er campingovernatninger ekstremt sæsonkoncentrerede. Alene i juli måned foretages 46% af det samlede antal campingovernatninger, og i tre-måneders perioden juni, juli og august foretages omkring 85% af samtlige overnatninger. Imidlertid foretages der campingovernatninger året rundt i Danmark. Dette skal ses i lyset af, at få pladser holder åbent året rundt og i begrænset omfang opsøges af danske turister i campingvognen. Størstedelen af de danske campingpladser har dog kun åbent i sommersæsonen fra slutningen af april til begyndelsen af oktober måned.

Arsagen til den ekstreme sæsonkoncentration hænger sammen med såvel det danske klima som efterspørgselsstrukturen for den indkvarteringsform. Det danske sommervejr - lunefuldt som det kan være - egner sig i det store og hele udmærket til denne ferieform. De månedlige gennemsnitstemperaturer for perioden april/maj til september tillader således campingliv uden fare for helbredet i almindelige moderne telte. For campingvogne er sæsonen endnu længere. Videre har efterspørgselsstrukturen betydning for sæsonkoncentrationen, idet campingpladserne - modsat hotellerne - alene opsøges af ferieturister, og primært af ferieturister fra Danmark samt de nærtliggende nabolande.

En sæsonudvidelse for campingområdet synes således kun muligt ved gennemførelse af en udbredt feriestredning i de europæiske lande. Til trods for den forholdsvis korte åbningstid på størstedelen af campingpladserne må det konkluderes, at der med udtagelse af ganske korte perioder findes rigeligt af ledig kapacitet på de danske campingpladser.

D 5. ANDRE INDKVARTERINGSANLÆG

For de øvrige indkvarteringstyper findes som nævnt ikke så detaljeret tilgængelig statistik som for hotel- og campingområdet, hvorfor kapacitetsudnyttelsen ved disse anlægstyper ikke kan statistisk vurderes. I det følgende bringes derfor en mere generel beskrivelse af kapacitetsudnyttelsen ved vandrerhjem, feriehus til udlejning og bondegårde, der indkvarterer gæster i forbindelse med produkterne Bondegårdsferie og Ferie på Landet. For så vidt angår den samlede kapacitet og efterspørgsel for disse indkvarteringstyper henvises til kapitel 2.

D 5.1. Vandrerhjem

Inden for vandrerhjemsområdet er der i de senere år sket en kraftig kapacitetsudvidelse afledt af stor efterspørgsel i sommersæsonen. Mange vandrerhjem har i højsæsonen opereret med en kapacitetsudnyttelse på 100%, og denne udnyttelsesprocent har holdt sig for visse vandrerhjem vedkommende trods udvidelsen af kapaciteten, der er sket dels ved at udvide eksisterende vandrerhjem dels ved at opføre nye. Især i København har der

været kapacitetsproblemer, men opførelsen af et nyt og stort vandrerhjem har afhjulpet dette problem i et sådant omfang, at der nu sjældent er problemer med at finde plads på et vandrerhjem i København. Efterspørgslen efter vandrerhjems kapacitet er nu koncentreret omkring månederne juni, juli og august, hvilket indikerer, at denne overnatningsform i udstrækt grad benyttes af ferieturister. Imidlertid benyttes vandrerhjemmene uden for den deciderede feriesæson ofte af skoler på lejrskoleophold, sportsklubber på træningsophold o.lign., hvilket er medvirkende til at give vandrerhjemmene en mere udbredt sæson end for eksempel campingpladserne. Af det totale antal overnatninger, der foretages på vandrerhjem udgør danske overnatninger omkring 50%, medens de øvrige foretages af udenlandske gæster, hvor de nordiske gæster udgør en betydende del.

D 5.2. Feriehuse til udlejning

For feriehusområdet varierer såvel kapacitets- som efterspørgselsforholdene fra år til år, og for kapacitetens vedkommende kan der endda ske meget store årlige udsving. Dette hænger sammen med, at feriehusene er ejet af privatpersoner. Husene stilles derfor til rådighed for udlejning afhængigt af ejerens ønske om eget brug af huset samt dennes behov for "extraindtjening" via lejeindtægter. Efterspørgslen efter feriehusene er ligeledes koncentreret omkring sommersæsonen, ligesom efterspørgslen geografisk koncentrerer sig om feriehusene i de kystnære områder med bademuligheder. Disse to koncentrationstendenser viser klart, at feriehusene alene benyttes af ferieturister. Da såvel kapacitets- som efterspørgselsiden varierer fra år til år, er det vanskeligt at vurdere kapacitetsudnyttelsen. I visse populære geografiske områder i højsæsonen er der imidlertid ofte mangel på kapacitet, medens man i andre dele af landet året rundt opererer med ledig kapacitet. Da mange af feriehusene er isoleret til helårsbenyttelse, har man i de senere år set en forlængelse af sæsonen. Imidlertid forholder det sig stadig således at langt størstedelen af overnatningerne foretages i perioden fra juni til august, hvorfor feriehusområdet opererer med samme sæsonkoncentration som campingområdet. Dette bevirker igen, at der udenfor højsæsonen findes en meget stor ledig kapacitet af feriehusene til udlejning over hele landet. Feriehusene til udlejning efterspørges i følge undersøgelser i 90% af tilfældene af udlændinge, primært tyskere, der står for omkring 80% af den samlede efterspørgsel, sekundært gæster fra de nordiske lande, der tegner sig for omkring 10% af den samlede efterspørgsel.

D 5.3. Bondegårdsferie og Ferie på Landet

Ferieprodukterne Bondegårdsferie og Ferie på Landet har såvel på kapacitets- som på efterspørgselsiden en meget lille andel af totalerne. Kapaciteten varierer fra år til år og er tæt knyttet til efterspørgslen. Er der således et år stor efterspørgsel

efter disse ferieformer, vil formidlerne næsten altid være i stand til at finde nye bondegårde, der er villige til at indlogere gæster. Årsagen til denne fleksibilitet skyldes primært, at indkvarteringen af gæster altid er en extraindtægt af forholdsvis beskeden størrelse for de enkelte bondegårde, samt at bondegårdene generelt set ofte råder over ledige indkvarteringsmuligheder. Man kan derfor konkludere, at der oftest vil kunne findes ledig indkvarteringskapacitet på bondegårdene, samt at den store fleksibilitet gør det umuligt at vurdere kapacitetsudnyttelsen. Ferieformerne efterspørges året rundt men med en koncentration i sommerferiemånederne juni, juli og august. Størstedelen af efterspørgslen kommer fra udenlandske gæster, hvor englændere og tyskere er de primære efterspørgselsgrupper, medens den sekundære efterspørgselsgruppe udgøres af gæster fra de øvrige nordiske lande.

D 6. ØVRIGE FAKTORER AF BETYDNING FOR KAPACITETSUDNYTTELSEN PÅ TURISTANLÆGGENE

Sammenlignes situationen i 1977, som blev dækket af den første kapacitetsudnyttelsesrapport, og 1981, er der kun sket mindre ændringer i de faktorer, der kan tænkes at påvirke kapacitetsudnyttelsen ved turistanlæggene.

Infrastrukturen i Danmark var allerede i 1977 så veludbygget, at denne ikke har kunnet påvirke kapacitetsudnyttelsen i negativ retning. Det danske vejnet er veludbygget, og transporten mellem de forskellige landsdele foregår tilfredsstillende ved hjælp af færgeforbindelser. Siden 1977 er færgekapaciteten på visse internationale ruter forøget og har således muliggjort en lettere transport fra visse af nabolandene til Danmark. I de seneste år er diskussionen omkring faste forbindelser over Øresund mellem Sverige og Danmark samt over Storebælt mellem Sjælland og Fyn intensiveret, men på nuværende tidspunkt ligger der ikke endelige beslutninger omkring påbegyndelsen af sådanne projekter. Om faste trafikforbindelser som her beskrevet vil påvirke kapacitetsudnyttelsen ved danske turistanlæg er nok tvivlsom. Det kan således konkluderes, at infrastrukturen siden 1977 ikke er udbygget i en sådan grad, at dette har kunnet medføre en øget kapacitetsudnyttelse.

Politisk set har Danmark i perioden fra 1977 til 1981 skiftet regeringer flere gange, idet landet dog oftest har været ledet af en socialdemokratisk mindretalsregering. Den politiske holdning til turismen har ikke ændret sig i perioden og har således heller ikke påvirket kapacitetsudnyttelsesprocenten i hverken positiv eller negativ retning. Det danske hotel erhverv har i perioden argumenteret kraftigt for en reducere af momsprocenten på overnatninger, men dette har ikke vundet politisk forståelse, til trods for, at en stor del af hotellernes salg af overnatningskapacitet kan opfattes som export, der normalt fritages for moms.

Den internationale økonomiske situation i den vestlige verden har derimod siden 1977 ændret sig. Arbejdsløsheden er steget og reallønnen i mange lande faldet. Disse faktorer har generelt set betydning for turismen, idet mange folk i krisetider ofte sparer på blandt andet feriebudgettet. Imidlertid synes besparelserne i første omgang at koncentrere sig omkring transportomkostningerne, således at vi i disse år oplever at afstanden fra bopæl til feriedestination forkortes. Dette kan selvsagt påvirke turiststrømmen fra de fjernereliggende markeder og dermed kapacitetsudnyttelsesprocenten. Omvendt hører Danmarks sydlige nabo til blandt verdens største turistgenererende lande, og da Danmark er beliggende inden for en overkommelig afstand fra dette marked, skulle tendensen til kortere afstand mellem bopæl og feriedestination have en positiv indvirkning på turiststrømmen - og dermed kapacitetsudnyttelsen - fra dette marked. Ses på bytteforholdet mellem den danske krone og de vigtigste rejsevalutaer, er den danske krone blevet mindre værd grundet løbende nedskrivninger. Dette har forbedret Danmarks konkurrencesituation og været medvirkende til, at Danmark ikke i samme omfang som tidligere opfattes som et dyrt ferieland. Denne opfattelse var imidlertid ikke slået rigtigt igennem i 1981, hvorfor denne gunstige udvikling - set ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt - endnu ikke har haft en positiv indflydelse på kapacitetsudnyttelsen. I 1982, som imidlertid ikke dækkes af denne rapport, har det danske turisterhverv imidlertid for alvor kunnet mærke den stærke dollar, der har genereret turisme til Danmark fra USA i langt større grad end i de foregående år.

Den lovbefæstede ferielængde i de for Danmark vigtigste turistgenererende lande har i perioden været konstant med undtagelse af i Sverige, hvor den 5. ferieuge blev indført i 1978. I Danmark er den 5. lovbefalede ferieuge ligeledes blevet indført, men dette er først sket så sent, at denne ændring ikke har haft mulighed for at påvirke kapacitetsudnyttelsesprocenten i perioden fra 1977 til 1981. Ligeledes må det konstateres, at den 5. svenske ferieuge ikke er kommet det danske turisterhverv til gode i et sådant omfang, at dette har kunnet påvirke kapacitetsudnyttelsesprocenten i en positiv retning. I forbindelse med ferielængde har også begrebet feriespredning betydning. I de senere år er der fra flere sider blevet påpeget det uheldige i, at ferierne koncentrerer sig i ganske få måneder. Denne koncentration er medvirkende til øget trafik på vejene med heraf afledt større fare for uheld, øget ventetid ved trafikale flaskehalse som grænsestationer og færgeoverfarter, kapacitetsproblemer inden for visse overnatningstyper, udbredt slid på natur- og miljøværdier og meget mere. Trods bestræbelserne fra flere sider er det dog på nuværende tidspunkt ikke lykkedes i tilstrækkeligt omfang at opnå den store spredning af ferieperioderne, idet såvel industri- som skoleferierne i de vigtigste turistgenererende lande for Danmarks vedkommende stadig er beliggende i perioden fra juni til august. Da der som påvist tidligere i denne rapport selv i højsæsonen er ledig kapacitet på så at sige samtlige indkvarteringstyper i Danmark, er det sandsynligvis kun et fåtal af turister, der må aflyse en planlagt

tur til Danmark på grund af vanskeligheder med at få stillet ønskværdig indkvarteringsfaciliteter til rådighed. En spredning af hovedferierne vil derfor sandsynligvis ikke have den store indflydelse på kapacitetsudnyttelsesprocenten målt på årsbasis. En spredning af ferierne vil derimod give en mere jævn kapacitetsudnyttelse over året, men nettotilgangen af overnatninger afledt af en feriestredning vil i sig selv være yderst begrænset. Det må således formodes, at en spredning af ferieaktiviteten over året ikke vil have en nævneværdig positiv indflydelse på kapacitetsudnyttelsesprocenten.

Som nævnt er der siden den sidste rapport blevet indført et stop for feriehotelbyggeri i kystnære områder. Da dette forbud kun går på kapacitetsudvidelser og ikke på udnyttelse af den eksisterende kapacitet, må det formodes, at dette forbud ingen negativ indflydelse har haft på kapacitetsudnyttelsen på de eksisterende anlæg. Omvendt kan man sige, at uden dette forbud ville kapaciteten være blevet forøget og med den konkurrencen, hvorfor forbudet måske har haft direkte positiv betydning for kapacitetsudnyttelsen på de eksisterende anlæg.

For så vidt angår Danmarks Turistråd, der fra statslig hold har fået til opgave at markedsføre Danmark som turistland i udlandet, er der i perioden ikke sket store ændringer i budgettet. Turistrådets aktivitetsniveau har således været forholdsvis konstant gennem perioden. Markedsføringen er imidlertid blevet mere målrettet og intensiveret, ligesom der er ofret en del ressourcer på produktudvikling af såvel kulturelle- som kommercielle produkter. I forbindelse med udvikling af kommercielle produkter har Danmarks Turistråd koncentreret sig omkring udvikling af produkter, der i udlandet kan profilere Danmark som et godt men prisbilligt ferieland, ligesom der er udviklet produkter, hvis formål det er at udvide sæsonlængden. Efterspørgslen efter disse produkter har været god, men på nuværende tidspunkt er de ikke slået igennem i et sådant omfang, at de i betydelig grad har kunnet påvirke kapacitetsudnyttelsesprocenten.

Det kan således konkluderes, at - der med undtagelse af den internationale økonomiske situation samt ferielængden i visse af de for Danmark vigtigste turistgenererende lande - ikke er sket radikale ændringer i de omtalte faktorer siden den første kapacitetsudnyttelsesrapport.

D 7. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN

D 7.1. Konklusioner

Turistanlæggene er i denne rapport blev opfattet alene som omfattende indkvarteringsmulighederne/ -anlæggene, og kapacitetsudnyttelsen i 1981 er blevet belyst i det omfang, den tilgængelige statistik har muliggjort dette. materialet i de tidligere

kapitler er vægtet, således at det især er hotelområdet, der er blevet behandlet.

Om efterspørgslen efter overnatningsmuligheder i Danmark kan man konkludere, at denne i udbredt grad er koncentreret omkring månederne juni, juli og august, hvorfor Danmark modsat andre nordiske lande kun har én decideret højsæson. Udbudet af overnatningsmuligheder er i vidt omfang disponeret kapacitetsmæssigt til at kunne efterkomme efterspørgslen i højsæson, hvorfor kapacitetsudnyttelsen uden for denne højsæson er forholdsvis lav for så at sige samtlige overnatningstyper.

Af de kommercielle indkvarteringsanlæg har hotellerne de største kapacitetsudnyttelsesproblemer. På årsbasis udnyttes kun 48% af de udbudte værelser og 37% af de udbudte senge. Selv i højsæsonen udnyttes kun 66% af de udbudte værelser hvilket forårsager, at der i højsæsonen dagligt udbydes 11.000 flere værelser end der efterspørges. Det daglige antal ledige værelser er dog størst i december måned, hvor der dagligt står 18.400 hotelværelser ledige til trods for, at udbudet i denne måned er noget mindre end i juli måned. Af den samlede efterspørgsel efter hotelkapacitet kommer 54% fra udenlandske gæster, heraf alene fra de nordiske lande 17% af den samlede efterspørgsel.

På campingpladserne foretages 85% af det totale antal overnatningerne i månederne juni, juli og august, men til trods for denne massive og koncentrerede efterspørgsel, kan kapacitetsudnyttelsen i den absolutte højsæson udregnes til 85%. Der er således også på campingpladserne ledig kapacitet i selve højsæsonen. Til trods for den udbredte koncentration af efterspørgslen er kapacitetsudnyttelsesproblemerne ikke så store på dette område, idet udbudet er koncentreret omkring disse måneder, medens størstedelen af campingpladserne holder lukket resten af året. Omkring 38% af samtlige overnatninger på campingpladserne foretages af udlændinge, og de nordiske overnatninger er opgjort til 7% af det totale overnatningsantal.

Vandrerhjemmene har ligeledes en udbredt sæsonkoncentration for så vidt angår efterspørgslen. Dog tåler denne koncentration ikke sammenligning med campingområdet, idet vandrerhjemmene uden for feriesæsonen benyttes til lejrskoleophold og sportsgruppers træningsophold. Ligeledes lukker en stor del af vandrerhjemmene en del af året, således at kapaciteten tilpasses efterspørgslen. Imidlertid er der for vandrerhjemmene under ét større kapacitet end efterspørgsel året rundt, således at man også på vandrerhjemmene opererer med ledig kapacitet året rundt.

For det ikke kommercielle udbud - feriehus til udlejning og ferieprodukter på bondegårde - er det vanskeligt at tale om kapacitetsudnyttelse, idet kapaciteten er meget fleksibelt. Det må imidlertid formodes, at der med undtagelse af ganske få perioder i ganske få meget populære ferieområder findes en ledig kapacitet.

D 7.2. Anbefalinger

Da det som nævnt under konklusionerne i mest udbredt grad er hotellerne, der har problemer med en for lille kapacitetsudnyttelse, vil de følgende anbefalinger alene koncentrere sig omkring hotelområdet. I forbindelse med anbefalingerne forudsættes det endvidere, at hotellerne skal fortsætte med at drive hotelvirksomhed, hvorfor anbefalinger om overgang til andet erhvervsområde udelades.

I den første kapacitetsudnyttelsesrapport blev et antal anbefalinger til forbedring af kapacitetsudnyttelsen offentliggjort. Da disse imidlertid kun i ringe grad er blevet efterlevet, vil flere af disse anbefalinger blive gentaget i denne rapport. At de ikke allerede er blevet efterlevet må tilskrives et kommunikationsproblem, idet interessen for sådanne anbefalinger bør være til stede i hotel erhvervet.

Overordnet set kan flere forskellige instanser medvirke til at forbedre hotellernes kapacitetsudnyttelse. I denne rapport er anbefalingerne struktureret således, at der fokuseres på de muligheder hotellerne selv har samt de muligheder nationale turistorganisationer og andre instanser i turisterhvervet har for at hjælpe hotellerne til en bedre kapacitetsudnyttelse.

D 7.2.1. Hotellernes muligheder

For så vidt angår hotellerne selv er deres muligheder for at forbedre kapacitetsudnyttelsen begrænset til virksomhedernes handlingsparametre. En ændring i en eller flere af disse - således at produktudbudet tilpasses forbrugernes krav - vil bedre kapacitetsudnyttelsen. Der skal her peges på følgende muligheder:

1) Produkttilgængelighed og distribution

En forbedring af de potentielle gæsters mulighed for tilgængelighed til hotellerne ved oprettelse af en eller flere centrale bookingenheder/-kontorer, der benytter sig af ny teknologi (fælles EDB-booking).

En indførelse af nemmere betalingsmidler som f.eks. hotelchecks samt en distribution af samme til relevante salgssteder i ind- og udland. Hotelchecken bør indeholde så få restriktioner som muligt såfremt den skal have den nødvendige effekt og medvirke til nedbringelse af den ledige kapacitet, ligesom prisen skal ligge under hotellernes listepreiser for forbrugeren skal kunne se fordelene i check-systemet.

2) Produktpleje

En renovering eller ændring i hotellernes produktudbud, således at dette lever op til forbrugernes krav. Ændringen i produktudbudet bør f.eks. gå i retning af indretning af udlejningsenheder med selvhusholdningsmuligheder, således at hotellerne i større grad lever op til ferieturisternes krav. Renoveringen er af mere generel karakter og er primært møntet mod de mange ældre danske hotelvirksomheder, der ikke har kunnet følge med ændringerne i forbrugernes - såvel ferie- som forretningsturisternes - krav.

3) Produktudvikling

En "produktudvidelse". Størstedelen af gæster efterspørger ikke alene en overnatningsmulighed men derimod en oplevelse eller en aktivitet. Hotellerne bør "binde" sådanne oplevelser og aktiviteter til hotelsengen i deres markedsføring. Som eksempler kan nævnes fiskeri, naturvandring, kondi, "arbejdsferier" studiebesøg m.v. Det anbefales således hotellerne at indgå et samarbejde med foreninger og lokale myndigheder, således at hotellerne sælger "pakker" og ikke blot overnatning.

4) Markedsføring

En øget markedsføring og et øget markedsføringssamarbejde, således at "budskabet" får mulighed for at nå frem til potentielle efterspørgere. De mange små virksomheder har ikke økonomi til at gennemføre en professionel markedsføring, hvorfor markedsføringssamarbejde mellem individuelle hoteller bør etableres i større omfang end det allerede er tilfældet.

5) Prisdifferentiering

En mere udbredt prisdifferentiering over tid, således at prisen tilpasses efterspørgselsforholdene. Denne prisdifferentiering kan ske over såvel året som over ugen. Kendskabet til denne differentiering skal bringes til forbrugernes kendskab f.eks. ved hjælp af anbefaling 4.

6) Uddannelse

En højnelse af det administrative uddannelsesniveau i hotelerhvervet, hvor uddannelserne indtil nu primært har været koncentreret omkring de "håndværksmæssige uddannelser". En decideret hoteladministrationsuddannelse bør etableres indeholdende såvel regnskabsmæssige og markedsføringsmæssige som ledelsesmæssige fag.

Den største fordel ved flere af de her nævnte anbefalinger er, at de kan iværksættes med meget kort varsel og uden de store investeringer. For så vidt angår renovering/ændring af produktudbud og uddannelse vil dette dog først slå igennem på længere sigt. Nøgleordet for flere af de øvrige anbefalinger er integreret markedsføringssamarbejde.

D 7.2.2 Turisterhvervets muligheder

For så vidt angår de muligheder de nationale turistorganisationer og andre instanser i turisterhvervet har for at forbedre hotelerhvervets kapacitetsudnyttelsesprocent kan peges på følgende anbefalinger:

- 1) Tilstrække større internationale kongresser og internationale møder til Danmark.
- 2) I samarbejde med andre organisationer i Danmark udvikle og markedsføre større begivenheder og festivaler. Her tænkes i første omgang på kulturelle begivenheder som balletfestivaler, musikfestivaler, ligesom Hamlets tilknytning til Danmark i større omfang end i de senere år burde benyttes rent turistmæssigt i form af internationale "Hamletspil". På tilsvarende vis kunne der bygges festivaler op omkring andre verdenskendte danske kulturpersoner, design m.v.
- 3) Søge internationale sportsbegivenheder med publikumsinteresse afholdt i Danmark.
- 4) Forbedre informationsmaterialet omkring hotellerne således at forbrugerne får den for dem relevante information.

- 5) Udvikle større markedsføringskampagner på nationalt eller evt. nordisk plan. Den nationale turistorganisation bør udvikle paraplykampagnen, hvor hoteller og øvrige instanser i turisterhvervet kan komme ind under, således at kampagnen får stor gennemslagskraft.
- 6) Udvide servicen over for hotelerhvervet ved hjælp af en konsulentordning, der kan være hotellerne behjælpelig med arbejdet omkring på anbefalinger hotellerne selv er herre over.

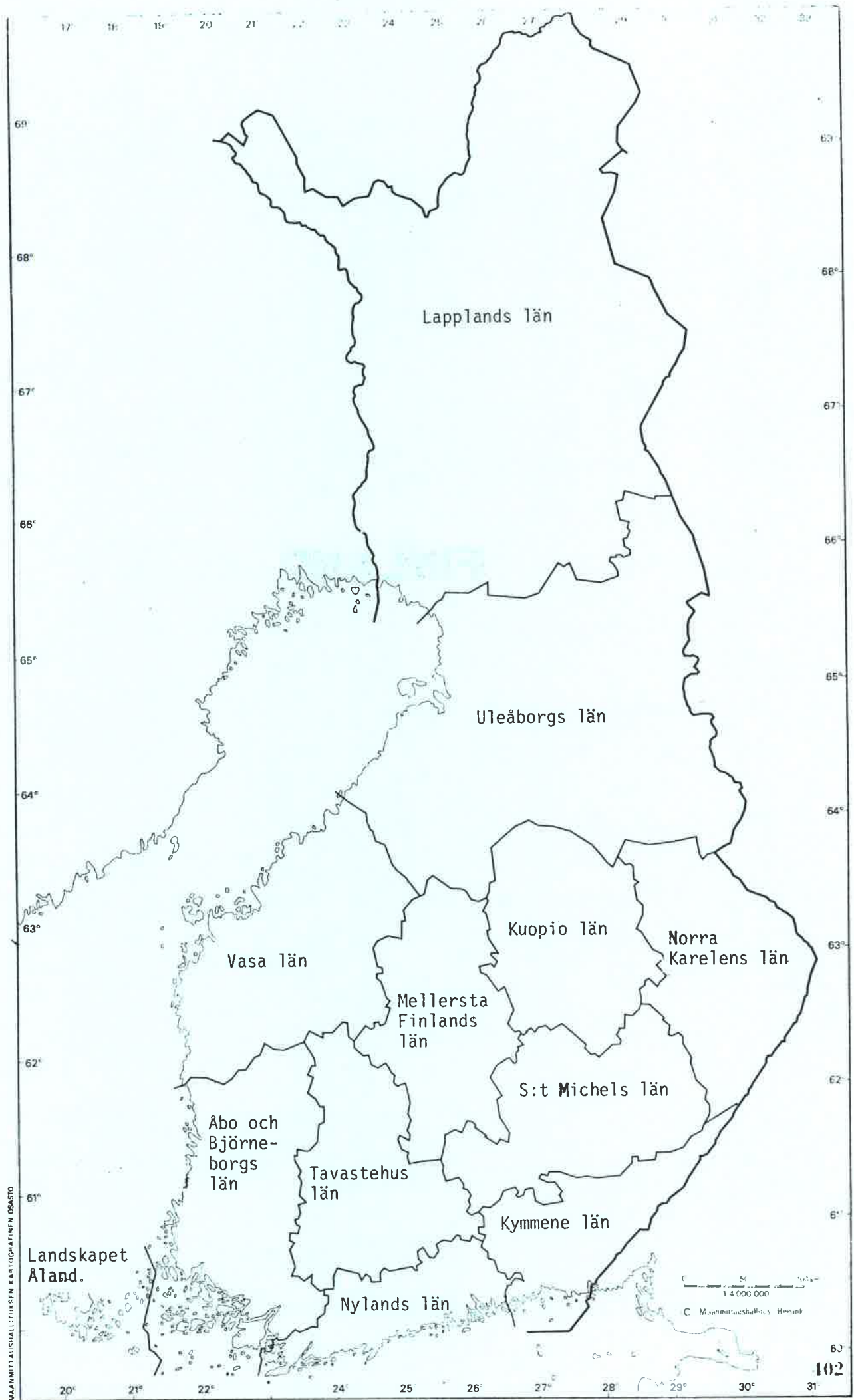
Forudsætningen for at sådanne tiltag skulle forbedre kapacitetsudnyttelsen på hotellerne er imidlertid, at hotellerne dels efterlever en del af de tidligere nævnte anbefalinger, som hotellerne selv kan iværksætte, dels at hotelerhvervet aktivt vil indgå i et samarbejde omkring sådanne tiltag. Fordelen ved flere af disse anbefalinger og arrangementer er, at de kan afholdes uden for højsæsonen, hvor den store ledige kapacitet findes. Ulempen er derimod, at sådanne arrangementer vil have en temmelig begrænset geografisk effekt på kapacitetsudnyttelsen og i første omgang hjælpe hotellerne i de områder, der råder over faciliteter til at huse kulturbegebenheder, kongresser o.lign.

Det må således konkluderes, at det danske hotelerhverv selv har store muligheder for - i samarbejde med den nationale turistorganisation og det øvrige turisterhverv - at forbedre kapacitetsudnyttelsesprocenten i det danske hotelerhverv. Målet er klart, men midlerne til at nå dette mål er der ikke umiddelbart enighed om. Øget samarbejde synes derfor at være vejen frem mod et bedre resultat.

Den internationale turisme forventes - trods økonomisk krise og heraf afledt stor arbejdsløshed - at stige i de kommende år. Imidlertid er turisme blevet et meget konkurrenceorienteret erhverv, idet mange lande ser turisme som nøglen til løsning af en del af valutaproblemerne. Skal det danske turisterhverv - og herunder hotelerhvervet - kunne klare sig i den stadig stigende konkurrence, og dermed få del i stigningen i den internationale turisme, må produktudbudet tilpasses forbrugernes forventninger og krav. Sker denne produkttilpasning - som hotelerhvervet og det øvrige turisterhverv selv er herre over - og kombineres den med et integreret markedsførings-samarbejde, synes der at være gode muligheder for at forbedre kapacitetsudnyttelsesprocenten på en rentabel måde til gavn for såvel det danske turisterhverv som det danske samfund generelt.

FINLAND

KAPACITETSUTNYTTJANDE VID TURISTANLÄGGNINGAR I FINLAND
AR 1981

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	Sid
F.1. TILLGÄNGLIG STATISTIK ÖVER TURISTANLÄGGNINGARNAS KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE	1
F.2. ÖVERSIKT ÖVER DEN TOTALA KAPACITETEN VID TURISTAN- LÄGGNINGAR	2
F.3. HOTELL	3
F.3.1. Hotellkapacitetens och kapacitetsutnyttjandets utveckling 1977-1981	3
F.3.2. Utbudet av hotellkapacitet och kapacitetsut- nyttjandet fördelat på län 1981	4
F.3.3. Hotellkapaciteten och efterfrågan på hotell- kapaciteten fördelad över året	6
F.3.4. Hotellkapaciteten fördelad enligt storlek	9
F.3.5. Var och när finns den lediga hotellkapaciteten	10
F.3.6. Vem utnyttjar hotellkapaciteten	13
F.4. CAMPING	17
F.4.1. Campingkapacitetens utveckling och kapacitets- utnyttjandets utveckling 1977-1981	17
F.4.2. Den länsvisa fördelningen av campingutbudet	18
F.5. KAPACITETSUTNYTTJANDET VID ÖVRIGA TURISTANLÄGGNINGAR	19
F.6. ÖVRIGA FAKTORER AV BETYDELSE FÖR KAPACITETSUTNYTTJANDET	20
F.7. KONKLUSIONER OCH REKOMMENDATIONER FÖR FÖRBÄTTRANDET AV KAPACITETSUTNYTTJANDET	21

KAPACITETSUTNYTTJANDE VID TURISTANLÄGGNINGAR I FINLAND ÅR 1981

F.1. TILLGÄNGLIG STATISTIK ÖVER TURISTANLÄGGNINGARNAS KAPACITET OCH KAPACITETSUTNYTTJANDE

Statistikcentralen har alltsedan år 1971 samlat inkvarteringsstatistik över registrerade inkvarteringsställen (inkvarteringsställen verksamma enligt näringstillstånd), vilka är hotell, motell, resandehem och motorhyddor. Statistiken omfattar uppgifter om inkvarteringsställets gästnätter, kapacitet och kapacitetsutnyttjande. Gästnätterna kan uppdelas enligt nationalitet enligt län och månad. Inkvarteringsställets kapacitetsutnyttjande som redogörs som antalet disponerade rum av samtliga utbudna rum redogörs för hela året, månadsvis och dagsvis för hela riket, för de enskilda länen och för städer med mer än tre hotell eller motell. Kapaciteten är uppdelad enligt anläggningstyp på riks- och länsnivå och anläggningens storlek. Uppgifterna samlas ihop av Statistikcentralen på basen av blanketter som distribueras till boendeanläggningarna. I detta nu täcker Statistikcentralens inkvarteringsstatistik 96 procent av alla övernattningar i hotell, motell, resandehem och motorhyddor. Således ligger det exakta värdet på övernattningar i hotell, motell, resandehem och motorhyddor ca 4 procent högre än vad som redogörs i statistiken.

Statistikcentralens övernattningsstatistik täcker ca två tredjedelar av alla övernattningar i de kommersiella boendeanläggningarna. Utanför denna statistik blir övernattningarna i semesterbyarna, vandrarhemmen, campingplatserna, uthyrningsstugorna och pensionaten. Statistiken över gästnätterna i dessa boendeanläggningar är mycket varierande till omfång och innehåll. Riksorganisationen för vandrarhemmen, Finlands vandrarhemsorganisation samlar årligen uppgifter om övernattningarna i vandrarhemmen och denna statistik är i och för sig relativt täckande. Det bör dock beaktas att en del av vandrarhemmens övernattningar ingår också i Statistikcentralens uppgifter, vilket förstör uppgifterna om antalet övernattningar samt kapacitetsuppgifter för samtliga boendeanläggningar. Campingstatistiken kommer från år 1982 att samlas mera ingående än vad tidigare gjorts, vilket kommer att möjliggöra en uppdelning av övernattningarna på de viktigaste nationaliteterna. Uppgifterna från år 1981 är däremot synnerligen vaga och möjliggör inga närmare analyser. Uppgifter om övernattningar i semesterbyar finns inte att tillgå, utan dessa uppgifter baserar sig på uppskattningar. En betydande del av semesterbyarnas övernattningar ingår i campingstatistiken samt hotellstatistiken. Uppgifterna om antalet övernattningar i uthyrningsstugor och bondgårdar finns att tillgå för den organiserade förmedlingens del.

Generellt kan man säga att övernattningsstatistiken är tillfredsställande för den registrerade kapaciteten, d.v.s. hotell, motell, resandehem och motorhyddor. Denna statistik kommer i

framtiden även att bli mer detaljerad, så att den även innehåller uppgifter om motivet för övernattningen (fritidsresa, arbetsresa, konferensresa). Man strävar också till att göra uppdelningen av olika slags boendeanläggningar mer översiktlig så att hotellen och motellen slås ihop till en grupp och resandehemmen och motorhyddorna till en annan grupp. Som tidigare nämndes kommer campingstatistiken i framtiden att börja uppgöras av länsstyrelserna, så att den blir lagstadgad och täcker hela riket. För de övriga statistikernas del finns i dag inga utvecklingsplaner.

F.2. ÖVERSIKT ÖVER DEN TOTALA KAPACITETEN VID TURISTANLÄGGNINGAR

Den kommersiella inkvarteringskapaciteten i slutet av året 1981 samt efterfrågan på den under året 1981 fördelade sig på följande sätt:

Tabell F.1. Det totala utbudet och efterfrågan vid turistanläggningar 1981

Inkvarteringsform	Tillgänglig bäddkapacitet	%	Antal gästnätter	%
Hotell 45 153 } Motell 3 849 } Resandehem och motorhyddor	49 002	40	6 511 000	57
	14 516	12	962 000	8
I Registrerad kapacitet	63 518	52	7 473 000	65
Andra inkvarteringsformer:				
Vandrarhem	7 400	6	245 000	2
Semesterbyar	9 000	7	1 500 000 (uppskattning)	13
Uthyrningsstugor	17 600	15		
Pensionat	6 300	5		
Lantgårdsinkvartering	1 500	1		
Campinghyddor	16 000	13	*	
II Oregistrerad kapacitet	57 800	48	1 745 000	15
Campingplatser	-	-	2 200 000**)	20
III Totalt	121 318	100	11 418 000	100

*) Ingår i campingplatsernas statistik

***) Inklusive campinghyddor

Utöver de uthyrningsstugor som tillhör den organiserade förmedlingen fanns det år 1981 ca 5 000 stugor som hyrs ut direkt av stugägarna. Gästdygnen i dessa stugor belöpte sig till ca 1 miljon.

Såsom tidigare nämndes är statistiken som gäller de registrerade inkvarteringsställena tillförlitlig, medan de icke-registrerade inkvarteringsställes statistik till stor del är bristfällig. Uppgifterna som gäller övernattningarna i de icke-registrerade inkvarteringsställes bör därför endast ses som uppskattningar, undantaget uppgifterna om vandrarhemmen. Man bör också beakta att kapacitetsuppgifterna delvis överlappar varandra, vilket betyder att den totala inkvarteringskapaciteten de facto torde ligga ca 10 000 bäddplatser lägre än vad som uppges i tabellen.

F.3. HOTELL

F.3.1. Hotellkapacitetens och kapacitetsutnyttjandets utveckling 1977 - 1981*)

Tabellen nedan ger en översikt över hotellkapacitetens och kapacitetsutnyttjandets utveckling från år 1977 till år 1981.

Tabell F.2. Hotellkapacitetens och kapacitetsutnyttjandets utveckling 1977-1981

	1977	1981	Procentuell förändring
Antal enheter	474	497	+4,9
Antal bäddar	39 345	49 002	+24,5
Antal övernattningar (000)	4 661	6 511	+39,7

Beläggning (%)	58	62	+4

Hotellkapaciteten (som i detta sammanhang också inkluderar motellen, då det i praktiken ofta inte existerar några reella skillnader mellan dessa anläggningstyper) har mellan åren 1977 och 1981 ökat från 39 345 bäddar år 1977 till 49 002 bäddar år 1981 vilket utgör en ökning på ca 25 procent. Mätt i antalet rum har kapaciteten ökat från 21 146 rum år 1977 till 25 577 rum år 1981, vilket betyder en ökning på 21 procent. Antalet enheter har under samma tidsperiod dock endast ökat från 474 till 497,

*) I regel har man i denna rapport strävat till att redogöra för kapaciteten och kapacitetsutnyttjandet vid enbart hotell och motell. Då det i vissa fall inte har varit möjligt att redogöra för endast dessa inkvarteringsformer, har man i ett flertal fall varit tvungen att även medta andra boendeanläggningar som tillhör den registrerade inkvarteringskapaciteten, d.v.s. resandehem och motorhyddor. Skillnaden i beläggningen vid samtliga inkvarteringskategorier och enbart hotell och motell är dock rätt obetydlig, ca 1-2 procent.

d.v.s. knappa 5 procent. Detta innebär att enheternas medelstorlek vuxit under tidsperioden. Sålunda var enheternas medelstorlek år 1977 83 bäddar (45 rum) och år 1981 99 bäddar (51 rum).

Orsaken till denna utveckling beror på att man både från hotellnäringsens och den offentliga sektorns sida ofta sett det företagsekonomiskt mer lönsamt att bygga ut redan existerande kapacitet i stället för att bygga helt nya enheter.

Av den totala bäddkapaciteten på 39 345 bäddar år 1977 var 9 302 verksamma endast en del av året, vilket utgör 24 av den totala kapaciteten. Motsvarande andel år 1981 var 8 949 bäddar eller 18 procent av den totala kapaciteten. Antalet bäddar som var disponibla endast en del av året har således minskat något i absoluta termer, proportionellt sett har andelen minskat betydligt, från 24 till 18 procent. Detta förklaras av det faktum att kapaciteten som är disponibel endast en del av året till största delen består av studentbostäder och bruket av dessa som sommartida hotell inte ökats under den undersökta tidsperioden.

Kapacitetsutnyttjandet eller beläggningen vid hotellen har förbättrats betydligt mellan 1977 till 1981. Då beläggningen vid hotell och motell år 1977 var 58 procent var beläggningen år 1981 62 procent. Trots ett betydande utbyggnad av kapaciteten har den gynnsamma utvecklingen av turismen till Finland och i Finland lett till att även beläggningen ökat.

F.3.2. Utbudet av hotellkapacitet och kapacitetsutnyttjandet fördelat på län 1981

Tabell F.3. Utbudet av hotellkapacitet och kapacitetsutnyttjandet fördelat på län 1981*)

Län	Bäddar Antal	%	Gästnätter Antal	%	Kapacitetsut- nyttjande (i % av rummen)
Nylands Åbo och Björneborgs Landskapet	11 292	23,1	1 735 200	26,7	68
Åland	1 243	2,5	170 600	2,6	67
Tavastehus	5 943	12,1	778 400	12,0	62
Kymmene	2 499	5,1	315 800	4,8	58
St. Michels	2 480	5,1	306 600	4,7	64
Norra Karelen	1 587	3,2	168 100	2,6	55
Kuopio	3 135	6,4	389 000	6,0	61
Mellersta Finlands	3 433	7,0	436 700	6,7	64
Vasa	3 130	6,4	414 100	6,4	59
Uleåborgs	3 384	6,9	405 700	6,2	57
Lapplands	4 318	8,8	495 800	7,6	55
Hela riket	49 002	100,0	6 511 000	100,0	62
Av dessa verk- samma endast en del av året	8 949				

*) Kapacitetsutnyttjandet avser i detta endast hotell och motell, då uppgifter om dessa har varit möjliga att erhålla.

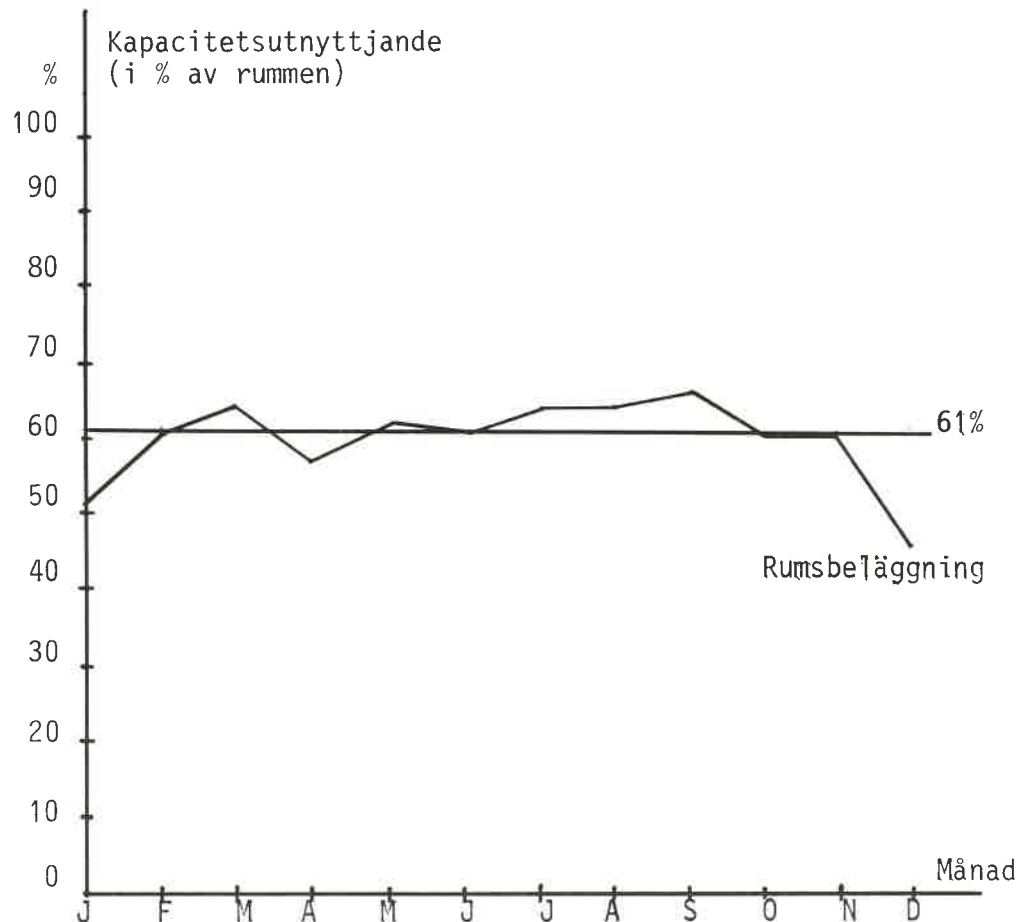
Största delen av hotellkapaciteten och gästnätterna koncentreras sig till de fyra sydligaste länen och landskapet Åland. Sålunda hade dessa fyra sydligaste län (Nylands, Åbo och Björneborgs, Tavastehus och Kymmene län) samt landskapet Åland dryga 56 procent av den totala kapaciteten och nästan 60 procent av samtliga gästnätter, medan den övriga kapaciteten och övernattningarna fördelade sig relativt jämnt på landets övriga delar. Utanför Södra Finland framstår dock Lappland som ett område med en stor andel av kapaciteten och övernattningarna. Av den totala kapaciteten kan nästan 9 procent hänföras till Lappland, motsvarande andel av övernattningarna är 7,6 procent. Orsaken till den starka koncentrationen till södra Finland kan anses vara områdets framträdande roll som ekonomiskt och kulturellt centrum i landet samt områdets ställning som inkörspport till Finland för turismen från utlandet. Orsaken till Lapplands läns stora andel av hotellkapaciteten och gästnätterna står att finna i områdets stora attraktionskraft för turister från både utlandet och södra Finland.

Kapacitetsutnyttjandet varierar relativt kraftigt mellan landets olika delar. Det högsta kapacitetsutnyttjandet kan noteras i Nylands län, som p.g.a. av Helsingfors centrala betydelse som mål för både fritidsresande och arbetsresande bidrar till att höja beläggningen i länet till 68 procent. Även landskapet Åland har en beläggning som överstiger landets genomsnittliga beläggning betydligt. Orsaken till detta torde ligga i det faktum att Åland förutom att det är ett viktigt semester mål för fritidsturister från Sverige även utvecklats till ett viktigt konferenscentrum på den svenska marknaden vilket bidrar till att göra beläggningen högre även utanför sommarsäsongen.

Det lägsta kapacitetsutnyttjandet förekommer i Norra Karelens och Lapplands län, där turismen i hög grad kan hänföras till kategorin fritidsturister, vars övernattningar i hög grad koncentreras till sommarperioden, i Lapplands fall även till skidsäsongen i mars-april.

F.3.3. Hotellkapaciteten och efterfrågan på hotellkapaciteten fördelad över året

Diagram F.1. Kapacitetsutnyttjandet månadsvis*)

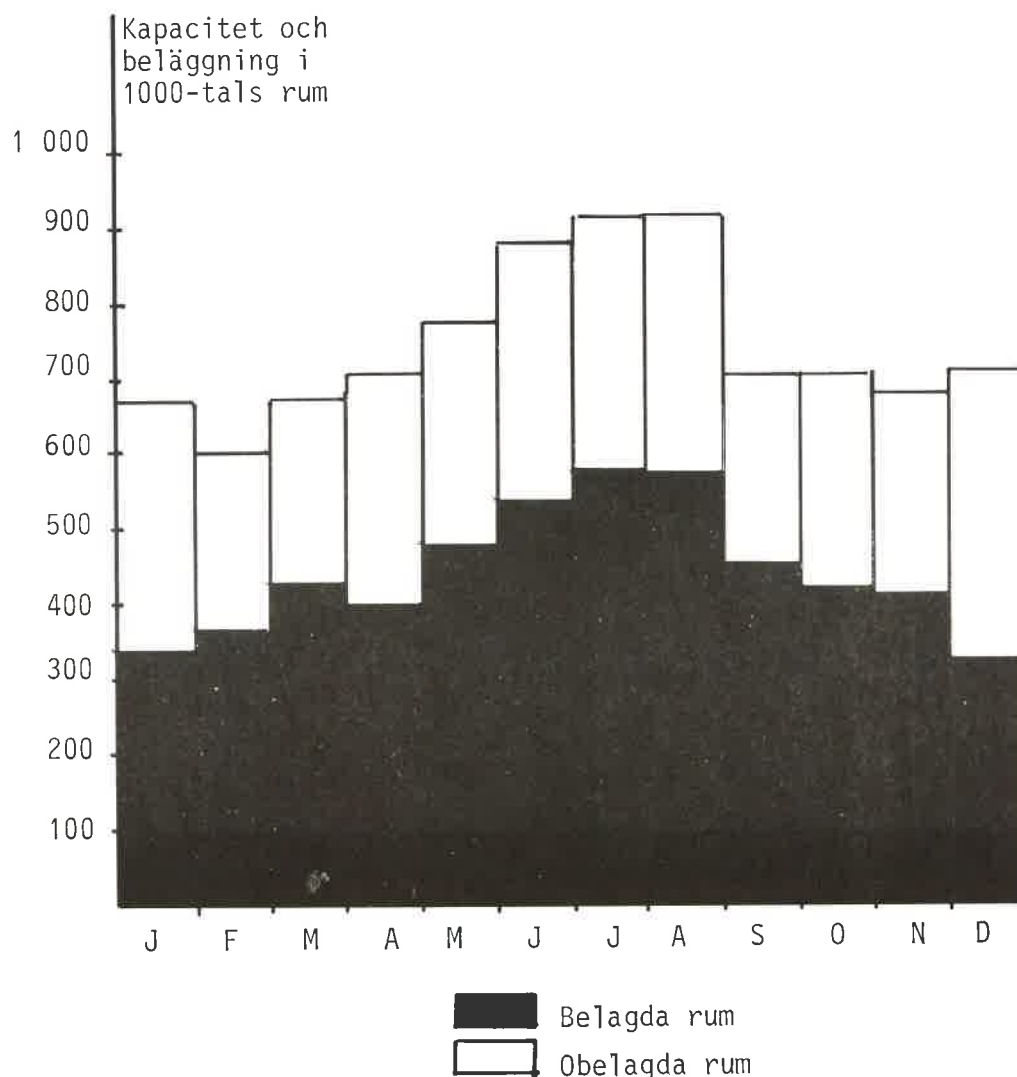

Det genomsnittliga kapacitetsutnyttjandet under året 1981 var 61 procent. Toppen i kapacitetsutnyttjandet nås under september månad då affärs- och arbetsresandet sätter i gång efter sommaren. De två övriga topparna nås i månaden mars och månaderna juli och augusti. Orsaken till det höga kapacitetsutnyttjandet i juli och augusti är semesterresandet från utlandet till Finland medan det höga kapacitetsutnyttjandet i mars månad säkerligen beror på ökat affärsresande men också semesterresande, då skolornas skidlov infaller under denna period. Det lägsta kapacitetsutnyttjandet förekommer i december och januari månad på grund av julhelgerna.

*) I diagram 1 ingår kapacitetsutnyttjandet för hotell, motell, resandehem och motorhyddor, emedan det inte varit möjligt att redogöra för kapacitetsutnyttjandet enbart på hotellen och motellen.

Diagram F.2. visar kapacitetsutbudet och efterfrågan månadsvis.

Diagram F.2. Kapacitetsutbud och efterfrågan månadsvis*)

Det största utbudet av hotellrum infaller under sommarmånaderna, då studenthemmens (sommarchotellens) rum kan disponeras för den kommersiella inkvarteringskapaciteten.

Utbudet av hotellrum stiger från årets början fram till sommaren då utbudet av hotellrum är som störst, närmast på grund av den tilläggskapacitet som studentbostäderna utgör. Från september fram till december håller sig antalet rum på samma nivå, omkring 700 000 rum per månad.

*) Kapacitetsutbudet inkluderar hotell, motell och resandehem, emedan det inte varit möjligt att få uppgifter om enbart utbudet av hotell- och motellrum. Totalantalet utbudna rum motsvarar inte det verkliga antalet då svarsbenägenheten på förfrågningar om boendeanläggningars kapacitetsutbud är rätt låg.

Antalet belagda rum stiger från årets början relativt jämnt fram till månaderna juli och augusti då antalet belagda rum är som störst. Från och med september minskar sedan antalet belagda rum för att nå sitt årsminimi i december. Det största antalet lediga rum finns i december då kapacitetsutnyttjandet är som lägst, det minsta antalet lediga rum i månaderna februari och mars samt september.

I tabell F.4. ingår samma information som i diagram F.2. i numerisk form.

Tabell F.4. Hotellkapacitet och kapacitetsutnyttjande 1981

Månad	Antal disponibla hotellrum	Antal belagda hotellrum	Rumsbe- lägg- ning	Antal obelagda rum/mån	Antal obelagda rum i snitt/dag
Jan	672 173	342 800	51	329 400	10 630
Feb	604 884	369 000	61	235 900	8 430
Mars	676 947	433 200	64	243 700	7 860
April	710 430	404 900	57	305 500	10 180
Maj	775 124	480 600	62	294 500	9 500
Juni	888 960	542 300	61	346 700	11 560
Juli	919 460	588 500	64	331 000	10 680
Aug	915 678	586 000	64	329 700	10 640
Sept	701 370	462 900	66	238 500	7 950
Okt	700 848	427 500	61	273 300	8 820
Nov	682 860	416 500	61	266 400	8 880
Dec	707 110	325 300	46	381 800	12 320
Hel året	8 955 844	5 379 500	61	3 576 400	9 800

Under året 1981 var det totala utbudet av hotellrum ca 9 miljoner. Därav var 5,4 miljoner hotellrum belagda och 3,6 miljoner hotellrum obelagda. I genomsnitt fanns det då ca 300 000 lediga hotellrum per månad och 10 000 lediga hotellrum per dag. Det största antalet lediga hotellrum fanns i december då de lediga hotellrummens antal var ca 380 000 under hela månaden och ca 12 000 per dag. Också under sommaren, då kapacitetsutbudet var störst var de lediga rummens antal trots ett högt kapacitetsutnyttjande på en hög nivå.

F.3.4. Hotellkapaciteten fördelad enligt storlek

I tabell nedan framgår storleksfördelningen av de finländska hotellen år 1981

Tabell F.5. Hotellens storleksfördelning år 1981*)

Hotellstorlek i antal bäddar	Andel av hotellen**) i %	Andel av bäddkapaciteten i %
Under 20 bäddar	16,5	2,2
20-49 bäddar	27,7	9,4
50-99 bäddar	25,0	18,4
100-199 bäddar	19,3	27,3
Mer än 200 bäddar	11,4	42,7
Totalt	497 hotell	49 002 bäddar

Hotellens medelstorlek år 1981: 99 bäddar

Över 44 procent av alla hotell är små enheter med ett bäddtal under 50 och nästan 70 procent av alla hotell har en bäddkapacitet under 100. Mätt i andelen av den totala bäddkapaciteten utgör dock dessa hotell endast 30 procent av den totala bäddkapaciteten. Huvudparten av den finländska bäddkapaciteten, 70 procent, finns i hotell med mer än 100 bäddar, vilka utgör 30 procent av det totala antalet hotellenheter. Hotellen med mer än 200 bäddar, vilka i de nordiska förhållandena kan anses vara stora hotell har över 42 procent av den totala bäddkapaciteten. Sammanfattningsvis kan man då säga att de relativt få stora hotellen har en avgörande betydelse för bäddkapaciteten, medan den största delen av hotellenheterna utgörs av små enheter. Då man jämför hotellens antal och medelstorlek år 1981 jämfört med år 1977 kan man säga att det skett en utveckling mot större enheter, år 1977 hade hotellen en medelstorlek på 83 bäddar och 1981 en medelstorlek på nästan 100 bäddar.

*) På grund av bristande data har det inte varit möjligt att redogöra för kapacitetsutnyttjandet enligt anläggningens storlek.

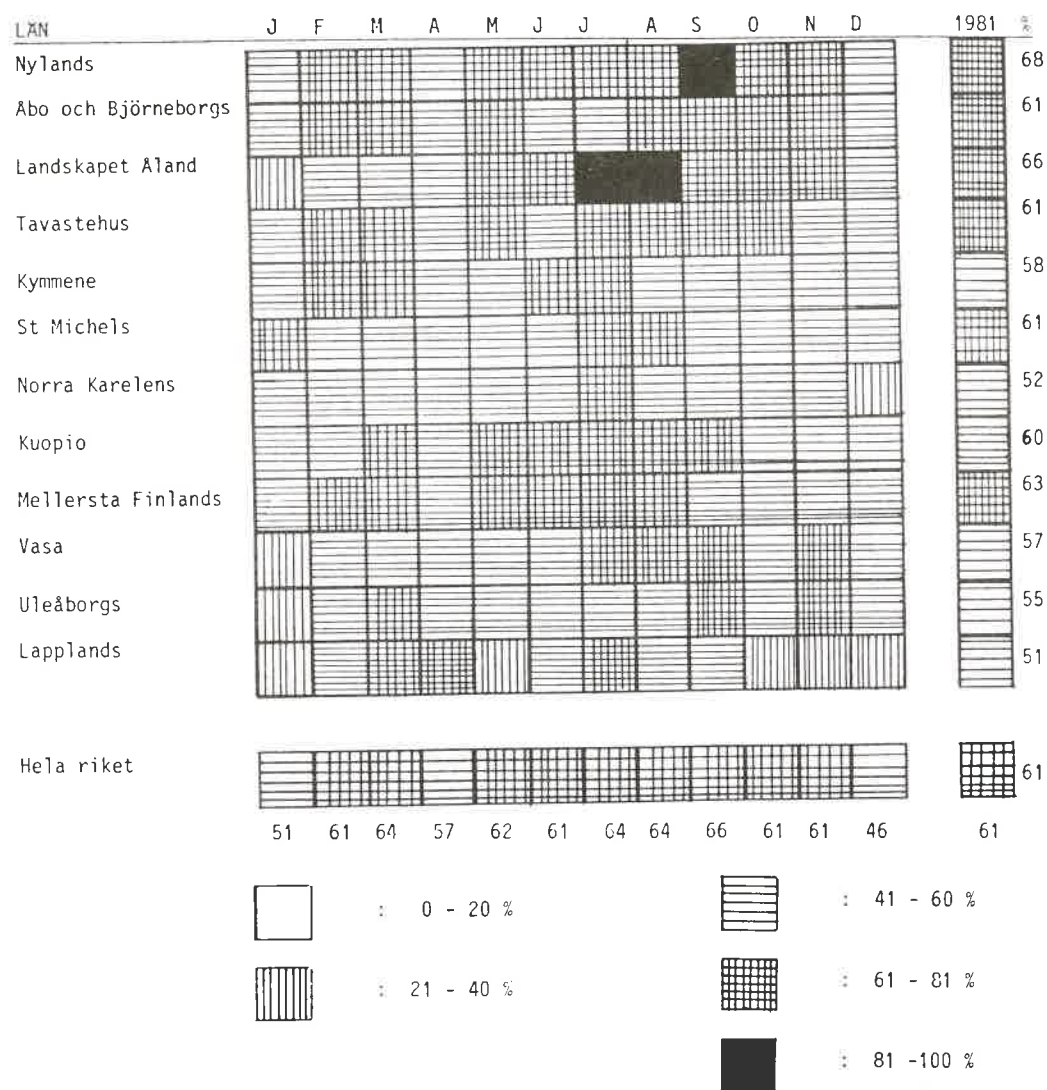
**) Inkluderar också motellen men inte resandehemmen och motorhyddor, emedan dessa till sin karaktär är mycket olika än hotellen och motellen och då man till kategorin resandehem även delvis hänföör vandrarhem, pensionat och semesterbyar.

F.3.5. Var och när finns den lediga hotellkapaciteten*)

Diagrammet nedanför visar kapacitetsutnyttjandet av hotellrum månadsvis och länsvis.

Diagram F.3. Kapacitetsutnyttjandet av rum enligt län och månad

*) Såsom tidigare kapacitetsuppgifter avser även detta diagram kapacitetsutnyttjandet i hotell, motell och resandehem.

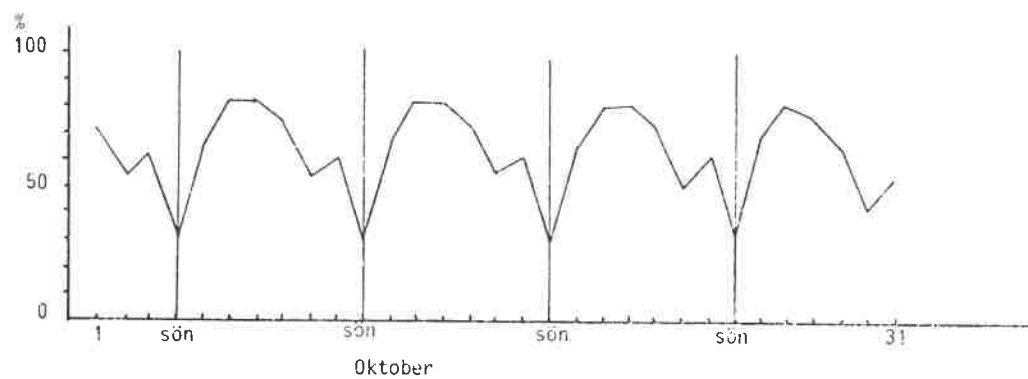
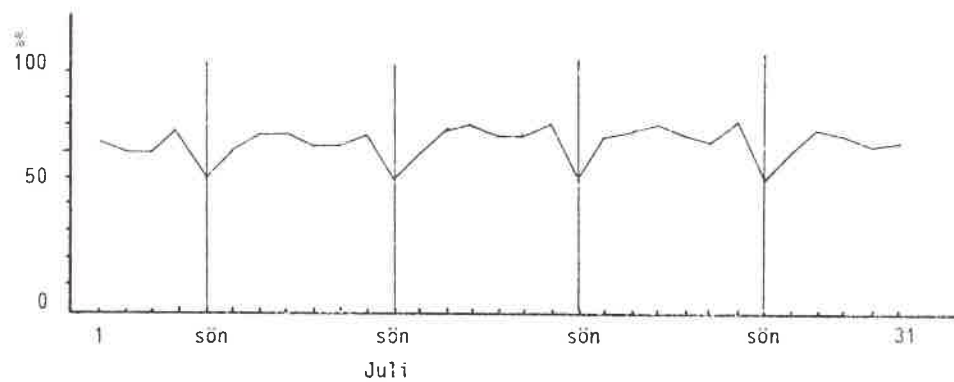
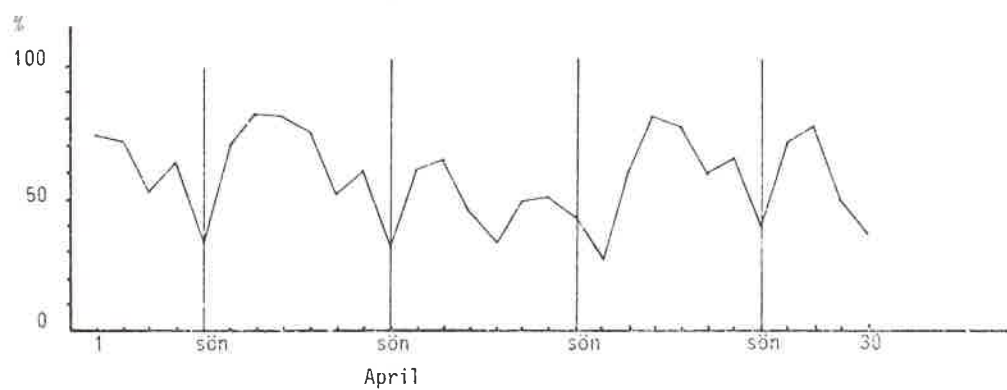
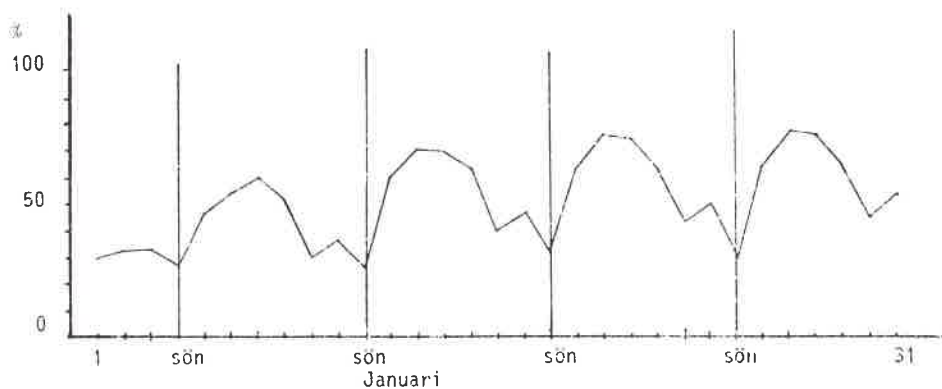
*) Såsom tidigare kapacitetsuppgifter avser även detta diagram kapacitetsutnyttjandet i hotell, motell och resandehem.

Som tidigare konstaterats har Nylands län med Helsingfors det högsta kapacitetsutnyttjandet i hela landet. Kapacitetsutnyttjandet är också relativt jämnt med endast tre månader, januari, april och december, då kapacitetsutnyttjandet går under hela landets medeltal 61 procent. Det högsta kapacitetsutnyttjandet förekommer i september, då affärsresandet sätter i gång efter sommarsemestrarna. Landskapet Åland, vars kapacitetsutnyttjande är betydligt över landets medeltal, präglas av ett relativt ojämnt kapacitetsutnyttjande med fyra månader då beläggningen sjunker under 61 procent och en månad, januari, då kapacitetsutnyttjandet ligger lägre än 41 procent. Däremot ligger kapacitetsutnyttjandet i juli och augusti på en extremt hög nivå över 81 procent både i juli och augusti, närmast beroende på semesterresenärerna från Sverige. Åbo och Björneborgs samt Tavastehus län har ett kapacitetsutnyttjande, som ligger vid landets medeltal och variationerna mellan de olika månaderna är rätt små. Det samma gäller också i hög utsträckning för Kymmene och St. Michels län. Norra Karelen's kapacitetsutnyttjande är bland de lägsta i hela landet och kapacitetsutnyttjandet ligger förutom juli månad under landets medeltal och i december t.o.m. under 41 procent. Kapacitetsutnyttjandet i Kuopio län ligger nära landets medeltal och variationerna mellan olika månaderna är inte särskilt stora. Mellersta Finland med Jyväskylä som viktigt centrum för både semesterresandet och konferenser har ett kapacitetsutnyttjande över landets medeltal och en relativt jämn beläggning året över. Vasa, Uleåborgs och Lapplands län har alla ett kapacitetsutnyttjande betydligt under landets medeltal och kapacitetsutnyttjandet varierar rätt kraftigt mellan de olika månaderna. Gemensamt för alla är ett mycket lågt kapacitetsutnyttjande i januari och december månad. Av dessa tre län har Lapplands län det lägsta kapacitetsutnyttjandet i hela landet. Variationerna i kapacitetsutnyttjandet är också mycket kraftiga mellan de olika månaderna.

Något förenklat kan man säga att kapacitetsutnyttjandet är högst i landets sydliga delar och variationerna mellan de olika månaderna är även där de minsta i hela landet. Ju nordligare i landet man kommer desto lägre blir kapacitetsutnyttjandet och desto större blir variationerna i beläggningen mellan de olika månaderna. Betraktar man landet som helhet kan man konstatera att den högsta beläggningen för hela landet och också för de enskilda länen inträffar i månaderna juli, augusti och september och det lägsta kapacitetsutnyttjandet i januari och december. Därtill kommer en mindre topp i mars månad.

I diagrammet nedanför visas det dagliga kapacitetsutnyttjandet i hotell under månaderna januari, april, juli och oktober.

Diagram F.4. Dygnsvariationer i kapacitetsutnyttjandet.

Det lägsta dagliga kapacitetsutnyttjandet infaller natten mellan söndag och måndag i alla av de undersökta månaderna. I januari, april och oktober då affärsresandet dominerar är de dagliga variationerna de största. Generellt sett stiger kapacitetsutnyttjandet kraftigt i början av veckan för att nå sin kulmen natten mellan tisdag och onsdag samt natten mellan onsdag och torsdag. Därefter faller kapacitetsutnyttjandet kraftigt för att nå en smärre topp natten mellan lördag och söndag tack vare de många förmånliga weekend-erbjudanden som förekommer. Det lägsta kapacitetsutnyttjandet på ca 30 procent infaller natten mellan söndag och måndag. I juli, då semesterresandet är störst jämnas det dagliga kapacitetsutnyttjandet i hög utsträckning. Jämfört med de övriga månaderna, då kapacitetsutnyttjandet varierar från dag till dag mellan 30 och 80 procent varierar kapacitetsutnyttjandet i juli endast mellan 50 till 70 procent. Det dagliga kapacitetsutnyttjandet följer också delvis ett annat mönster. I stället för att ha en utpräglad topp i mitten av veckan, såsom i fallet med de övriga månaderna finns det i juli två toppar: en i medlet av veckan och en veckoslutstopp natten mellan lördag och söndag. Toppen i mitten av veckan kan trots sommarsäsongen hänföras till affärsresandet, medan toppen i slutet av veckan är en följd av de förmånliga weekend-paketen.

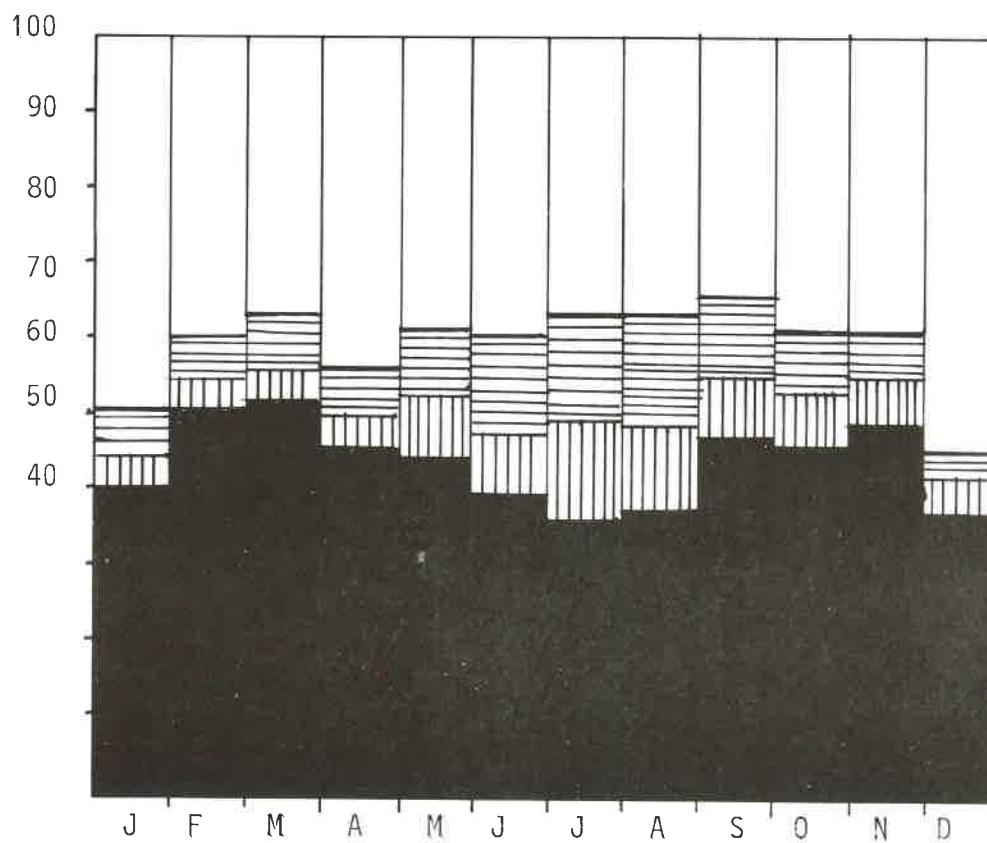
F.3.6. Vem utnyttjar hotellkapaciteten

I diagrammet nedan redogörs för kapacitetsutnyttjandet under årets månader samt andelen av de finländska gästnätterna, de nordiska gästnätterna och andelen av övriga utländska gästnätterna. Diagrammet visar den procentuella andelen lediga rum och belagda rum under årets olika månader samt andelen av finländska, nordiska och övriga länders gästnätter av alla belagda rum.*) (Anm: De länders andelarna hänför sig således inte till den procentuella skalan på den vertikala axeln, utan visar endast hur stor proportionell andel av gästnätterna som kan hänföras till resp. länder). I tabellen har det totala antalet gästnätter som tillfaller Finland, de övriga nordiska länder samt övriga länder angivits både i absoluta tal och den procentuella andelen för att underlätta tolkningen av diagrammet.**)

*) I diagrammet har man inte kunnat jämföra de olika ländergruppernas andelar av de utnyttjade rummen, utan man har på grund av bristande uppgifter varit tvungen att jämföra de olika ländergruppernas andel av gästnätterna med det totala kapacitetsutnyttjandet.

**) gästnätter på hotell, motell, resandehem och motorhyddor

Diagram F.5. Kapacitetsutnyttjandets fördelning på de olika månaderna och efterfrågan fördelad enligt nationalitet.

Ledig kapacitet (rum)

Andelen övriga utländska gästrätter
av de belagda rummen

Andelen nordiska gästrätter
av de belagda rummen

Andelen finländska gästrätter
av de belagda rummen

Den månatliga efterfrågan fördelad enligt nationalitet, i absoluta tal (1000) och i procent

A.

I absoluta tal (1000)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Totalt
Finland	334	447	492	459	415	538	581	492	457	443	437	322	5 419
Övriga Norden	32	32	39	44	74	106	198	137	75	61	47	31	874
Övriga länder	48	56	64	68	86	174	226	195	97	69	57	40	1 181
Totalt	414	535	595	571	575	818	1005	824	629	573	541	393	7 474

B.

I procent av den totala efterfrågan

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Totalt
Finland	81	83	82	80	72	66	58	60	73	77	81	82	72
Övriga Norden	8	6	7	8	13	13	20	17	12	11	9	8	12
Övriga länder	11	11	11	12	15	21	22	23	15	12	10	10	16
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

När man betraktar hela året fördelar sig gästnätterna så att 72 procent tillfaller Finland, 12 procent övriga nordiska länder och 16 procent övriga länder. Andelen finländska övernattningar är proportionellt störst i början och slutet av året och minst under sommarmånaderna juni-augusti, under vilken den största delen av turisterna från utlandet kommer till Finland.

Andelen av de nordiska övernattningarna är störst i juli och når sitt lägsta värde i februari. För de övriga utländska övernattningarna finner man de högsta värdena i augusti och de lägsta i november och december.

När man betraktar antalet övernattningar uttryckta i absoluta siffror ser man att de finländska övernattningarna fördelar sig relativt jämnt över årets månader. Övriga nordiska samt övriga utländska övernattningar kan generellt sätt sägas växa från årets början fram till slutet av juli, varefter de avtar för att nå sitt lägsta värde i december.

Efterfrågan på hotellrum enligt län redovisas i tabellen nedan.

Tabell F.6. Efterfrågan på hotellrum enligt län, i procent.*)

Län	Procentuell fördelning				Antal gästnätter totalt
	Fin- ländska	Nordiska	Övriga	Totalt	
Nylands	53	16	31	100	1 735 200
Åbo och Björneborgs	73	14	13	100	895 000
Åland	29	69	2	100	170 600
Tavastehus	74	9	17	100	778 400
Kymmene	84	4	12	100	315 800
S:t Michels	88	3	9	100	306 600
Norra Karelen	90	3	7	100	168 100
Kuopio	90	2	8	100	389 000
Mellersta Finlands	82	4	14	100	436 700
Vasa	67	28	5	100	414 100
Uleåborgs	88	4	8	100	405 700
Lapplands	72	12	16	100	495 800
Hela riket	71	13	16	100	6 511 000

I hela riket svarar de finländska övernattningarna för 71 procent, övriga nordiska länders övernattningar för 13 procent och övriga länders övernattningar för 16 procent av samtliga övernattningar. Den minsta andelen finländska övernattningar står att finna i Nylands och Vasa län samt på Åland, medan alla övriga län har en andel som ligger över medeltalet för hela riket. De övriga nordiska ländernas andel av övernattningarna är störst i Nylands, Åbo och Björneborgs samt Vasa län samt Åland. Detta faktum förklaras i hög grad av dessa läns ställning i båttrafiken mellan Finland och Sverige. Samtliga områden befinner sig vid Bottniska eller Finska viken och har en eller flere stora färjhamnar. Traditionellt sett riktar sig också svenskarnas resor, vilka utgör huvudparten av alla resor från de nordiska länderna till Finland, uttryckligen till kuststäderna. Svenskarnas koncentration till kusttrakten syns också i den låga andelen nordiska gästdygn i Finlands övriga delar. Ett undantag till detta bildar dock Lapplands län, som har direkt landsvägsförbindelse med både Sverige och Norge. Övriga utlänningars övernattningar koncentrerar sig markant till södra Finland (=Nylands, Åbo och Björneborgs, Kymmene samt Tavastehus län). Nylands län har av dessa en andel på 31 procent. Utöver södra Finland har endast Mellersta Finlands och Lapplands län en andel, som ligger nära genomsnittet i hela landet. I mycket kan variationerna i andelen övriga utländska gästdygn förklaras av affärs- och arbetsresornas koncentration till Nylands län och Helsingfors samt södra Finlands, Mellersta Finlands och Lapplands läns betydelse som rese-mål för fritidsturisterna från Mellaneuropa.

*) inkluderar hotell och motell

F.4. CAMPING

F.4.1. Campingkapacitetens utveckling och kapacitetsutnyttjandets utveckling 1977 - 1981

Antalet campingplatser har inte ökat under tidsperioden 1977 till 1981. År 1977 fanns det ca 370 campingplatser i vårt land och deras antal har hållit sig på ungefär samma nivå. Enligt beräkningar var tält- och husvagnskapaciteten år 1982 ca 35 000 platser, därtill kommer de ca 4 000 campinghyddorna, som blivit en allt mer betydande inkvarteringsform på campingplatserna. Enligt uppskattning skedde år 1980 60 procent av övernattningarna på campingplatserna i tält, 20 procent i campinghyddorna och 20 procent i husvagnar. Övernattningarnas fördelning på olika inkvarteringsformer på campingplatserna skiljer sig i Finland således betydligt från övriga nordiska länderna, där övernattningarna i betydligt större utsträckning sker i husvagnar. Campinghyddornas andel däremot är större i Finland än i Sverige, där man uppskattar att mindre än 10 procent av övernattningarna sker i hyddor.

På grund av att campingstatistiken fram till år 1982 varit bristfällig i Finland finns det inga exakta siffror att tillgå varken om övernattningarnas antal eller kapacitetsutnyttjandet på de finländska campingplatserna år 1981. Enligt uppskattningar belöpte sig övernattningarnas antal på de finländska campingplatserna år 1981 till 2,23 miljoner varav 460 000 var utlänningar. På basen av samma uppskattning bedöms finländarnas andel av övernattningarna år 1981 till ca 80 procent. Av de utländska gästdygnen tillföll ca 40 procent på de nordiska länderna, 40 procent på Förbundsrepubliken och resterande 20 procent på de övriga länderna. Jämfört med övriga nordiska länder är gästdygnen på de finländska campingplatserna rätt låga, vilket i första hand beror på de gynnsammare klimatförhållandena i Sverige, Norge och Danmark.

F.4.2. Den länsvisa fördelningen av campingutbudet

I tabellen nedan framgår den länsvisa fördelningen av campingutbudet.

Tabell F.7. Campingutbudet*) fördelat på län.

Län	Antal	Andel i procent
Nylands	7	2
Åbo och Björneborgs	27	8
Ålands	7	2
Tavastehus	22	7
Kymmene	16	5
St. Michels	28	8
Norra Karelens	22	7
Kuopio	21	6
Mellersta Finlands	25	7
Vasa	29	9
Uleåborgs	58	17
Lapplands	75	22
Hela riket	337	110,0

Av de totalt 331 campingsplatser, som ingår i tabellen finns ca 40 procent i de två nordligaste länen, Lapplands och Uleåborgs län, varav Lapplands län ensam svarar för nästan en fjärdedel av alla campingplatser. Det minsta antalet campingplatser står däremot att finna i Nylands län, Åland och Kymmene län. I övrigt fördelar sig campingkapaciteten relativt jämnt landet över. Orsaken till Lapplands och Uleåborgs läns höga andel av det totala antalet campingplatser förklaras av att dessa områden redan länge varit det traditionella målet för vandringar i vildmarken och friluftsliv överhuvudtaget. Dessutom bör man beakta att man i norra Finlands glest befolkade områden med stora obebyggda markarealer har betydligt bättre möjlighet att hitta attraktiva lägen för campingplatser än i södra Finland där det på grund av den relativt stora befolkningskoncentrationen ofta kan vara svårt att hitta attraktiva lägen för campingplatser. I övrigt måste man dock beakta att en stor del av campingplatserna i norra Finland är av lägre klass (1 stjärna enligt ett system, med vilket campingplatserna graderas från 1 till 3 stjärnor), medan campingplatserna i mellersta och södra Finland är mera välutrustade och bättre fyller de krav som dagens campingturister ställer på campingplatserna.

*) I tabellen ingår endast de campingplatser som finns med i Finlands Turistförbunds campingplatskatalog. Utöver dessa finns ett trettiotal campingplatser, vilka tillsammans med de som ingår i tabellen utgör de cirka 370 campingplatser, som nämndes i föregående avsnitt. Uppgifter över resp. läns andel av övernattningsarna på campingplatserna finns inte att tillgå för år 1981.

F.5. KAPACITETSUTNYTTJANDET VID ÖVRIGA TURISTANLÄGGNINGAR

Kapacitetsutnyttjandet framstår som problem inte endast för hotellen utan även för andra inkvarteringsformer. Problemet har i hög grad uppmärksammats av centralorganisationen för stugförmedlingen. Kapacitetsutnyttjandet i de stugor som tillhör den organiserade förmedlingen har på fastlandet i bästa fall kommit upp till ett medeltal på 10 veckor. På Åland, där klimatet är gynnsammare kom man år 1981 upp till ett medeltal på ca 11 veckor. Då investeringskostanderna för stugorna blivit allt större på grund av att man strävat till att höja stugornas nivå, kräver en lönsam verksamhet att man kan förlänga säsongen. För att kunna sälja stugorna också vid tidpunkter, då väderleken ofta är ogynnsam för stugsemester har man utvecklat olika aktiviteter såsom fiske, bär- och svamplockning samt i viss utsträckning även jakt, vilka går mycket väl lämpar sig stugsemestern. Utvecklandet av dessa aktiviteter kan dock inte ensamt skötas av stuguthyrarna, utan kräver ett samarbete med kommunen, den övriga turistnärinten samt fiske- och jaktorganisationer. Även skidåkning är en aktivitet, vilken väl kan inpassas i stugsemestern, förutsatt att stugorna även lämpar sig för vinterboende.

F.6. ÖVRIGA FAKTORER AV BETYDELSE FÖR KAPACITETSUTNYTTJANDET

En omständighet som redan i viss utsträckning har inverkat på kapacitetsutnyttjandet och som även i framtiden kommer att innebära en förbättring läget är det semesterspridande som tillkommit tack vare den femte semesterveckan. Då år 1974 endast 23 procent av alla de som hade rätt till semester hade en semester, som översteg 4 vecker, hade denna andel ökat så att år 1980 43 procent av alla semesterfirare hade en femte semestervecka, som vanligtvis togs ut utanför sommarperioden. Också allmänt sett har man i större utsträckning än tidigare börjat fira sin semester i flere repriser. Medan man ännu i 70-talets början till 70 procent tog ut sin semester i en period har denna andel förminskats så att den år 1980 var under 50 procent. Detta har också inburit att semesterarnas koncentration till sommaren i någon grad minskat till förmån för övriga årstider. År 1980 tog man således ut ca 75 procent av semesterdygnet under sommaren och 25 procent av semesterdygnet utanför sommaren. År 1974 var motsvarande andel för sommaren 84 procent och utanför sommaren 16 procent. Sammanfattningsvis kan man då säga att det skett en utjämning i semesterspridningen i Finland under 70-talets senare hälft. Av avgörande betydelse för semestertidpunkten under vintersäsongen är skolornas skidlov. Under senare år har skolornas skidlov varit uppdelade i fyra perioder med en vecka var. År 1983 har man varit tvungen att frångå denna princip på grund av att påsken infaller i ett så tidigt skede. År 1984 kommer man dock att återgå till tidigare praxis och dela upp skolornas skidlov i fyra perioder, som är en vecka långa. Uppdelningen i de olika perioderna följer i mycket den länsvisa uppdelningen av landet, så att landets sydliga delar först har skidlov.

F.7. KONKLUSIONER OCH REKOMMENDATIONER FÖR FÖRBÄTTRANDET AV KAPACITETSUTNYTTJANDET

Kapacitetsutnyttjandet i hotell varierar rätt kraftigt mellan olika årstider, landets olika delar och även mellan olika veckodagar. Som en generalisering av de föregående avsnitten kan man säga att kapacitetsutnyttjandet är högst under sommarsäsongen juni-augusti samt månaden september. Toppen under sommaren är främst beroende på turismen från utlandet till Finland medan toppen i september i hög grad kan hänföras till det ökande affärsresandet efter sommarens avbrott. Geografiskt fördelar sig kapacitetsutnyttjandet så att det är högst i landets södra delar och sjunker ju längre norrut i landet man kommer. Ett undantag till detta bildar Mellersta Finlands län där kapacitetsutnyttjandet främst tack vare Jyväskyläns höga kapacitetsutnyttjande är över hela landets medeltal. Största delen av övernattningarna infaller i mitten av veckan.

Kapacitetsutnyttjandet har utvecklats positivt under de senaste åren och uppgick år 1981 till 61 procent, vilket dock bör anses vara ett alltför lågt värde med tanke på de höga byggnadskostnaderna i Finland. I största delen av landet existerar det på grund av detta inget större behov av att ytterligare bygga ut hotellkapaciteten. Behov till detta finns dock i Helsingfors, där kapacitetsutnyttjandet år 1981 uppgick till 74 procent. Förutom Helsingfors finns det behov av tilläggskapacitet i övriga viktiga ankomstpunkter för båttrafiken från utlandet till Finland, såsom Åbo, Mariehamn och Vasa. Då kapacitetsutnyttjandet på flere orter i landet är mycket ojämnt fördelat och närmast koncentrerar sig till sommaren, då en direkt kapacitetsbrist uppstår, har man i hög grad förespråkat en utbyggnad av den säsongbetonade kapaciteten vid utvecklandet av turismen i många delar av landet. Lämpliga former av säsongbetonad kapacitet är bl.a. utnyttjandet av studentbostäder sommartid i städerna samt en utbyggnad av uthyrningsstugorna vid anläggningar som ligger i naturen. Såsom redan konstaterades kan kapacitetsutnyttjandet anses ligga alltför lågt på grund av höga byggkostnader. För att höja kapacitetsutnyttjandet och därmed även verksamhetsförutsättningarna vid redan existerande anläggningar har turistmyndigheterna samt kreditinstitutet som finansierar hotellbyggen förespråkat en restriktiv hållning vid nyinvesteringar i hotellbyggen. Då man allmänt räknar med att antalet övernattningar kommer att öka med ca 3-4 procent årligen kan man med en återhållsam investeringspolitik förbättra kapacitetsutnyttjandet vid de befintliga anläggningarna. Vid nödvändig utbyggnad av kapaciteten strävar man förbättra redan existerande anläggningars verksamhetsförutsättningar genom att utvidga dessa anläggningar i stället för att bygga helt nya enheter.

Det låga kapacitetsutnyttjandet kan i hög grad förklaras av att man under en del året har ett extremt lågt kapacitetsutnyttjande vilket tenderar att dra ner medelvärdet för hela året. Detta framkom tydligt då man granskade kapacitetsutnyttjandets fördel-

ning enligt månad och detta faktum har också varit allmänt känt av turistnärings- och -myndigheterna, vilka strävat till att förlänga sommarsäsongen både i början och slutet av sommaren. Också satsningarna för att öka vinterturismen från utlandet till Finland kan ses mot denna bakgrund.

Då man dryftar kapacitetsutnyttjandet speciellt vid hotell i Finland i dag måste man hålla i tankarna att hotellklientelet idag består av två kundgrupper vars beteendemönster markant skiljer sig från varandra. Dels består hotellgästerna av affärs- och arbetsresande, vars utnyttjande av hotell beror på många faktorer som inte direkt kan påverkas av turistnärings- utan ligger utanför denna. Som avgörande faktorer för utnyttjandet av hotell i detta segment kan bl. a. nämnas det allmänna ekonomiska läget och kommunikationsnätets utveckling. Förutom det allmänna ekonomiska läget och transportnätets utveckling kan man dock säga att hotellprisernas betydelse och den service hotellen kan erbjuda affärs- och arbetsresande är parametrar med vilka hotellnärings- kan påverka denna kundgrupps utnyttjande av hotellkapaciteten.

Den kundgrupp vars utnyttjande av hotell i större utsträckning än affärs-/arbetsresande kan påverkas av både hotellens egen verksamhet samt den övriga turistnäringens inklusive nationella turistorganisationernas verksamhet är semesterresandena. I detta nu använder endast en mycket liten del av fritidsresandena hotell som övernattningsform och enkannerligen i detta segment kan man finna de kundgrupper med vilka hotellens kapacitetsutnyttjande kan förbättras.

Vilka rekommendationer kan man då tänka sig för att förbättra kapacitetsutnyttjandet vid hotellen? Oberoende av vilket segment, affärs-/arbetsresande eller fritidsresande, man tänker på kan handlingsparametrarna delas upp i de åtgärder själva hotellnärings- kan göra och de åtgärder den övriga turistnärings- med de nationella turistorganen som viktig aktör kan göra. Nedan följer en förteckning på dessa åtgärder både med tanke på fritidsresandet och affärs- samt arbetsresandet.

1. Den redan nämnda flexibla prisättningen med förmånligare priser utanför högsäsongen, särskilt i sådana områden där semesterresandet dominerar och kapacitetsutnyttjandet kraftigt varierar på grund av att man har en eller flere utpräglade toppar i kapacitetsutnyttjandet.
2. Weekendpriser, vilka redan i stor utsträckning existerar, kan ytterligare utvecklas och hotellen därigenom göras till en attraktivare inkvarteringsform för semesterresande.
3. Ett utvidgat bruk av hotellcheckar med vilka övernattningen i hotellen erbjuds till ett nedsatt pris i olika hotell även för turister som semestrar i sitt eget hemland. En lyckad ansats denna riktning är det Nordiska hotellpassaget under sommarsäsongen 1982, med vilket finländska och övriga nordiska turister till ett nedsatt pris kunde övernattna i Finland i ett antal hotell. En utvidgning av denna kampanj till ett större antal hotell och även utanför sommartiden kan ses som ett sätt att förbättra kapacitetsutnyttjandet.

4. Ett flertal finländska hotell ägs av andelsrörelsen. Redan nu erbjuder dessa andelsrörelser rabatter åt sina mångtali- ga medlemmar och en utvidgning av denna förmån åt medlem- marna kan ses som en åtgärd, vilken förbättrar kapacitets- utnyttjandet.
5. En åtgärd som mycket konkret leder till ett förbättrat kapa- citetsutnyttjande är att minska utbudet av hotellrum. På vissa orter i Sverige har hotellen sinsemellan kommit överens om att turvis hålla stängt under veckosluten då beläggningen vanligtvis är som lägst och därmed kunnat öka beläggningen för alla hotell. Kostnadsmissigt har man kunnat spara in de personalkostnader som föranleds att man har öppet sju dagar i veckan medan de fasta kostnaderna naturligtvis varit konstanta. Det krävs dock en mycket fördomsfri hållning av hotellnäringsen att genomföra detta system i större skala trots de uppenbara fördelar ett dylikt system har.

Gemensamt för de flesta ovannämnda åtgärderna är de nedsatta priserna. Nedsatta priser kan i för och sig förbättra kapacite- ten. Man måste dock beakta att en alltför långt driven prispoli- tik med nedsatta priser kan ha en negativ effekt på lönsamheten inom hotellnäringsen. Således har en del hotell i Finland ställt sig negativa till en alltför stor användning av specialerbjudan- den, då man i många fall kan nå ett högt kapacitetsutnyttjande även utan dessa specialerbjudanden, särskilt på sådana orter där huvuddelen av klientelet består av affärsresande, vars priselas- ticitet är relativt låg.

Förutom priset är själva produkten, d.v.s. hotellvistelsen något man kan utveckla för att öka beläggningen. Rekommendationer gällande utvecklingen av själva produkten, kan vara de följande:

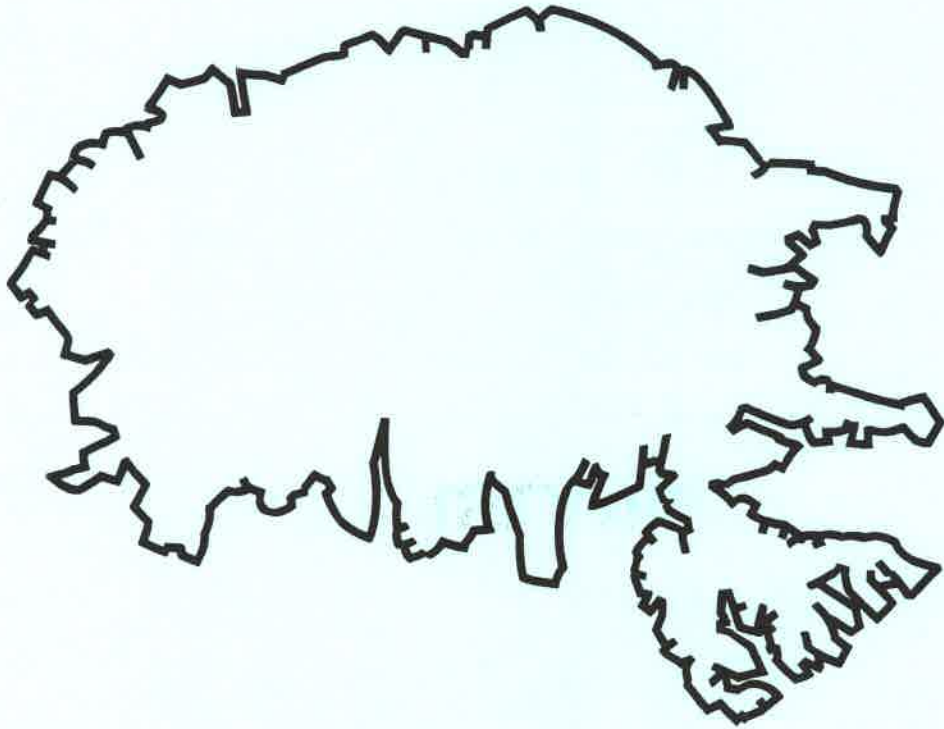
6. Av central betydelse för fritidsresande utöver själva över- nattningen och måltider på hotellen eller andra boendean- läggnings är den helhetsupplevelse gästen erhåller. Viktiga faktorer härvidlag är de aktiviteter man kan utöva under sin vistelse i boendeanläggningen. Under de senaste åren har man börjat fästa allt större vikt vid att öka aktivitetsutbudet. Då man i framtiden ökar aktivitetsut- budet är det viktigt att man garanterar ett mångsidigt urval som tillfredställer olika kundgrupper samt även beaktar t.ex. barnfamiljer.

Hotellen samt andra boendeanläggningar är en del av turist- näringsen och även turistnäringsen med de nationella turistorga- nisationerna som takorganisation för befrämjandet av turismen har en stor betydelse för boendeanläggningarna kapacitetsutnytt- jande. Åtgärder som dessa kan göra för att förbättra kapacitets- utnyttjandet är då de följande:

7. En ökad satsning från de nationella turistorganisationernas sida för att befrämja turismen till landet och inom landet även vid tidpunkter utanför den egentliga turistsäsongen. Dessa satsningar är ofta anslutna till någon aktivitet, såsom skidåkning, jakt, fiske o.dyl. Med ett ökat samarbete mellan de som erbjuder aktiviteten samt transportbolagen, hotellen och de nationella turistorganisationerna kan man säkerligen även öka fritidsresenärernas antal utanför den egentliga turistsäsongen.
8. Nära förknippat med detta är också det faktum att transportbolagen och boendeanläggningarna, närmast hotellen har ett lågt kapacitetsutnyttjande under samma tid, d.v.s. utanför den egentliga turistsäsongen. Med en flexibel prispolitik både från hotellnäringens och transportbolagens sida samt ett ökat samarbete kan man med reducerade priser både befrämja turismen från utlandet samt erbjuda ett konkurrenskraftigt alternativ för landets egen befolkning att semestra i sitt eget land under vintern, våren och hösten som motvikt till de förmånliga utlandsresor, som görs från de nordiska länderna till Mellaneuropa och Syd-europa utanför sommaren.
9. Aktiviteterna och programutbudet är faktorer som i hög grad styr fritidsresenärernas resebeslut. I detta nu är dock informationen om olika aktiviteter och programtjänster otillräcklig. Med en förbättrad information om befintliga aktiviteter kan man säkerligen även öka efterfrågan på dessa och därigenom även öka de boendeanläggningars beläggning som ligger i närheten av aktiviteterna/programtjänsterna. Även själva utbudets kvalitet är av central betydelse för att skapa turistcentrum med dragningskraft. Ett ökat samarbete för att skapa ett begränsat antal högklassiga, ekonomiskt lönade och dragningskraftiga aktivitetscentrum i stället för ett otal mindre, ekonomiskt olönsamma turistcentrum är av central betydelse i detta sammanhang.
10. Inom affärs/arbetsresandet intar konferenserna och kongresserna en central betydelse och detta resande kan även påverkas från turistnäringens sida i betydligt större utsträckning än det dagliga affärsresandet. Ett ökat befrämjande av kongress/konferensresandet inom landet och till landet kan därför också ses som en åtgärd med vilken man kan öka resandeströmmarna och därmed också beläggningen.

ISLAND

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

	Side:
I.1. TILGÆNGELIG STATISTIK TIL BELYSNING AF TURIST-ANLÆGGENES KAPACITET OG DENS UDNYTTELSE	1
I.2. OVERSIGT OVER DEN TOTALE KAPACITET VED TURIST-ANLÆG	1
I.3. HOTELLER	2
I.3.1. Hotelkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1976/1977 til 1981	2
I.3.2. Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter geografi 1981	2
I.3.3. Hotelkapacitet og -efterspørgsel fordelt over året	4
I.3.4. Hotelkapacitet og -kapacitetsudnyttelse fordelt efter virksomheder	7
I.3.5. Hvor og hvornår findes den ledige hotelkapacitet	8
I.4. CAMPING	9
I.4.2. Campingudbud fordelt efter geografi	9
I.5. ANDRE INDKVARTERINGSANLÆG	9
I.6. ØVRIGE FAKTORER AF BETYDNING FOR KAPACITETSUDNYTTELSEN PÅ TURISTANLÆGGENE	10
I.7. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTELSEN	10

I 1. TILGÆNGELIG STATISTIK TIL BELYSNING AF TURISTANLÆGGENES KAPACITET OG DENS UDNYTTELSE

Et af Islands største problemer på turismens område er mangel på statistik til brug ved planlægning og investering. Dette betyder at størsteparten af oplysningerne i denne rapport for Islands vedkommende har måttet fremskaffes igennem interviewer og samtaler med hotelejer og andre inden for turismen.

Der føres dog meget nøjagtig statistik af Fremmedpolitiet i Reykjavik over antal udlændinge efter nationalitet som ankommer til Island pr. måned. Denne statistik omfatter også islandske statsborgere. Islands Centralbank fører statistik over penge, som veksles til islandske kroner i bankerne, hvorimod det er yderst vanskeligt at fremskaffe oplysninger om, hvor store beløb i islandske kroner indføres af udlændinge.

Som bekendt deltog Island ikke i Projektgruppen, som forberedte udgivelsen af rapporten om kapacitetsudnyttelse, som udkom i 1979. Selvom der nu findes en del statistik materiale, som ikke var tilgængeligt dengang, må visse tal for Islands vedkommende tages med forbehold. Alligevel besluttede Islands Turistråd at deltage i denne udgave, idet rapporter som denne må anses for at være af stor betydning for turistnæringen i Island.

I 2. OVERSIGT OVER DEN TOTALE KAPACITET VED TURISTANLÆG

Tabel I.1. Total udbud og efterspørgsel ved turistanlæg 1981.

	Antal senger	%	Overnatninger	%
Hotel	2.510	32,5	918.000	47,1
Sommerhotel	1.900	24,2	150.000	7,7
I	4.410	56,2	1.068.000	54,8
Vandrerrhjem	260	3,3	59.000	3,0
Sommerhus	2.000	25,5	184.000	9,4
Bondegårde	170	2,2	14.000	0,7
Campinghytter	1.000	12,8	326.000	16,7
II	3.430	43,8	583.000	29,8
III Camping			300.000	15,4
Total (I+II+III)	7.840	100,0	1.951.000	100,0

Omstændige tal er baseret på oplysninger fra ejere af de her omtalte overnatningssteder og repræsenterer ca. 85% af den totale kapacitet.

Undtagelse herfra er statistikken over campingpladser, hvor det ikke har været muligt at fremskaffe pålidelige tal. Der findes 57 campingpladser i Island og total antal overnatninger anslås til 150.000 i 1981.

Hoteller og sommerhoteller repræsenterer 55% af total kapaciteten og campingpladser omkring 15%. Sommerhus og campinghytter anvendes hovedsaglig af islandske turister.

I 3. HOTELLER

I 3.1. Hotelkapacitetens udvikling og kapacitetsudnyttelsen 1976/1977 til 1981

Island deltog ikke i den arbejdsgruppe, som forberedte udgivelsen af 1979-rapporten. Af den grund publiceredes ingen tal for Islands vedkommende i denne rapport.

I 3.2. Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter geografi 1981

I tabel I 2 henvises til diagram 4 og tabel 5, hvoraf det fremgår at kapaciteten er størst i juli og august. Dette gælder for hele landet.

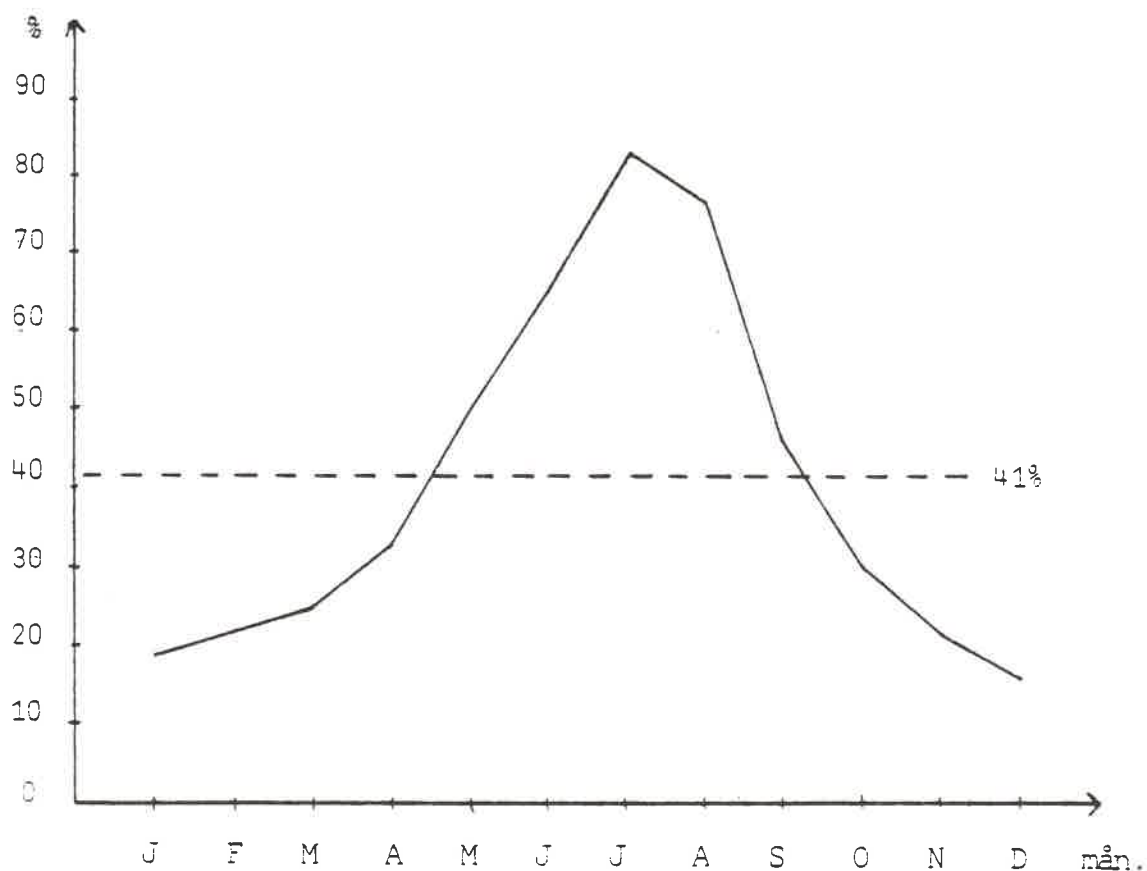
Omtrent 95% af turisterne ankommer til Reykjaviks lufthavn (Keflavik). Dette betyder at syd-vest Island har den største kapacitet og kapacitetsudnyttelse.

 Tabel I.2 Hotelkapacitetsudbud og -efterspørgsel fordelt efter
 geografi 1981

SysseL	Senge		Over- natninger		Kapaci- tetsud- nyttelse	
	Antal	%	Antal	%	Vær	Seng
Reykjavík	1.497	33,9	497.400	46,6	67	
Mýra- og Borgarfj.sysseL	229	5,2	41.500	3,9	51	
Snæfells- og Hnappad.syss.	164	3,7	59.800	5,6	36	
DalasyssseL	62	1,4	8.800	0,8	32	
BardastrandasyssseL	69	1,6	5.300	0,5	21	
ÍsafjardarsysseL	227	5,1	44.800	4,2	38	
StrandasyssseL	26	0,6	9.500	0,9	26	
HúnavatnssysseL	144	3,3	22.600	2,1	54	
SkagafjardarsysseL	142	3,2	36.300	3,4	36	
EyjafjardarsysseL	358	8,1	80.300	7,5	66	
ThingeyjarsysseL	414	9,4	73.900	6,9	40	
MúlasysseL	307	7,0	52.200	4,9	38	
SkaftafellssysseL	205	4,6	40.600	3,8	48	
RangárvallasysseL	150	3,4	34.000	3,2	30	
Vestmannaeyjar	50	1,1	18.200	1,7	41	
ÁrnessysseL	369	8,4	43.100	4,0	26	
Hele landet	4.413	100,0	1.068.300	100,0	41	

I 3.3. Hotelkapacitet og -efterspørgsel fordelt over året

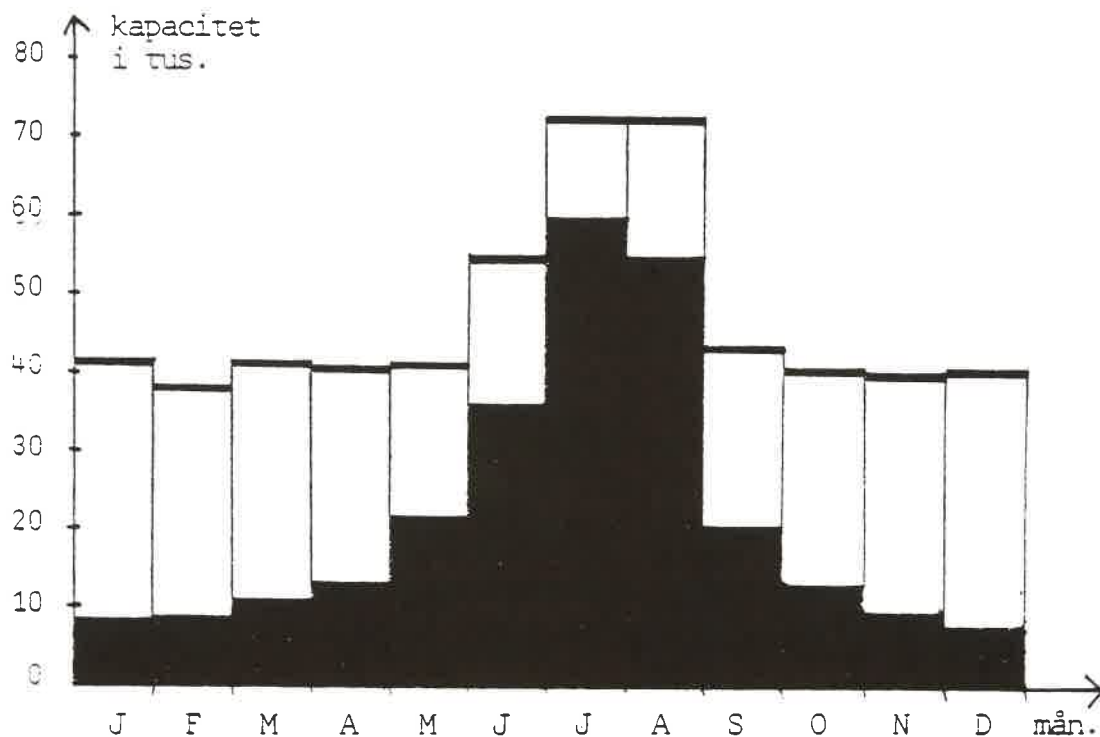
Diagram I. 3. Kapacitetsudnyttelse fordelt over året 1981:

Et af turismens største problemer i Island er den ujævne fordeling af antal besøgende over årets 12 måneder, idet 59% ankommer i månederne juni, juli og august.

Omtrent halvdelen af hotellerne fører ikke statistik over udnyttelse af sengekapaciteten men kun udnyttelse af værelser.

Diagram I.4. Kapacitetsudbud og efterspurgte rum fordelt på måneder.

Antal disponible rum	<u>573.400</u>	
- deraf udnyttede	260.600 (41%)	■
- deraf udbenyttede	312.800 (59%)	□

Som det fremgår af diagram 4 findes ledig kapacitet på de islandske hoteller i alle måneder, med undtagelse af juni, juli og august, hvor belægningen er tilfredsstillende. Driften af sommerhoteller gør det muligt at tage imod det høje antal turister, som besøger Island i de tre sommermåneder.

Tabel I.5. Hotelkapacitet og kapacitetsudnyttelse 1981.

Mån.	Total antal disponible værelser	Benyttede værelser pr. mån.	Kapacitetsudnyttelse %	Antal led. værelser pr. mån	Antal led. værelser pr. dag
Jan	41.900	8.000	19	33.900	1.090
Feb	37.900	8.300	22	29.600	1.060
Mars	41.900	10.500	25	31.400	1.010
April	40.600	13.400	33	27.200	910
Maj	41.900	21.000	50	20.900	670
Juni	55.500	36.100	65	19.400	650
Juli	72.700	59.600	82	13.100	420
Aug	72.700	55.300	76	17.400	560
Sept	43.900	20.200	46	23.700	790
Okt	41.900	12.600	30	29.300	940
Nov	40.600	9.900	22	31.700	1.060
Dec	41.900	6.700	16	35.200	1.140
Hele året	573.400	260.600	41	312.800	Gennemsnit 860

Det fremgår tydeligt at tabel I.5 hvor stor forskel der er mellem kapacitetsudnyttelsen i de tre sommermåneder i forhold til resten af året, både pr. måned og pr. dag.

Med hensyn til udnyttelse af værelser efter ugedage bør det nævnes, at der er tale om en meget lille forskel mellem hverdage og lørdage/søndage, i modsætning til det som kendes i mange andre lande.

I 3.4. Hotelkapacitet og -kapacitetsudnyttelse fordelt efter virksomheder

---

Tabel I.6. Kapacitetens fordeling efter virksomhedsstørrelse 1981

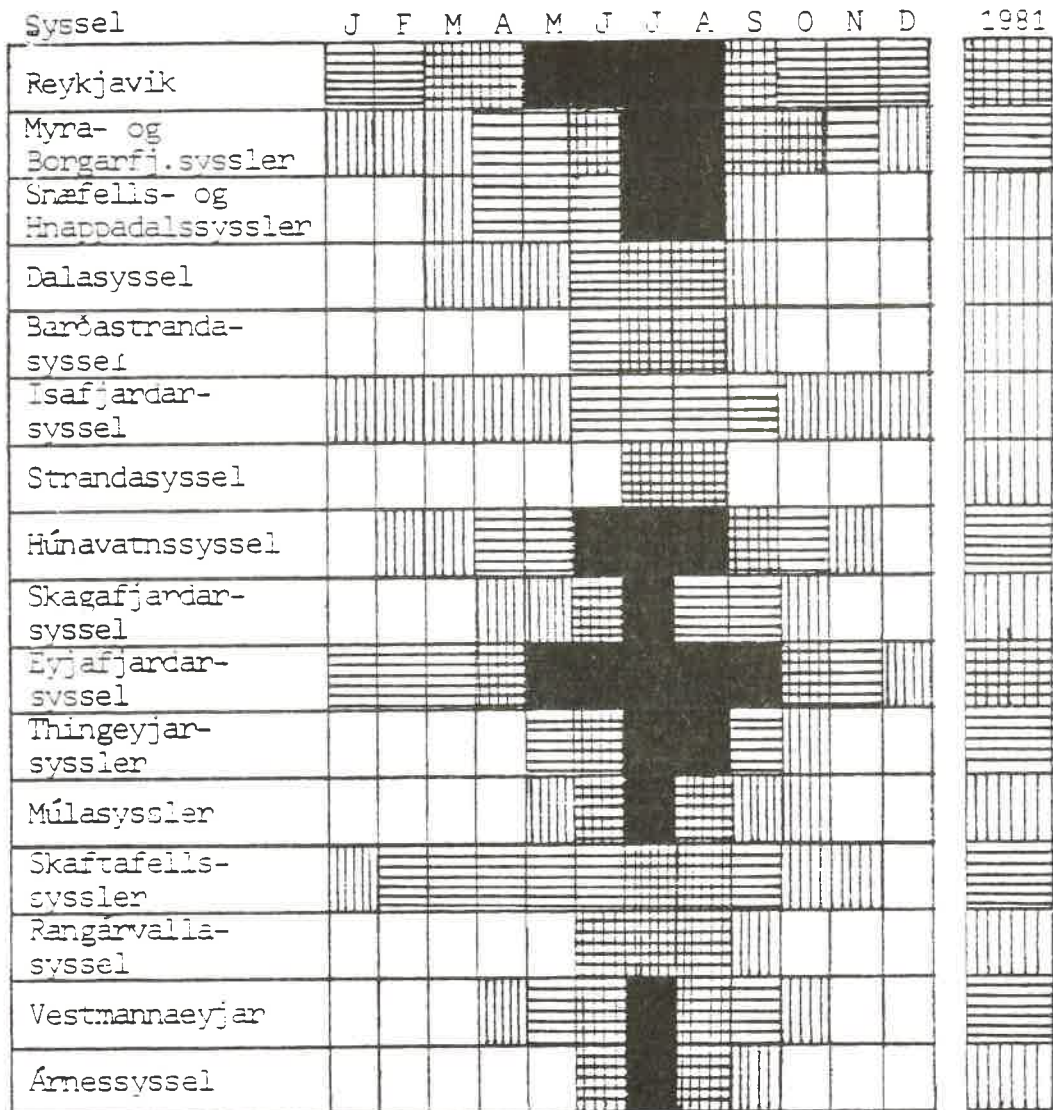
Hoteller	Andel af hotellerne	Andel af sengekapa- citeten
Under 20 senge	22,4	8,9
20 - 49 senge	34,2	21,2
50 - 99 senge	32,9	37,9
100 - 199 senge	7,9	16,1
200 senge og flere	2,6	15,9

Total 1981:   78 hoteller   4.410 senge

På grund af Islands lille befolkning (230.000), findes det forholdsvis stort antal små hoteller i landet. Af samme grund findes der kun 2 hoteller med over 200 senge.

I 3.5. Hvor og hvornår findes den ledige hotelkapacitet

Diagram I.7. Kapacitetsudnyttelsen i de forskellige syssler målt på værelser 1981

□ : 0 - 20%

▣ : 61 - 80%

▤ : 21 - 40%

■ : 81 - 100%

▥ : 41 - 60%

I 4.2. Campingudbud fordelt efter geografi

Tabel I 8. Campingudbud fordelt efter geografi 1981

Syssel	Antal pladser
Reykjavík	1
Mýra- og Borgarfjardarsvssel	4
Snæfells- og Hnabbdalssvssel	3
Dalasyssel	2
Bardastrandasyssel	1
Ísafjardarsvssel	1
Strandasyssel	0
Húnavatnssvssel	3
Skagafjardarsvssel	4
Evíafjardarsvssel	2
Thingeyjarsvssler	7
Múlasvssler	11
Skafafellssvssler	5
Rangárvallasvssel	7
Vestmannaeyjar	1
Árnessvssel	5
Hele landet	57

I 5. ANDRE INDKVARTERINGSANLÆG

Den islandske landbrugsforening har i 1981 og 1982 gjort en stor indsats for at udbygge og forbedre overnatningsmulighederne på islandske bondegårde og feriehuse. Med hensyn til den meget korte turistsæson i Island kan denne mulighed for billig overnatning blive af afgørende betydning for turismens opbygning i landet.

Som det fremgår af de forskellige tabeller og diagrammer, findes der mange sommerhoteller i Island. I de fleste tilfælde er der tale om kostskoler, som ejes af staten. På dette område findes også muligheder for en stor forøgning af kapacitetsudbudet, idet kun ca. halvdelen af landets kostskoler benyttes idag til hoteldrift om sommeren.

I.6. ØVRIGE FAKTORER AF BETYDNING FOR KAPACITETSUDNYTTTELSEN PÅ TURISTANLÆGGENE

Bilturisme fra andre lande til Island var så godt som ukendt begreb indtil i sommeren 1975, da den færøiske bilfærge Smyril åbnede ruten fra Bergen via Torshavn til Seydisfjord på Islands øst-kyst. Færgen har sejlet med en meget høj belægning i højsæsonen (juli og august), og dette har haft en meget positiv indflydelse på udbygningen af campingpladser i mange dele af landet.

Den 1. juni 1983 åbner to islandske dampskibsselskaber en ny færgeforbindelse på ruten Reykjavik - Newcastle - Bremerhaven. Den nye bilfærge, m/s EDDA, har plads til 660 passagerer og 150 biler. Det kan forventes at denne nye rejsemulighed vil få en meget stor betydning for Islands turisme og forbedre kapacitetsudnyttelsen på alle områder.

Landets to luftfartsselskaber, ICELANDAIR og EAGEL AIR flyver i regelmæssig rutefart i højsæsonen mellem Reykjavik og 14 byer i Europa og Amerika. Begge selskaber tilbyder lave "weekend" priser til Island, og det må forventes at disse tilbud udvides og forbedres, i lighed med det, som tilbydes de rejsende på andre flyveruter inden for Europa, til gavn og glæde for hele landets turistnæring.

I 7. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER TIL FORBEDRING AF KAPACITETSUDNYTTTELSEN

Konklusioner

I året 1990 forventes 108.500 udlændinge at ville besøge Island, hvoraf omtrent 68.500 (63%) vil ankomme i perioden maj-august. Hvis man anslår gennemsnitsoopholdet til 6 nætter, betyder dette at 411.000 sengepladser skal stå klar til brug i denne periode, baseret på 100% udnyttelse af kapaciteten, eller 514.000 baseret på 80% udnyttelse. I ovennævnte tal tages ingen hensyn til islandske turister som ferierer i eget land. Over denne meget vigtige del af turismen i Island har man desværre så godt som ingen pålidelige tal. Det kan dog konstateres, at den er steget mærkbart i løbet af de sidste 3-4 år, men erfaringerne viser, at islændinge benytter sig mest af campingpladser og feriehytter.

Fra de forskellige tabeller og diagrammer fremgår det tydeligt, at det vil blive yderst vanskeligt for Island at tage imod den forventede stigning i turismen, med mindre der foretages betydelige investeringer på så godt som alle områder.

1982

I året 1981 besøgte 72.200 turister Island, en stigning på 9,5% i forhold til 1980. Omtrent 28% kom fra de øvrige nordiske lande, 25% fra USA, og henholdsvis 12% og 11% fra Vesttyskland og England. Dette var en noget større stigning i antal besøgende end forventet.

I året 1982 ser det ud til at omtrent samme antal udlændinge vil besøge Island som i 1981 og det er meget skuffende at måtte konstatere, at det er hovedsagelig turister fra de øvrige nordiske lande, som har svigtet. Derimod bliver det sandsynligvis en stigning i antal amerikanske turister på 10% i forhold til 1981.

Anbefalinger

1. Udnyttelse af flere kostskoler som sommerhoteller i perioden juni - august.
2. Yderligere nedsættelse af overnatningspriser i perioderne 1/5 - 15/6 og 20/8 - 30/9.
3. Udvidelse og forbedring af eksisterende campingpladser, samt bygning af nye.
4. Øget salg- og marketingindsats af ideen "Ferie på islandske bondegårde" samt udlejning af sommerhuse og feriehytter.
5. Forbedring og udbygelse af de islandske veje og flyvepladser.
6. Øget indsats for at formidle oplysninger til islændinge om feriemulighederne i Island, samt turismens betydning for landets økonomi og kulturelle forbindelser med andre lande.
7. Oprettelse af "Convention Bureau", inden for rammen af Islands Turistråd, med deltagelse fra turismens private sektor.
8. Fordobling af statens tilskud til Islands Turistråd for at forøge salg- og reklamearbejdet i Europa og Amerika, samt til forbedring af turistfaciliteterne.

NORGE

KAPASITETSUTNYTTELSE VED TURISTANLEGG I NORGE 1976/77

Fylker

Østfold	1
Akershus	2
Oslo	3
Hedmark	4
Oppland	5
Buskerud	6
Vestfold	7
Telemark	8
Aust-Agder	9
Vest-Agder	10
Rogaland	11
Hordaland	12
Sogn og Fjordane	13
Møre og Romsdal	14
Sør-Trøndelag	15
Nord-Trøndelag	16
Nordland	17
Troms	18
Finnmark	19

I N N H O L D S F O R T E G N E L S E

N 1.	Tilgjengelig statistikk til belysning av turistanleggenes kapasitet og utnyttelse	3
N 2.	Oversikt over den totale kapasitet ved turistanlegg	3
	Tabell N 1. Total kapasitet og antall gjestenetter etter boform 1981	3
N 3.	Hoteller	4
N 3.1.	Hotellkapasitetens utvikling og kapasitetsutnyttelsen 1977 - 1981	4
	Tabell N 2. Nøkkeltall 1977 - 1981 - Hoteller	4
N 3.2.	Hotellkapasitetstilbud og etterspørsel fordelt geografisk	5
	Tabell N 3. Utbud av hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse fordelt på fylker 1981.....	6
N 3.3.	Hotellkapasitet og etterspørsel fordelt over året	7
	Diagram N 1. Kapasitetsutnyttelse for rom og senger fordelt over året 1981	7
	Tabell N 4. Hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse 1981	8
	Diagram N 2. Kapasitetsutbud og belagte rom pr. måned 1981	9
N 3.4.	Hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse fordelt etter virksomhetsstørrelse	10
	Tabell N 5. Hotellenes størrelsefordeling i % 1981	10
N 3.5.	Hvor og når finnes ledig hotellkapasitet	11
	Diagram N 3. Rombelegg i % av disponibel hotellkapasitet 1981	11
N 3.6.	Hvem benytter hotellkapasiteten	13
	Diagram N 4. Hotellkapasitet, belagte senger av norske, nordiske og øvrige utlendinger	14
	Tabell N 6. Utenlandsk etterspørsel fordelt pr. fylke i 1981	15
N 4.	Camping	16
N 4.1.	Campingkapasiteten 1981	16
N 4.2.	Campingtilbud geografisk fordelt	17
	Tabell N 7. Campingtilbud geografisk fordelt 1981	18
N 4.3.	Hvem benytter campingkapasiteten og når skjer dette	19
	Tabell N 8. Antall campingovernattinger og nasjonal fordeling 1981	20
N 7.	Diagram 5. Antall gjestedøgn pr. måned 1981	21
N 7.	Konklusjoner	22

N 1. Tilgjengelig statistikk til belysning av turistanlegges
Kapasitet og utnyttelse.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) utarbeider hotell- og herberge-
statistikk og campingstatistikk. I hotell- og herbergestatistikk
finnes opplysninger om kapasitetsutnyttelse for senger
og rom for godkjente hoteller - som regel minst 20 senger - for
bedrifter med herbergebevilling, - minst 8 senger eller 4 rom.
Herbergestatistikk er innhentet fra og med 1974. Definert som
herberge er pensjonater, gjestgiverier, turisthytter, moteller,
fjellstuer, samt leirskoler, feriehjem for firmaer o.l. En svak-
het i herbergestatistikken er at svarprosenten ligger på bare
50-60%, mens den for hoteller er på godt over 90%.

Hotellstatistikken skiller mellom landhoteller, byhoteller og
turist- og høgfjellshoteller. Landhoteller og byhoteller er
vanlige hoteller i henholdsvis land- og bydistrikter. De er som
regel åpne hele året. Ved turist- og høgfjellshotellene er virk-
somheten ofte mer sesongbetont. Det er satt enkelte tilleggskrav
til standard ved denne type hoteller. Høgfjellshotellene skal
ligge minst 7 - 800 m o.h.

Campingstatistikken omfatter plasser som er godkjent av de lokale
helsemyndigheter og klassifisert av Reiselivsdirektoratet.

Tallmaterialet som er benyttet i denne rapporten, gjelder 1981.
Kapasitetsutnyttelsen er beregnet for rom, bortsett fra i noen
tabeller, hvor kapasitetsutnyttelsen for senger er tatt med.

N 2. Oversikt over den totale kapasitet ved turistanlegg.

Fordelingen av innkvarteringskapasitet og gjestedøgn på
bedriftstyper er vist nedenfor i tabell N 1.

Tabell N 1. Total kapasitet og antall gjesteneder etter boform 1981

Kommersielle anlegg	Sengekapasitet	%	Antall gjestedøgn	%
Hoteller	49.000	13.5	7.441.000	40.4.
Herberger	50.000	13.8	4.678.000	25.4
Campingplasser	240.000	66.1	5.536.000	30.1
Utleiehytter	24.000	6.6	750.000	4.1
Totalt	363.000	100.0	18.405.000	100.0

N 3 Hoteller

N 3.1 Hotellkapasitetens utvikling og kapasitetsutnyttelsen 1977-1981Tabell N. 2 Nøkkeltall 1977 - 1981 Hoteller.

	<u>1977</u>	<u>1981</u>	<u>Økning %</u>	
Antall bedrifter	430	446	+ 3.7	
Antall senger	42.650	48.800	+ 14.4	
Antall gjestedøgn	6.762.000	7.441.000	+ 10.0	
Kapasitetsutnyttelse				
senger	49.8 %	45.5 %	- 8.6	x)
rom	59.1 %	56.3 %	- 4.7	x)

Gjestedøgnantallet økte med 10 % fra 1977 til 1981.

Kapasiteten har imidlertid økt raskere, noe som har resultert i nedgang på 8.6 % og 4.7 % i henholdsvis senge- og romkapasitetsutnyttelsen.

x) Regnet i % av henholdsvis 49.8% og 59.1%

N 3.2.

Hotellkapasitetstilbud og etterspørsel, fordelt geografisk

Totalt hadde hotellene 7.441.000 gjestedøgn i 1981, en økning på 938.000 gjestedøgn eller 14.4% fra 1976.

Når det gjelder kapasitetsutnyttelsen, har det imidlertid vært en forverring fra 1976, idet den for senger har sunket fra 49.2% til 45.5 % og for rom fra 58.6% til 56.3%.

De viktigste hotellfylkene er Oslo, Oppland og Hordaland. I 1981 hadde disse samlet 38.4% av kapasiteten og 40.5% av gjestedøgnene. Deres andel har imidlertid sunket noe fra 1977, da de var 41.5% og 43.1%.

Bare 3 fylker, Oslo, Østfold og Sogn og Fjordane, hadde i 1981 høyere sengekapasitetsutnyttelse enn i 1976.

Fylker med meget betydelig reduksjon i utnyttelsen er Telemark - 10.7%, Nord-Trøndelag - 10.0%, Akershus - 9.3%, Vest-Agder - 8.5% og Hedmark - 7.9%.

Kapasitets- og beleggsdata for de to årene fremgår forøvrig av Tabell N 3.

Tabell N. 3 Utbud av hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse, fordelt på fylker 1981.

FYLKE	Hotellsenger 1981		Gjestedøgn 1981		Kapasitets- utnyttelse i % 1981	
	Antall	%		%	Rom	Senger
Oslo	6.761	13.8	1.223.763	16.5	74.7	61.2
Østfold	1.178	2.4	150.582	2.0	47.4	36.3
Akershus	757	1.6	139.622	1.9	72.3	51.8
Hedmark	1.774	3.6	227.113	3.1	45.8	36.3
Oppland	6.554	13.4	987.787	13.3	51.8	46.7
Buskerud	3.849	7.9	697.063	9.4	59.4	51.4
Vestfold	1.176	2.4	189.336	2.5	59.6	46.6
Telemark	2.817	5.8	454.954	6.1	47.7	42.7
Aust-Agder	1.359	2.8	172.118	2.3	42.6	36.0
Vest-Agder	1.561	3.2	211.210	2.8	47.6	37.9
Rogaland	2.617	5.4	419.309	5.6	62.7	46.1
Hordaland	5.491	11.2	796.969	10.7	55.3	45.2
Sogn og Fjordane	3.710	7.6	400.633	5.4	45.3	37.9
Møre og Romsdal	2.049	4.2	265.587	3.6	48.0	37.5
Sør-Trøndelag	2.022	4.1	373.215	5.0	63.7	50.7
Nord-Trøndelag	473	1.0	68.209	0.9	55.0	40.1
Nordland	2.096	4.3	300.268	4.0	56.6	40.1
Troms	1.478	3.0	216.560	2.9	56.6	39.4
Finmark	1.113	2.3	146.422	2.0	46.4	35.2
TOTALT	48.835	100.0	7.440.720	100.0	56.3	45.5

N. 3.3 Hotellkapasitet og etterspørsel, fordelt over året.

Av Diagram 1 ser vi at hotellene gjennomgående har høyest kapasitetsutnyttelse i sommer og i vinter/påskeferie-perioden.

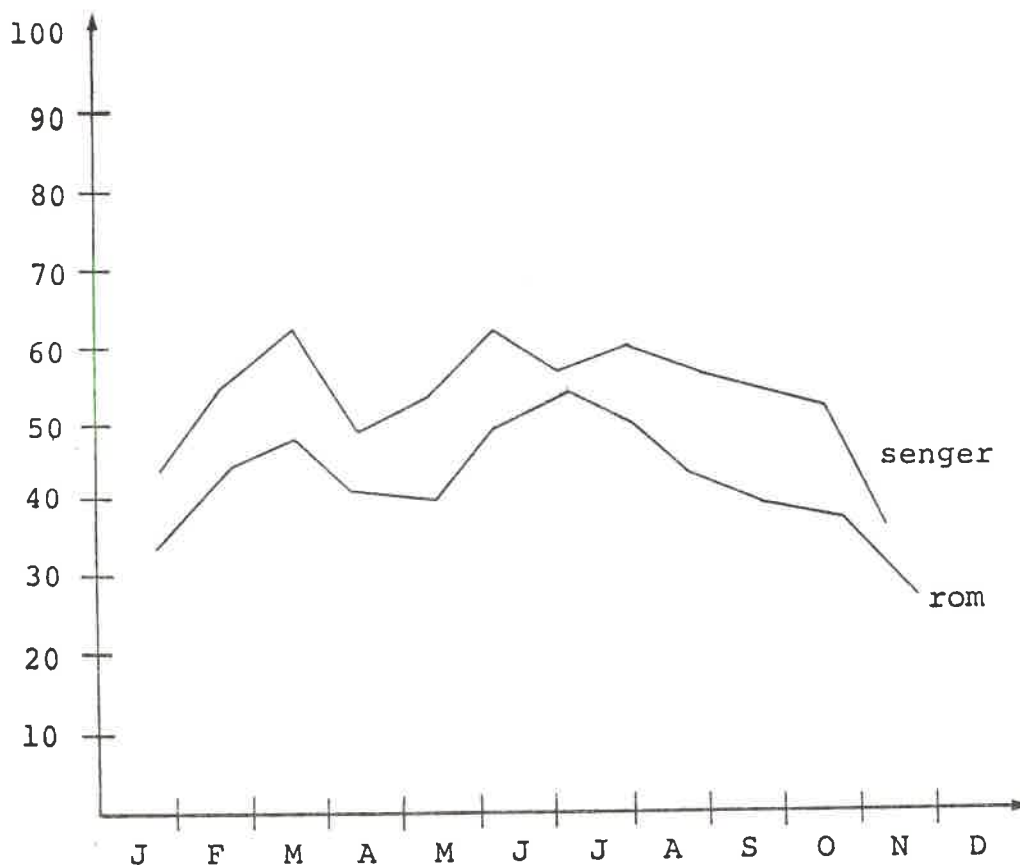
Begynnelsen og slutten på året er dårlig, og det samme er tilfellet med april og mai.

Romutnyttelsen var således best i juni med 64.1 % utnyttelse, og lavest i desember med 38.4 % utnyttelse.

Som et gjennomsnitt for hele året var romutnyttelsen 56.3 %.

Sengeutnyttelsen var høyest i juni med 60.0 % og lavest i desember med 29.0 %.

Diagram 1 Kapasitetsutnyttelse for rom og senger fordelt over året 1981

Tabell N. 4 Hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse 1981.

Måned	Antall disponible hotellrom	Antall belagte hotellrom	Kapasitets- utnyttelse	Antall ubelagte rom/måned	Antall ubelagte rom/døgn
Jan.	765.700	344.100	44.9	421.600	13.600
Feb.	702.800	408.800	58.2	294.000	10.500
Mars	781.200	496.000	63.5	285.200	9.200
April	756.000	378.000	50.0	378.000	12.600
Mai	809.100	430.900	53.2	378.200	12.200
Juni	852.000	546.000	64.1	306.000	10.200
Juli	886.600	533.200	60.1	353.400	11.400
Aug.	883.500	554.900	62.8	328.600	10.600
Sept.	819.000	498.000	60.8	321.000	10.700
Okt.	781.200	452.600	58.0	328.600	10.600
Nov.	747.000	420.000	56.2	327.000	10.900
Des.	775.000	297.600	38.4	477.400	15.400
Hele året	9.559.100	5.360.100	56.3	4.199.000	11.500

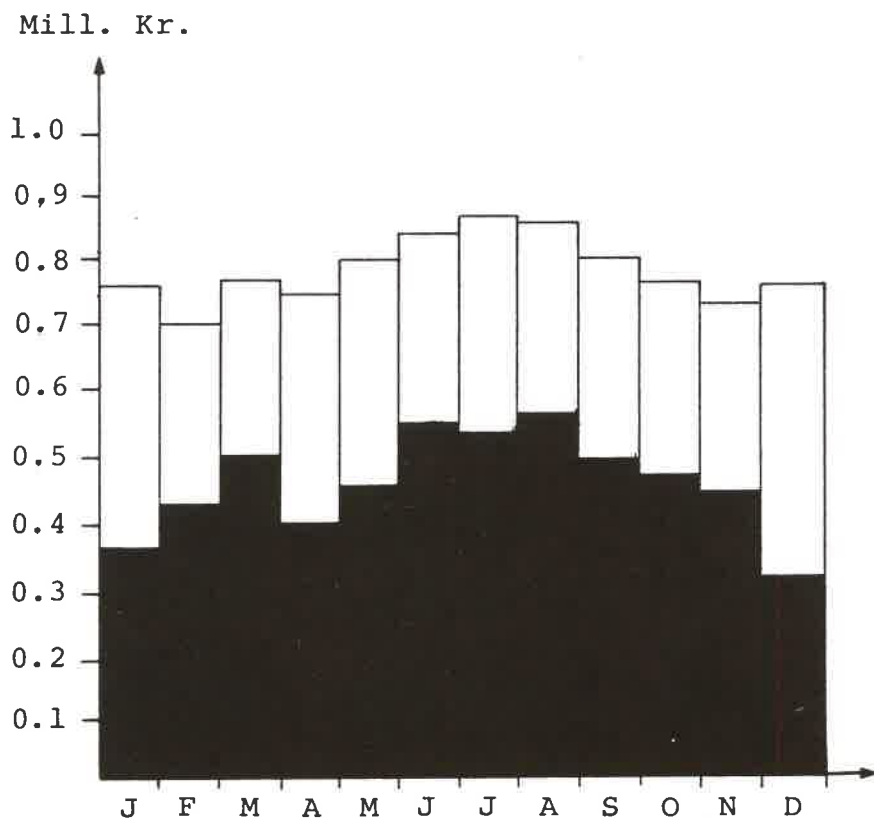
Det totale antall disponible hotellsenger i 1981 var 16.352.000. Dersom man regner det som mulig å utnytte sengekapasiteten opp til 90 %, var det praktiske antall ledige senger 7.276.000, dvs. gjennomsnittlig 19.900 ledige senger hvert døgn. Regnet på samme måte var ledighetstallene i 1976 5.400.000 og 14.000.

Teoretisk finnes det totalt i Norge et tilbud på 10.6 mill. hotellromdøgn. Alle hoteller har imidlertid ikke fullt utbud hele året. Dette fører til at det i praksis blir stillet 90% eller 9.6 millioner romdøgn disponible for utleie.

Av diagram N. 2 og tabell N.4 kan vi se at utbudet er særlig lavt i februar, april (avhengig av påsken) og november, og særlig høyt i sommerferieperioden juni-august.

Diagram 2 Kapasitetsutbud og belagte rom pr. måned 1981.

3.4. Hotellkapasitet og kapasitetsutnyttelse, fordelt etter virksomhetsstørrelse.

Tabell N. 5 Hotellenes størrelsesfordeling i % 1981.

	Andel av hotellene 1981	Andel av senge- kapasiteten 1981	Senge- kapasitets- utnyttelse 1981
Under 20 senger	0.4	0.1	
20 - 49 senger	19.0	6.2	
50 - 99 senger	37.7	24.6	
100 - 199 senger	31.9	38.8	
200 senger og mer	11.0	30.3	
			<u>Gj.sn.seng pr. hotell</u>
Totalt 1976:	430 hoteller	40.911 senger	95
" 1981:	446 "	48.835 "	109

Bare 11% av hotellene har mer enn 200 senger, men disse svarer for nesten 1/3 av utbudt kapasitet. 19.4% av hotellene hadde under 50 senger og utgjorde 6.3% av kapasiteten.

Turist- og høyfjellshotellene hadde i 1981 - 44% av total sengekapasitet (43% i 1977), byhotellene 43% av kapasiteten (44% i 1977), mens landhotellenes andel er 13%, som i 1977.

Fra 1976 til 1981 øket gjennomsnittsstørrelsen på hotellene med 15% (fra 95 senger til 109 senger).

Hotellene blir med andre ord større i løpet av perioden, mens det praktisk talt ikke har vært forskyvning mellom de forskjellige hotellkategorier.

N 3.5 Hvor og når finnes ledig hotellkapasitet.

Diagram 3 viser hvordan kapasitetsutnyttelsen varierer over året i de forskjellige fylker.

I Oslo er utnyttelsen god gjennom hele året, bortsett fra januar og desember.

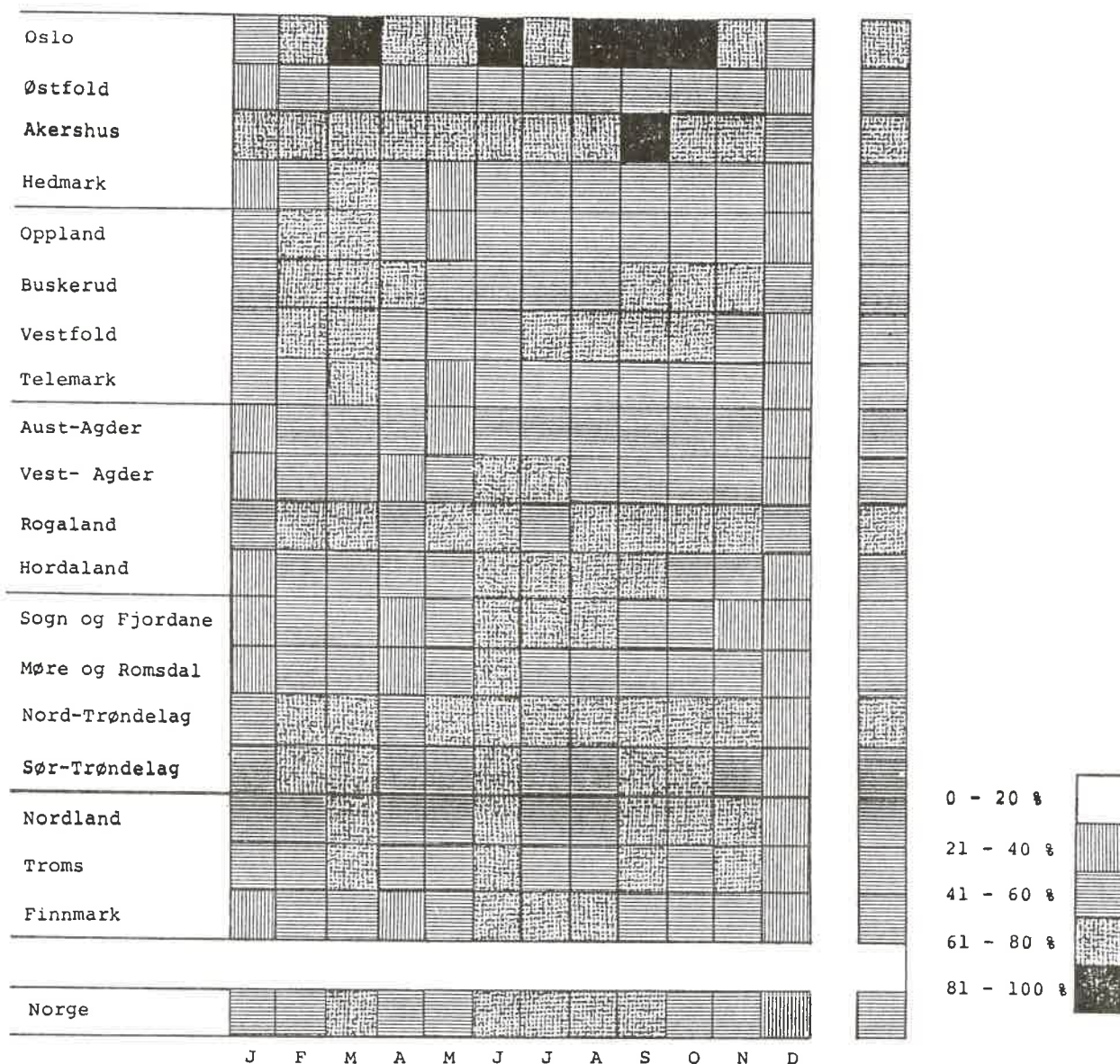
Den gjennomsnittlige romutnyttelsen i Oslo er 75% (mot 70% i 1976). Også i Akershus er utnyttelsen meget bra, som et gjennomsnitt gjennom året - 72%.

Landsgjennomsnittet er 56% mot 59% i 1976.

De største utnyttelsesproblemene finner vi i fylker som Aust-Agder 42% (14% under landsgjennomsnittet), Sogn og Fjordane 45% (11% under landsgjennomsnittet) og Telemark 48% (8% under landsgjennomsnittet).

De beste månedene er mars (påsken) med 64% og juni med 64%. Høyt ligger også juli, august og september.

Fig. N 3 Rombelegg i % av disponible hotellkapasitet 1981

Kapasitetstilveksten fra laveste måned (februar) til høyeste måned (juli) er 26%.

På årsbasis blir 56.3% av de disponible romdøgn solgt. Månedsvariasjonene i kapasitetsutnyttelsen er mellom 38.4% i desember og 64.1% i juni.

Antall ubenyttede rom var lavest i mars med 9.200 pr. døgn og høyest i desember med 15.400 pr. døgn.

N. 3.6 Hvem benytter hotellkapasiteten.

Norske overnattinger ved hotellene øket i andel fra 62% i 1976 til 67% i 1981.

Nordisk trafikk gikk ned fra en andel på 12% til 10%, mens øvrig utenlandsk trafikk fikk reduksjon fra 26% til 23%.

Utviklingen i den utenlandske trafikken til Norge var relativt svak i første halvpart av 70-årene og denne trend er blitt klarere i perioden 1976 - 1981.

Hovedstaden er det fylke som har høyest andel utenlandsk trafikk 55% mot 58% i 1976.

Høyest andel norsk trafikk har Nord-Trøndelag og Troms med 85%.

De eneste fylker som har nedgang i den norske andel, er Finnmark, ned fra 70% i 1976 til 65% i 1981, og Aust-Agder, ned fra 81% i 1976 til 72% i 1981. I Finnmark har det vært betydelig økning i den vest-tyske trafikken, mens den danske trafikk har øket betydelig i Aust-Agder.

For Fjellområdet (Oppland) har den norske trafikk fått en betydelig øket andel (70% i 1981, mot 61% i 1976).

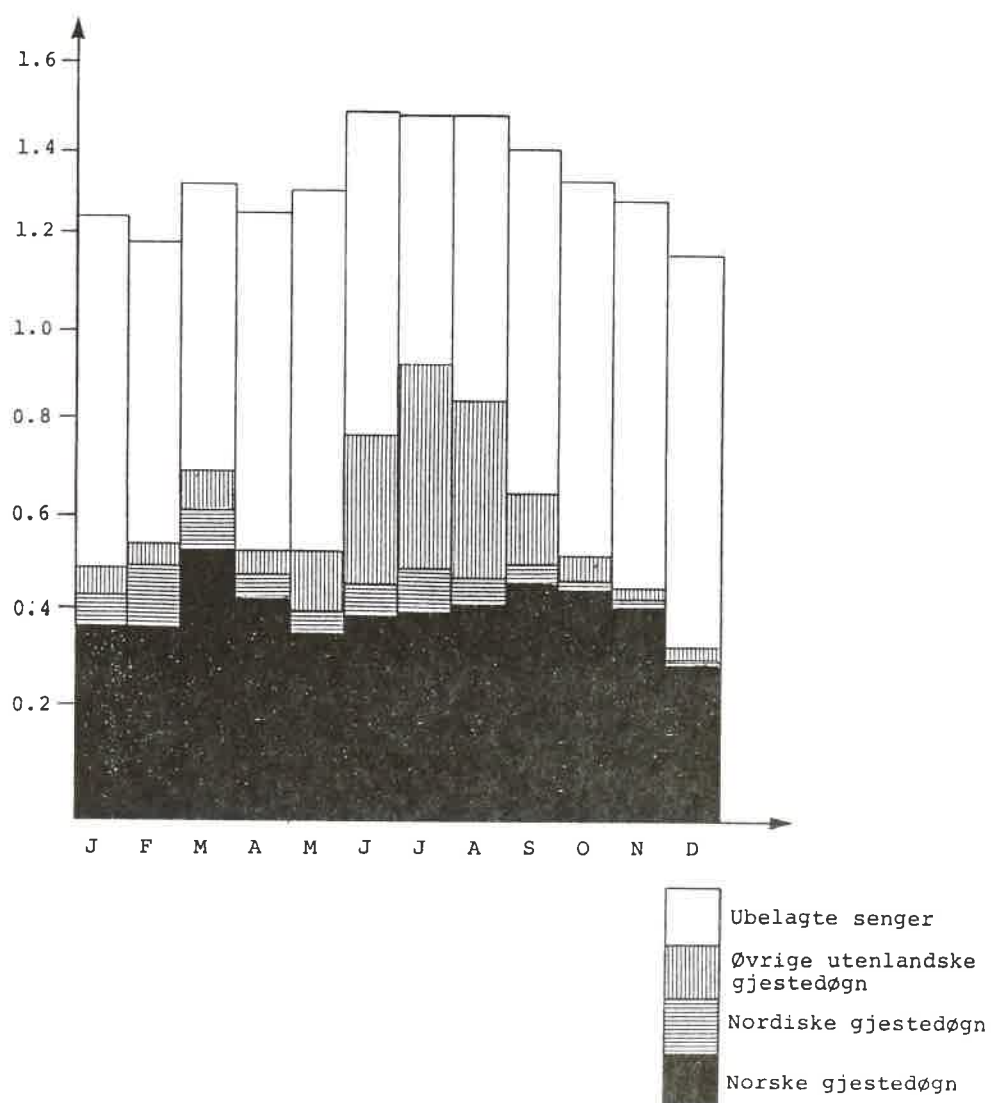
Det er den øvrige nordiske trafikk som særlig har fått redusert betydning (fra 23% i 1976 til 16% i 1981).

Den øvrige utenlandske trafikk har også i en viss utstrekning fått sin relative betydning redusert.

En tilsvarende utvikling ser vi også i andre typiske fjellområder som Telemark, der den norske trafikk øker sin andel fra 61% til 71% og sterk reduksjon i den nordiske trafikk.

I kystområdet Møre og Romsdal er det små endringer i andelen fra 1976 til 1981. Den utenlandske trafikk har beholdt sin relative betydning.

Diagram N 4. Hotellkapasitet, belagte senger av norske, nordiske og øvrige utlendinger.

Tabell N. 6 Utenlandsk etterspørsel fordelt pr. fylke 1981.

	1981	1981	1981		Antall over-
	Norske	Nordiske	Øvrige	Totalt	nattinger totalt
Oslo	45	13	42	100	1.224.000
Østfold	67	20	13	100	151.000
Akershus	56	16	28	100	140.000
Hedmark	78	14	8	100	227.000
Oppland	70	16	14	100	988.000
Buskerud	73	15	12	100	697.000
Vestfold	83	8	9	100	189.000
Telemark	71	18	11	100	455.000
Aust-Agder	72	16	12	100	172.000
Vest-Agder	82	3	15	100	211.000
Rogaland	71	5	24	100	419.000
Hordaland	55	3	42	100	797.000
Sogn og Fjordane	60	2	38	100	401.000
Møre og Romsdal	76	3	21	100	266.000
Sør-Trøndelag	83	6	11	100	373.000
Nord-Trøndelag	85	6	9	100	68.000
Nordland	80	5	15	100	300.000
Troms	85	3	12	100	216.000
Finnmark	65	5	30	100	146.000
<u>Hele landet</u>	<u>67</u>	<u>10</u>	<u>23</u>	<u>100</u>	<u>7.441.000</u>

Hotellene har flest norske gjestedøgn i alle måneder unntagen juli, da øvrige utlendinger er størst.

Øvrige utlendinger dominerte også i juni og august.

Den nordiske trafikk betyr mest i januar, februar og mars.

N 4. CAMPING

N 4.1. Campingkapasiteten 1981

Det totale antall campingplasser er ca. 1200.

Kapasitetstilveksten fra laveste til høyeste måned er ekstremt stor, idet de aller fleste plasser er stengt utenom sommersesongen. I desember 1981 var bare 5 plasser åpne.

I høysesongen juli er personkapasiteten 210.000.

Det er flest plasser i Oppland, Buskerud, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Hedmark.

Norsk camping kjennetegnes i sin alminnelighet av mange, men små enheter.

N. 4.2 Campingtilbud geografisk fordelt.

Overnattingene i juni-august fordelte seg med 26% i telt (1977 - 42%), 41% i campingvogn (1977 - 30%) og 33% i campinghytte/hus (1977 - 28%). Det har i løpet av perioden med andre ord vært en betydelig overgang fra overnatting i telt til overnatting i campinghytte/hus og særlig til overnatting i campingvogn.

Høyest andel av campingovernattingene i campingvogn har Østfold og Akershus med 75%, mens andelen er lavest i Sogn og Fjordane med 17%.

Andelen overnattinger i campinghytter er høyest i Troms (51%), Sør-Trøndelag (49%), Nordland (49%), Finnmark (47%), Oppland (43%) og Møre og Romsdal (42%).

Fylker med høye andeler teltovernattinger er Vest-Agder (45%), Hordaland (43%), Akershus (43%) og Oslo (40%).

Tabell N. 7 Campingutbud fordelt etter geografi 1981

	<u>Antall camping-</u> <u>plasser 1981</u>	<u>Personkapasitet 1981</u> <u>Antall</u>	<u>%</u>
Oslo	3	7.200	3.4
Østfold	28	5.700	2.4
Akershus	6	8.800	4.2
Hedmark	92	14.200	6.7
Oppland	166	25.400	12.2
Buskerud	104	14.600	7.0
Vestfold	35	13.200	6.4
Telemark	85	13.200	6.3
Aust-Agder	58	15.100	7.2
Vest-Agder	26	9.200	4.4
Rogaland	29	5.900	2.8
Hordaland	72	10.400	5.0
Sogn og Fjordane	92	10.600	5.1
Møre og Romsdal	96	13.000	6.2
Sør-Trøndelag	70	11.500	5.5
Nord-Trøndelag	70	7.600	3.6
Nordland	84	12.800	6.1
Troms	38	5.700	2.7
Finnmark	41	5.900	2.8
I alt	<u>1.195</u>	<u>210.000</u>	<u>100.0</u>

N. 4.3 Hvem benytter campingkapasiteten og når skjer dette.

For hele landet var andelen norske gjestedøgn 67% i 1981, mot 68% i 1977. Andelen nordiske gjestedøgn var 11% mot 13% i 1977 og øvrige gjestedøgn utgjorde 22% i 1981, mot 19% i 1977.

Vridningen for Norge sett som et hele har med andre ord ikke vært særlig betydelig.

Fylker med betydelig reduksjon i norsk andel: Sogn og Fjordane (fra 51% til 42%), Møre og Romsdal (fra 62% til 55%), Rogaland (fra 74% til 68%), Oppland (fra 68% til 64%) og Nordland (fra 59% til 55%).

I alle disse fylkene med betydelig andelsnedgang for den norske trafikken er det øvrige (ikke-nordiske land) som øker sin andel.

Fylker med stor økning i norsk andel er Troms (fra 47% til 58%), Sør-Trøndelag (fra 60% til 66%), Vest-Agder (fra 77% til 83%), Vestfold (fra 91% til 96%), Akershus (fra 50% til 55%) og Østfold (fra 82% til 87%).

Størst andel norsk trafikk har Vestfold, med 96%, Østfold 87% og Vest-Agder med 83%. Dette er viktige innfallsfylker for utenlandsk bilturisme til Norge.

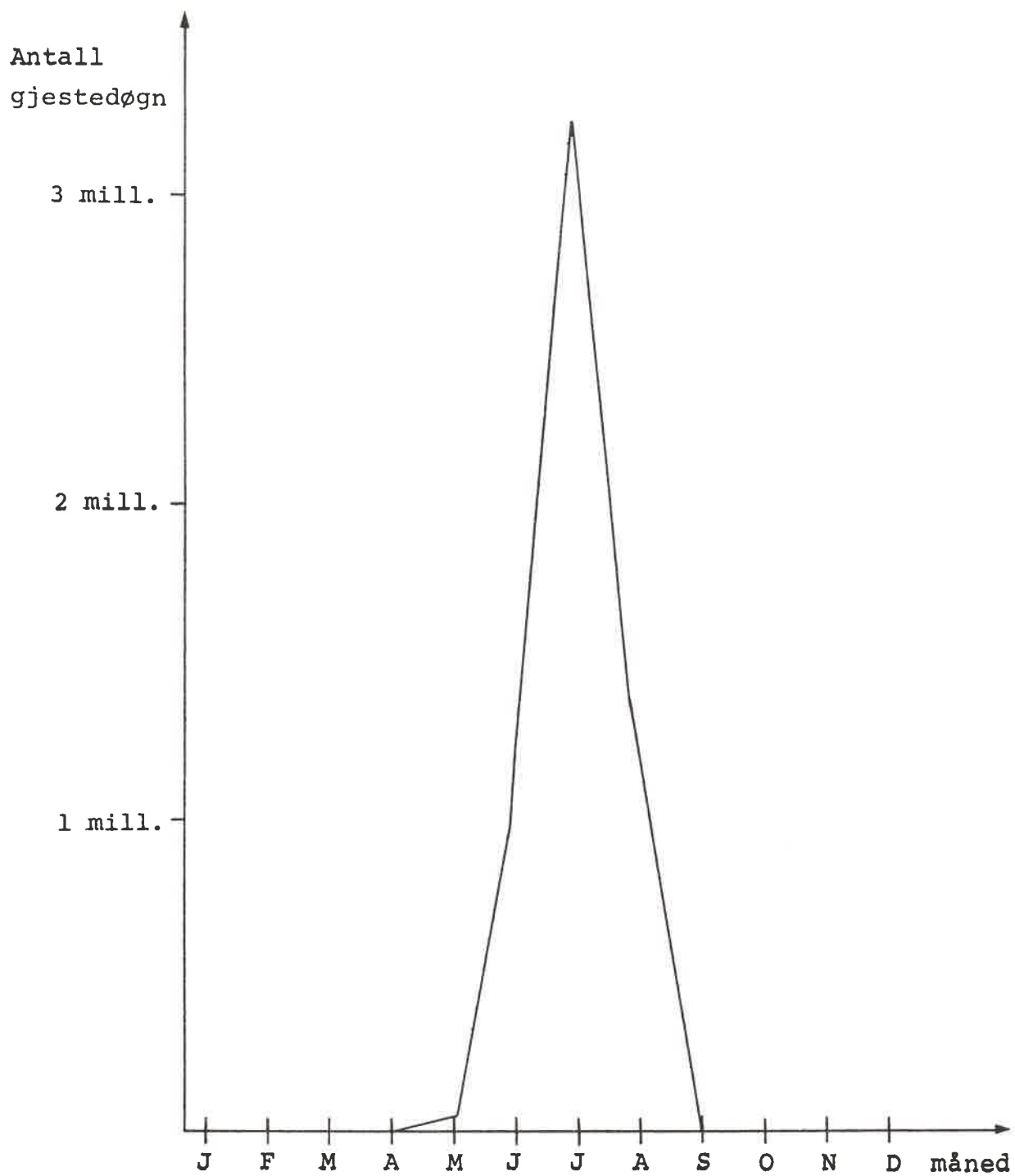
Tyskerne sto for 33% av samtlige utenlandske gjestedøgn (1977 - 23%), mens svenskene med 18% (23% i 1977) var det største utenlandske innslaget på norske campingplasser.

Campingsesongen er meget konsentrert, idet over 98% faller i månedene juni-august. I juli alene foretas 58% av overnattingene.

Tab. N. 8 Antall campingovernattinger og nasjonalitetsfordeling 1981.

	Totalt antall camping- overnattinger	%		
		Norske	Nordiske	Øvrige
Oslo	294.000	29	21	50
Østfold	301.000	87	7	6
Akershus	35.000	55	19	26
Hedmark	379.000	72	15	13
Oppland	528.000	64	14	22
Buskerud	404.000	71	12	17
Vestfold	533.000	96	2	2
Telemark	251.000	72	11	17
Aust-Agder	383.000	84	2	14
Vest-Agder	381.000	83	2	15
Rogaland	111.000	68	6	26
Hordaland	307.000	44	9	47
Sogn og Fjordane	298.000	42	10	48
Møre og Romsdal	291.000	55	15	30
Sør-Trøndelag	276.000	66	19	15
Nord-Trøndelag	173.000	64	20	16
Nordland	238.000	55	17	28
Troms	131.000	58	20	22
Finnmark	123.000	34	32	34
I alt	5.435.000	67	11	22

Fig. 5 Antall gjestedøgn camping pr. måned 1981

N 7. Konklusjoner.

Dersom man antar at det er urealistisk å regne med mer enn 90% utnyttelse av kapasiteten, står det gjennomsnittlig hver dag 19.900 ledige senger. Regnet på samme måte var den daglige ledighet i 1976 - 14.000 senger.

Kapasiteten på hotellene har i perioden vist en relativt sterk vekst, mens sengekapasitetsutnyttelsen sank fra 49.8% i 1977 til 45.5 % i 1981.

I vintersesongen var 63.0% av sengene ubelagte, mens 48.4% var ubelagte i sommersesongen. Det er mest ledig kapasitet i begynnelsen av året (januar) og på slutten av året (november - desember) og i mai måned.

Dårligst utnyttelse av kapasiteten av fylkene har Finnmark (35.4% for senger), Aust-Agder (36.0%), Hedmark (36.3%) og Østfold (36.3%). Oslo har det beste belegg på senger med 61.3%, med Akershus på annenplass med 51.8%.

Størst reduksjon i kapasitetsutnyttelsen fra 1976 til 1981 hadde Telemark med - 10.7% og Nord-Trøndelag med - 10.0%.

Byhotellene har best belegg med 49.2% på senger og 63.3% på rom (i 1977 - 52% og 65%), så følger turisthotellene med 44.9% på senger og 52.1% på rom (i 1977 - 48% og 54%), mens landhotellene oppnår det dårligste resultatet med 35.5% på senger og 45.0% på rom (i 1977 - 43% og 50%).

Av de tre undersøkte turist-geografiske områdene, har hovedstaden det beste belegget, deretter følger fjellområdet, mens kystområdet oppnår dårligst resultat.

Norske overnattinger øket sin andel fra 62% i 1976 til 67% i 1981. Nordiske overnattinger fikk sin andel redusert fra 12 til 10%, mens øvrig utenlandsk trafikk fikk en andelsreduksjon fra 26% til 23%.

Herbergene.

Disse bedrifter har samlet en kapasitet på ca. 51.000 senger. Kapasitetsutnyttelsen er dårligere enn for hotellene. Belegget ved herbergene har en variasjon over året som likner meget på hotellenes.

I 1981 hadde herbergene 4.7 mill. gjestedøgn mot 4.5 mill i 1977.

For hoteller og herberger sett under ett kan man slutte at ledig kapasitet særlig finnes i de områder som ikke har klimatiske forutsetninger for både sommer- og vintersesong.

Camping.

Camping er i de aller fleste tilfelle ren sesongdrift, men det er en viss tendens til at enkelte plasser holder åpent utenfor juni-august.

Samlet kapasitet på plassene er 240.000 personer. 67% av overnattingene er norske (68% i 1977). 11% er nordiske (13% i 1977), mens 22% er fra andre land (19% i 1977).

Kilder: Statistisk Sentralbyrå: Reiselivsstatistikk 1981, 1977 og 1976.

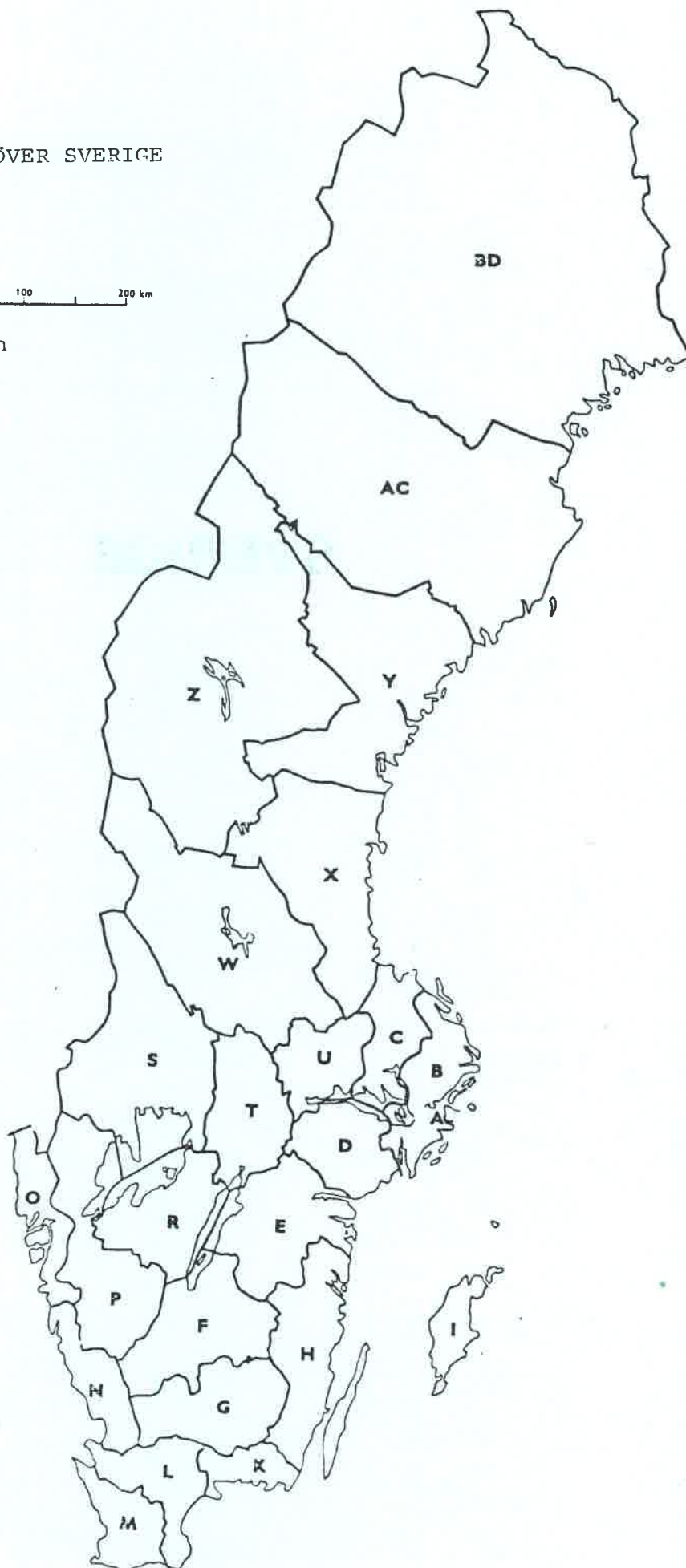

SVERIGE

LÄNSKARTA ÖVER SVERIGE

	län
A+B	Stockholm
C	Uppsala
D	Södermanlands
E	Östergötlands
F	Jönköpings
G	Kronobergs
H	Kalmar
I	Gotlands
K	Blekinge
L	Kristianstads
M	Malmöhus
N	Hallands
O	Göteborg och Bohus
P	Älvsborgs
R	Skaraborgs
S	Värmlands
T	Örebro
U	Västmanlands
W	Kopparbergs
X	Gävleborgs
Y	Västernorrlands
Z	Jämtlands
AC	Västerbottens
BD	Norrbottnens

KAPACITETSUTNYTTJANDET VID TURISTANLÄGGNINGAR I SVERIGE
ÅR 1981

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDA
S 1. TILLGÄNGLIG STATISTIK SOM BELYSER TURIST- ANLÄGGNINGARNAS KAPACITET OCH UTNYTTJANDE	1
S 2. ÖVERSIKT AV DEN TOTALA KAPACITETEN VID BOENDEANLÄGGNINGAR	3
S 3. HOTELL	4
S 3.1 Hotellkapacitetens och kapacitets- utnyttjandets utveckling 1978 till 1981	4
S 3.2 Kapacitet- och kapacitetsutnyttjande vid hotellen fördelad efter region 1981	5
S 3.3 Kapacitet och kapacitetsutnyttjande fördelat över året	6
S 3.4 Hotellkapacitet och kapacitetsutnytt- jande efter anläggningsstorlek	9
S 3.5 Var och när finns ledig kapacitet?	10
S 3.6 Vem utnyttjar hotellkapaciteten?	12
S 4. CAMPING	15
S 4.1 Campingkapacitetens utveckling och kapacitetsutnyttjandet 1976/77 - 1981	15
S 4.2 Campingutbud fördelat efter län	16
S 4.3 Vem utnyttjar campingkapaciteten?	
S 5. ÖVRIGA INKVARTERINGSANLÄGGNINGAR	19
S 6. ÖVRIGA FAKTORER AV BETYDELSE FÖR KAPACITETS- UTNYTTJANDET	20
S 7. KONKLUSIONER OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRBÄTTRA KAPACITETSUTNYTTJANDET	22
S 7.1 Konklusioner	
S 7.2 Åtgärder	

S 1. TILLGÄNGLIG STATISTIK SOM BESLYSER TURISTANLÄGGNINGARS KAPACITET OCH UTNYTTJANDE

Den svenska inkvarteringsstatistiken baseras på uppgifter om kapacitet och kapacitetsutnyttjande vid landets kommersiella boendeanläggningar. I materialet ingår uppgifter som rör hotell, stugbyar, vandrarhem, campingplatser och kommersiellt förmedlade privata fritidshus, lägenheter och rum.

Av samtliga övernattningar som sker i Sverige utanför hemmet registreras ca 15 % i inkvarteringsstatistiken. I denna ingår all känd kommersiell förmedling, såväl fritidsresande som affärsresande. Resterande 85 %, som mest består av fritidsresande, utgörs av övernattningar i eget fritidshus, hos släkt och vänner, i båt osv.

Statistikinsamlingen sker på olika håll och efter något skilda principer beroende på typ av anläggning.

Sveriges Turistråd har gett Statistiska Centralbyrån (SCB) i uppdrag att svara för insamling av det material som gäller hotell, stugbyar och vandrarhem. I stort sett samtliga anläggningar som faller under förordningen om hotell- och pensionatsrörelse har lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter till SCB. Tillsammans rör det sig om ca 2 000 hotell, stugbyar och vandrarhem över hela landet.

SCBs insamling av material för hotell, stugbyar och vandrarhem påbörjades i januari 1976. Till följd av en omläggning av statistiken under 1977 har vi emellertid inte tillgång till fullt jämförbart material förrän från år 1978 och framåt.

Anläggningarna rapporterar varje månad in uppgifter till SCB om tillgänglig kapacitet uttryckt i rum och bäddar samt om utnyttjandet av dessa per dygn under månaden. De belagda bäddarna eller gästnätterna fördelas också efter gästernas nationalitet. 13 enskilda nationaliteter inklusive Sverige ingår i materialet. Dessutom registreras antalet nyinskrivna svenska och utländska gäster varje dag under månaden.

På de anläggningar som underlåter att besvara SCBs enkät tillämpas ett uppräkningsförfarande. För att få en skattad gästvolym på de anläggningar som ej svarat, kombineras kapaciteten på dessa med kapacitetsutnyttjandet på storleksmässigt, geografiskt och branschmässigt jämförbara anläggningar.

Resultatet från inkvarteringen på hotell, stugbyar och vandrarhem sammanställs varje månad av SCB på läns- och riksnivå. Uppgifter för andra regionala eller på annat sätt utvalda grupper av anläggningar tillhandahålls av Turistrådet på konsultbasis.

I Sverige finns drygt 600 campingplatser. Sedan mitten på 1960-talet har Sveriges Campingvärdars Riksförbund (SCR) varje år efter sommarsäsongens slut samlat in och bearbetat uppgifter från dessa.

SCR gör också sammanställningar som visar antalet gästnätter under hela perioden maj-september fördelat efter län och efter gästernas nationalitet. Någon fördelning på kortare tidsperioder är däremot inte möjlig att göra.

En tredje del av inkvarteringsstatistiken består av material kring kommersiellt förmedlade stugor, lägenheter och privatrum. Materialet kring dessa boendeformer samlas in av Turistrådet via enkäter ställda till turistbyråer och övriga förmedlingsorgan. Ca 17 000 objekt med 65 000 bäddar hyrs ut på detta sätt. Den första undersökningen genomfördes under sommaren 1977 och har följts av liknande undersökningar åren därefter. Resultaten redovisas enbart för sommarsäsongen i dess helhet och gästnätterna fördelas efter län och efter gästernas nationalitet.

Inkvarteringsstatistiken är sekretessbelagd, vilket innebär att siffror ej får redovisas så att resultat för någon enskild anläggning kan urskiljas. Ett tillräckligt krav för att uppfylla denna bestämmelse brukar vara att varje grupp som redovisas skall bestå av anläggningar med minst tre skilda ägare.

Turismens utfall och utveckling redovisas i en årsrapport som Turistrådet sammanställer. Redovisningen omfattar alla de boendeformer som nämnts ovan, dvs hotell, stugbyar, vandrarhem, campingplatser och privata stugor, lägenheter och rum. Rapporterna inriktas i första hand på en marknadsvis analys av resultaten i länen under sommarperioden maj-september.

S 2. ÖVERSIKT AV DEN TOTALA KAPACITETEN VID BOENDE-ANLÄGGNINGAR.

Om alla kommersiella anläggningar i Sverige samtidigt erbjöd maximal bäddkapacitet, skulle drygt 450 000 bäddar stå till förfogande för uthyrning under en natt.

Tabell S.1 Total kapacitet samt antal gästnätter efter boendeform år 1981.

Boendeformer (kommersiella)	Total bädd- kapacitet juli 1981	%	Antal gäst- nätter år 1981	%
Stadshotell	61 100	13	7 743 500	27
Motorhotell	17 400	4	2 285 900	8
Turisthotell	36 900	8	3 117 000	11
Stugbyar	26 800	6	2 674 700	9
Vandrarhem	11 300	2	696 100	3
Camping	234 000	52	9 928 700	35
Stugor, lägenheter, rum (1)	66 000	15	1 934 100	7
TOTALT	453 500	100	28 380 000	100

(1) Kapacitetsuppgifterna avser år 1980.

I verkligheten är det nu inte så att all kapacitet är tillgänglig varje dygn under ett år. Anläggningar varierar sitt öppethållande beroende på en rad faktorer.

Campingplatser, stugbyar samt stugor, lägenheter och privatrum är boendeformer som utnyttjas av turister och de är huvudsakligen tillgängliga och efterfrågade under sommaren. Förhållandet är likartat för vandrarhemmen.

Hotellen, vilka i allmänhet har en mera sammansatt kundkrets, har därmed också en annan efterfrågestruktur. Detta medför att säsongvariationer i både tillgänglig kapacitet och kapacitetsutnyttjande har en annan profil på hotellen än på övriga boendeformer.

Utbudet av rum och bäddar toppas under sommarmånaderna. Störst är det på campingplatserna, där den skattade bäddvolymen är lika stor som på övriga boendeformer tillsammans. Även i stugor m m finns en stor kapacitet för kommersiellt bruk, ca 15 % av den totala.

Inom hotellsektorn svarar stadshotellen för den största bäddvolymen och har fler bäddar än motorhotell och turisthotell tillsammans. Av hela bäddkapaciteten under sommarmånaderna utgörs 25 % av hotellbäddar.

S 3 HOTELL

S 3.1 Hotellkapacitetens och kapacitetsutnyttjandets utveckling 1978 till 1981

I den svenska inkvarteringsstatistiken ingår omkring 1 600 hotellanläggningar, vilka är indelade i tre kategorier. Den största består av stadshotellen och omfattar drygt hälften av samtliga anläggningar. Antalet turisthotell är ca 550 och motorhotell 150.

Sedan år 1978 har hotellanläggningarna minskat i antal med c:a 15. Parallellt med denna utveckling har såväl rums- som bäddkapaciteten ökat; den senare med c:a 10 000 till 115 000 bäddar år 1981. Ungefär hälften av ökningen har kommit turisthotellen till del. Under samma period har hotellrummen ökat med omkring 3 000.

Öppethållandet vid anläggningarna anpassas ju i första hand till efterfrågan på boende och varierar bl a beroende på årstid och läge i landet. Bland stadshotell och motorhotell är andelen helårsöppna anläggningar större än bland turisthotellen. För landet som helhet är det största antalet anläggningar i verksamhet under sommarmånaderna. I landets norra delar däremot, där man har en turistsäsong under sommaren och en under vintern, har man också motsvarande säsongsfördelning på kapacitetsutbudet.

Tabell S.2: Nyckeltal för hotellen 1978 och 1981

	1978	1981	Förändring
Antal anläggningar	1 631	1 595	- 2 %
Antal bäddar	107 200	116 600	+ 9 %
Antal gästnätter	12 711 200	13 146 300	+ 3 %
Kapacitets- utnyttjande			
Bäddar	38%	38%	
Rum	51%	50%	

Kapacitetsutnyttjandet anges vanligen som relationen mellan antingen antalet belagda och disponibla rum eller belagda och disponibla bäddar. Under år 1981 var kapacitetsutnyttjandet för hotellen i genomsnitt 50 % för rum och 38 % för bäddar. Högsta utnyttjandet hade motorhotellen, 55 resp 37 %.

Resultaten i inkvarteringsstatistiken under senare år pekar på ett ökat intresse från turistresenärernas sida på enklare och prisvänligare boendeformer. Volymtillväxten i antalet gästnätter har varit störst på de alternativ där man har möjligheter till självhushåll, t ex campingplatser och stugbyar. Även från hotellens sida försöker man anpassa sig till en sådan efterfrågan genom att t ex hyra ut rum efter vandrarhemsmodell eller utöka anläggningen med stugor.

S 3.2 Kapacitet- och kapacitetsutnyttjande vid hotellen
----- fördelad efter region 1981. -----

Tabell S.3: Hotellkapacitet och -beläggning efter län 1981

Län	Hotellbäddar Juli 1981 (1)		Gästnätter 1981		Kapacitetsut- nyttjande % 1981		
	Antal	%	Antal	%	Rum	Bäddar	
Stockholm	15 300	13,3	2 697	100	20,5	68	52
Uppsala	1 900	1,7	194	200	1,5	47	34
Södermanl.	2 600	2,3	251	200	1,9	40	30
Östergötl.	4 700	4,1	510	400	3,9	45	35
Jönköping	4 300	3,7	489	100	3,7	47	34
Kronoberg	2 100	1,8	202	600	1,5	43	30
Kalmar	4 800	4,1	381	400	2,9	43	32
Gotland	2 300	2,0	145	500	1,1	43	33
Blekinge	2 300	2,0	254	300	1,9	46	36
Kristianst.	3 800	3,3	324	300	2,5	39	34
Malmöhus	8 700	7,5	990	900	7,5	50	36
Halland	2 600	2,3	243	500	1,9	43	32
Bohuslän	9 600	8,3	1 435	800	10,9	59	46
Älvsborg	2 900	2,5	298	300	2,3	44	32
Skaraborg	2 700	2,3	284	200	2,2	46	34
Värmland	4 000	3,5	422	500	3,2	45	34
Örebro	3 300	2,9	333	800	2,5	45	32
Västmanland	2 600	2,3	228	100	1,7	42	28
Kopparberg	8 900	7,7	881	100	6,7	43	33
Gävleborg	3 500	3,0	355	200	2,7	44	31
Västernorr.	3 800	3,3	392	800	3,0	46	32
Jämtland	9 100	7,9	909	000	6,9	53	43
Västerbotten	4 100	3,6	408	200	3,1	48	36
Norrboten	5 400	4,7	512	800	3,9	45	34
Hela riket	115 400	100	13 146	300	100	50	38

(1) Juli är den månad då det totala kapacitetsutbudet är störst.

Siffrorna avviker något från motsvarande årsgenomsnitt i föregående tabell.

Tabell S.3 visar kapacitet och kapacitetsutnyttjande efter län vid hotellanläggningar i Sverige. Den totala bäddkapaciteten uppgår till 115.000. Det största utbudet finns i storstadsområdena. Stockholms, Göteborgs- och Bohus samt Malmöhus län svarar tillsammans för nästan en tredjedel av samtliga hotellbäddar i landet. Övriga län med relativt stora andelar är Jämtlands och Kopparbergs län.

Län med stor kapacitet tar också emot de flesta övernattningsarna under ett år. Stockholms och Göteborgs- och Bohus län har t o m större andelar av gästnätterna än av bäddkapaciteten. Tillsammans med Malmöhus län rymmer de nära 40 % av hela antalet övernattningsarna under ett år.

I genomsnitt under ett år utnyttjas den tillgängliga rumskapaciteten till 50 % och bäddkapaciteten till 38 %. De regionala variationerna i dessa båda mått är emellertid betydande. 20 av landets 24 län har ett rumsutnyttjande som ligger under genomsnittsnivån i landet under ett år. Endast de tre storstadslänen plus Jämtlands län har värden över denna nivå.

Under sommarmånaderna är den tillgängliga kapaciteten maximal i landet som helhet liksom i de flesta regioner. För att motsvara efterfrågan toppas dock utbudet även under andra delar av året. Sportlovsveckorna under vårvinterperioden medför stor efterfrågan på inkvarteringsmöjligheter i landets norra delar. På motsvarande sätt har stadshotellen ett stort utbud under icke-turistsäsong, då tjänsteresandet är stort.

S 3.3 Kapacitet och kapacitetsutnyttjande fördelat över året.

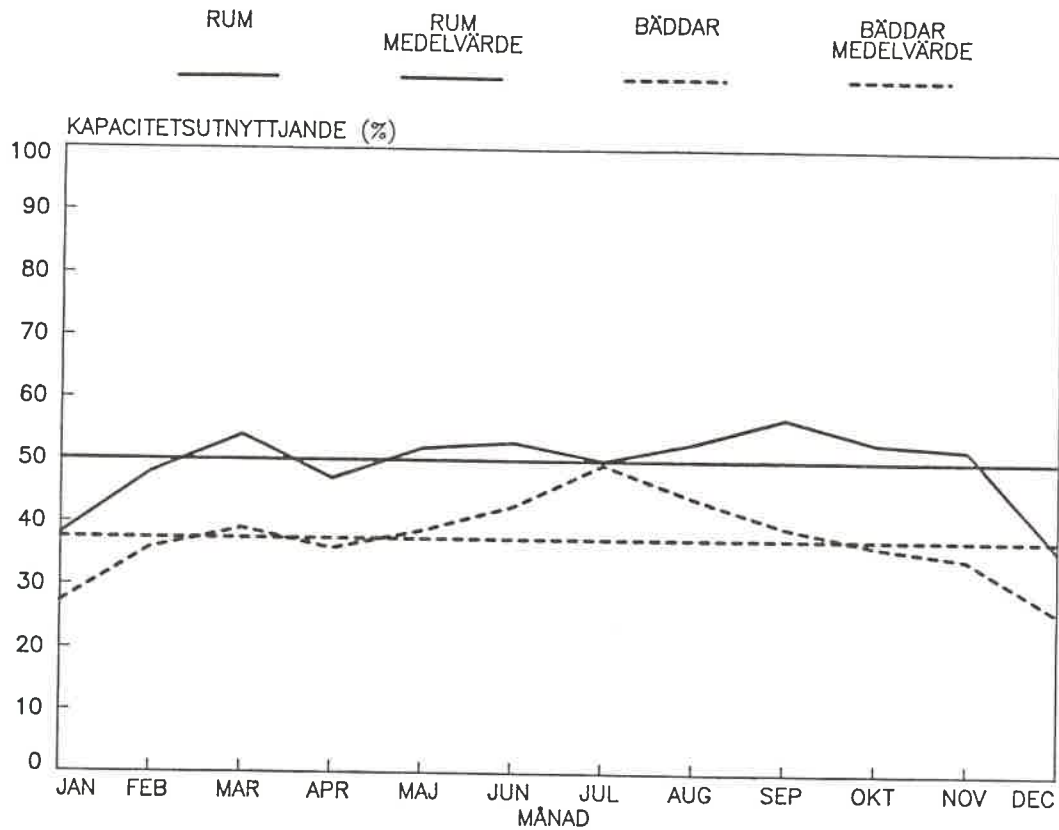
Den relativa bäddbeläggningen, dvs förhållandet mellan antalet belagda och disponibla bäddar, är högst under turismens högsäsong. För riket som helhet betyder detta att kapacitetsutnyttjandet är störst under sommarmånaderna med ett toppvärde i juli. År 1981 nådde detta värde 49 %.

Rumsbeläggningen är hög dels under de mest intensiva tjänstereperioderna, dels under de mest intensiva turistsäsongerna. I genomsnitt för hela riket är utnyttjandet av hotellrummen högst i mars och september. Under 1981 noterades under dessa månader värdena 55 resp 57 %. Resterande månader under året har ett tämligen jämnt utnyttjande, frånsett julfemånaderna december och januari, då affärsresandet är lågt och följaktligen också rumsbeläggningen vid hotellen.

Generellt sett ligger nivån på rumsbeläggningen ungefär 10-15 procentenheter högre än bäddbeläggningen. Detta beror på att dubbelrum av olika skäl hyrs ut som enkelrum. Exempelvis kräver konferensdeltagare oftast att de ska ha möjlighet att bo i enkelrum.

Förhållandet mellan bädd- och rumsbeläggningens fördelning över året framgår av diagram S.1.

Diagram S.1 Kapacitetsutnyttjandet fördelat över året 1981.

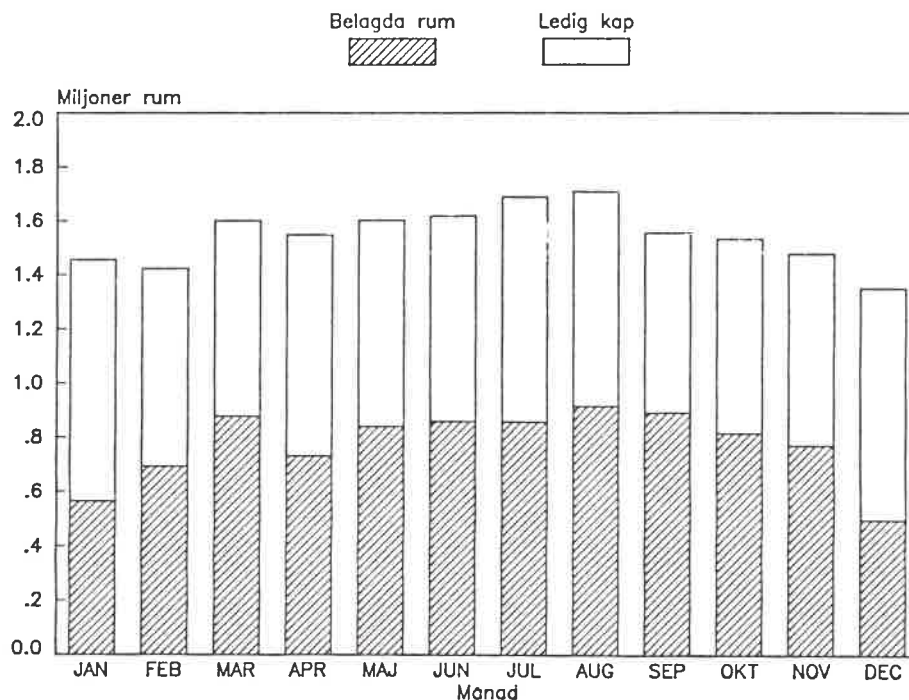

I Sverige finns totalt under ett år 22 miljoner hotellrum, som skulle kunna användas för uthyrning. På grund av att öppethållandet varierar under året, är i genomsnitt 85 % eller 18,5 miljoner av dessa disponibla för uthyrning. Som framgår av diagram S.2 och tabell S.4 är tillgängligheten på rum ojämnt fördelad på årets månader. Vinterperioden november- februari har det lägsta kapacitetsutbudet medan sommarmånaderna och då i synnerhet augusti har det högsta.

I genomsnitt är hälften av de disponibla rummen uthyrda under ett år. Månadsvariationerna i kapacitetsutnyttjandet ligger mellan 36 % i december och 57 % i september. Antalet obelagda rum varierar följaktligen också under årets olika delar. Januari är den månad då det största antalet disponibla rum står tomma; 890 000 under 1981. September visar det lägsta antalet med 660 000 outhyrda rum. Dessa siffror motsvaras av 28 700 resp 22 100 outhyrda rum per dygn. Se tabell S.4.

Diagram S.2 Kapacitetsutbud och belagda rum fördelat på månader år 1981

Tabell S.4 Hotellkapacitet och kapacitetsutnyttjande 1981.

Månad	Antal disponibla hotellrum	Antal belagda hotellrum	Rumsbelägg. %	Antal obelagda rum/månad	Antal obelagda rum/dygn
Jan	1 454 400	563 600	38	890 800	28 700
Febr	1 420 900	692 900	48	727 900	26 000
Mars	1 599 600	875 600	54	724 000	23 400
April	1 546 100	730 500	47	815 500	27 200
Maj	1 601 200	838 300	52	762 900	24 600
Juni	1 617 800	857 900	53	759 800	25 300
Juli	1 688 400	856 700	50	831 700	26 800
Aug	1 708 000	913 500	53	794 500	25 600
Sept	1 553 100	889 600	57	663 500	22 100
Okt	1 529 700	815 000	53	714 700	23 100
Nov	1 474 900	770 400	52	704 500	23 500
Dec	1 348 700	497 500	36	851 200	27 500
Hela året	18 542 700	9 301 600	50	9 241 100	25 300

S 3.4 Hotellkapacitet och kapacitetsutnyttjande efter anläggningsstorlek

Tabell S.5 Kapacitetens fördelning och kapacitetsutnyttjande efter storleksgrupp år 1981.

Hotell- storlek (bäddar)	Andel av hotellen %	Andel av sängkapa- citeten %	Kapacitets- utnyttjande (bäddar) genomsnitt under året %
5- 19	20	3,7	22
20- 49	35	15,3	28
50- 99	24	22,9	35
100-199	13	25,2	39
200-	8	32,8	45
<hr/>			
Antal hotell resp bäddar juli 1981	1 616	115 440	38

21 % av de svenska hotellen har mer än 100 bäddar och en ungefär lika stor andel har färre än 20 bäddar. Detta framgår av tabell S.5. Skillnaderna i fördelningen efter bäddstorlek är dock ganska stora mellan de olika hotellkategorierna.

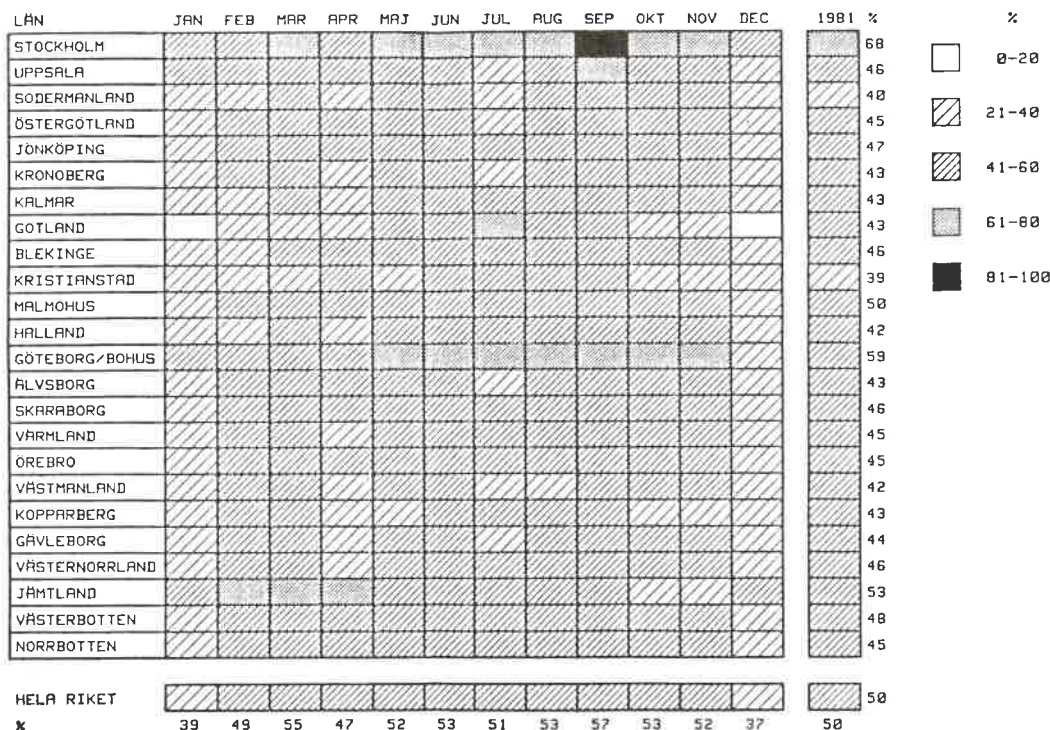
Bland stadshotellen finns den största andelen små anläggningar och en förhållandevis liten andel stora; 22 % har under 20 bäddar och 7 % har mer än 200 bäddar. Bland turisthotellen är motsvarande tal 17 resp 6 %. Motorhotellen har den minsta andelen små enheter, 13 %, och den största andelen med över 200 bäddar, 21 %.

Sedan år 1978 har utvecklingen inom hotellbranschen gått mot färre anläggningar med större bädd- och rumskapacitet. Som jämförelse kan nämnas att andelen anläggningar med mindre än 20 bäddar var 26 % år 1978 medan andelen med mer än 200 bäddar var 5 %.

Kapacitetsutnyttjandet vid hotellen är större ju större anläggningen är. Bäddutnyttjandet såväl som rumsutnyttjandet är dubbelt så stort vid de största anläggningarna som vid de minsta. I detta avseende är förhållandet detsamma i dag som för 3 år sedan.

S 3.5 Var och när finns ledig kapacitet?

Diagram S.3 Kapacitetsutnyttjandet av rum fördelat på län år 1981

Rumsbeläggningen vid de svenska hotellen var i genomsnitt 50 % under 1981. Under stora delar av året och i flertalet län varierar kapacitetsutnyttjandet med upp till 10 procentenheter kring denna nivå. Det finns emellertid undantag beroende såväl på årstid som på geografiskt område. Detta framgår av diagram S.3.

Hotell i storstadsområdena har det högsta kapacitetsutnyttjandet. I Stockholms län nåddes 1981 ett maximum under september månad, då 82 % av hotellrummen var uthyrda. Stockholms län var också det län som hade det högsta genomsnittliga kapacitetsutnyttjandet under året.

Även Göteborgs- och Bohuslän har en hög beläggingsgrad jämfört med övriga län. Under perioden maj-november 1981 var utnyttjandet högre än 60 %. Högsta värdet nåddes i oktober, och uppgick då till 67 %.

Den lediga kapaciteten är huvudsakligen koncentrerad till vintermånaderna december och januari. Under 1981 var nivån på kapacitetsutnyttjandet under dessa månader lägre än 40 % i nästan samtliga län.

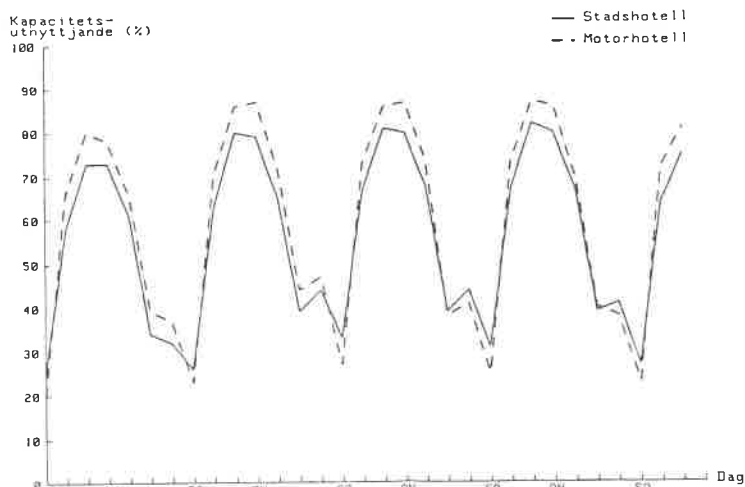

Diagram S.4 Rumsbelägning på stadshotell och motorhotell Mars månad 1981

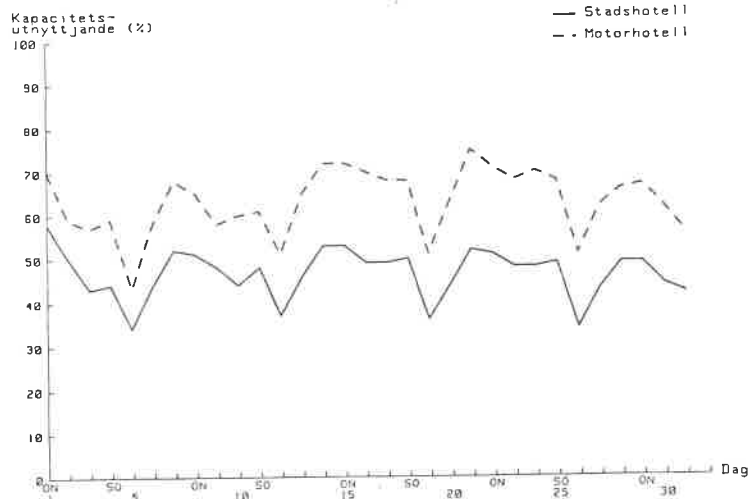

Diagram S.5 Rumsbelägning på stadshotell och motorhotell Juli månad 1981

Diagram S.6 Rumsbelägning på turisthotell Veckovis i Kalmar län 1981

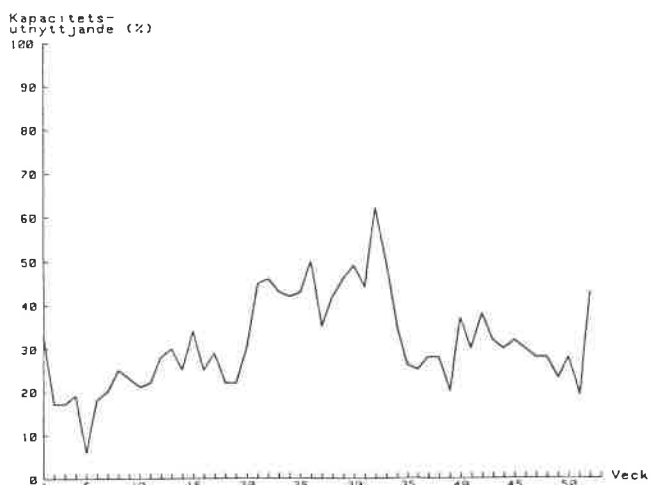
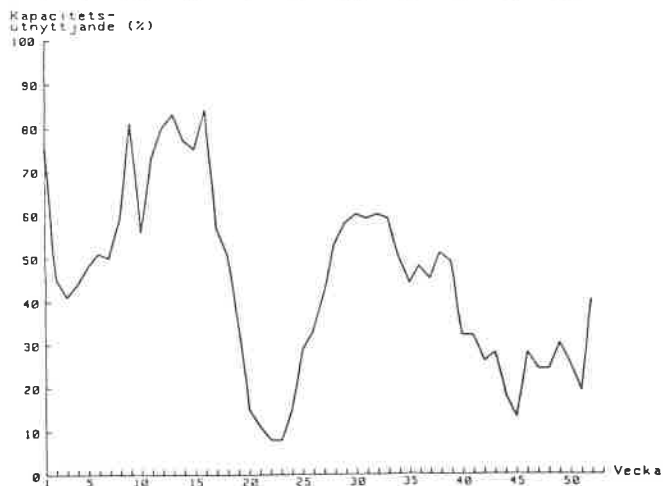

Diagram S.7 Rumsbelägning på turisthotell Veckovis i Jämtlands län 1981

Kapacitetsutnyttjandet har olika profiler i landets södra och norra delar.

I de norra delarna av landet finns en efterfrågetopp på boendemöjligheter under februari och mars och en under sommarperioden. Detta återspeglas i rumsutnyttjandet. April och maj är på många håll lågutnyttjade, liksom perioden november-januari.

I de södra delarna av landet är kapacitetsutnyttjandet lågt under nästan hela vinterperioden från december till april. Även mitt under juli månad finns en stor andel lediga rum på hotellen, såväl i norra som södra delarna av landet.

Stadshotell och motorhotell har en utnyttjandestruktur, som jämfört med turisthotellens, är ganska jämnt fördelad över årets månader. Den genomsnittliga beläggningsnivån under året är också högre på stads- och motorhotell. Under 1981 var rumsutnyttjandet på dessa 51 resp 55 % mot 43 % på turisthotellen.

Under vår- och höstmånaderna består gästerna vid stads- och motorhotell till största delen av personer på tjänsteresa. Det innebär att beläggningen vid hotellen koncentreras till endast några få veckodagar. Detta framgår av diagram S.4, där dygnsbeläggningen vid de båda hotelltyperna under mars 1981 redovisas.

Under sommarturistsäsongen är dygnsvariationerna i rumsutnyttjandet inte lika markerade. (Se diagram S.5). För stadshotellens del är rumsutnyttjandet i genomsnitt lägre under juli än under mars. Motsvarande skillnad för motorhotellen är betydligt mindre.

Beläggningen vid hotellen är också beroende av i vilken del av landet anläggningen ligger. I landets norra delar har man två turistsäsonger, en under vårvintern och en under sommaren, medan södra delarna av landet endast har en sommarsäsong. I diagram S.6 och S.7 visas veckobeläggningen på rum vid turisthotellen i Kalmar län i södra Sverige och i Jämtlands län i norra Sverige.

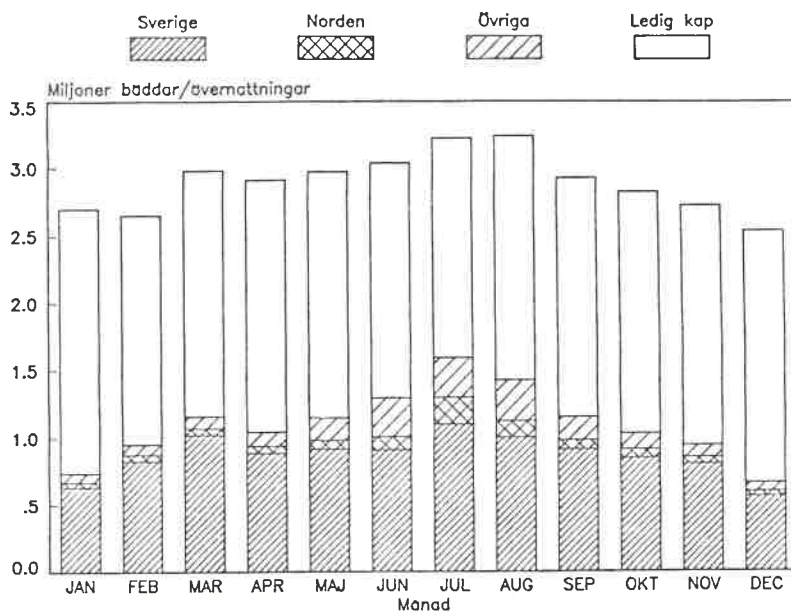
På många håll i norra delarna av landet har vintersäsongen större betydelse för anläggningarna än sommarsäsongen. Detta återspeglas också i diagrammet, där kapacitetsutnyttjandet för Jämtlands del ligger på en betydligt högre nivå under vårveckorna än under sommaren.

S 3.6 Vem utnyttjar hotellkapaciteten?

I diagram S.8 redovisas antalet disponibla och antalet belagda hotellbäddar månadsvis under 1981. Kapacitetstillgången är störst under mars månad samt under sommarperioden. Hotellbäddarna utnyttjas i genomsnitt till 38 % under ett år. Under juli är utnyttjandet som störst; 49 % år 1981.

79 % av de 13,1 miljonerna övernattningar på hotellen i Sverige under 1981 gjordes av svenskar. Ytterligare ca 7 % svarade övriga nordbor för och för resterande 14 % besökare från övriga världen.

Diagram S.8 Hotellkapaciteten under årets månader samt beläggningen efter nationalitet

Marknadsområdena Norden och övriga världen har varierande betydelse under olika delar av året. Under turistperioden juni-augusti 1981 var frekvensen utländska gästnätter som störst, och utgjorde då ungefär 30 % av samtliga.

Hotellbesök av gäster från våra nordiska grannländer är starkt koncentrerade till juli månad. 22 % av samtliga 900 000 nordiska hotellövernattningar under 1981 ägde rum under juli. De motsvarade då 40 % av hela antalet utländska gästnätter under månaden.

Stockholms län hade under 1981 den högsta andelen utländska besökare, ca 40 %. Även i Göteborgs- och Bohuslän var andelen förhållandevis stor, 36 %. I Jämtland registrerades under 1981 den minsta andelen utländska övernattningar, knappt 6 %.

I framför allt södra delarna av Sverige spelar övernattningarna från övriga delar av världen större roll än de nordiska, medan förhållandet är det omvända eller mera jämnt längre norrut i landet. Som exempel kan nämnas Jönköpings län i södra Sverige och Västerbottens län i norra, vilka båda hade mellan 400 000 och 500 000 hotellövernattningar under 1981 varav omkring 85 % var svenska. I Jönköpings län var drygt 25 % av de utländska övernattningarna nordiska mot nära 70 % i Västerbotten.

Tabell S.6 Hotellövernattningar efter marknadsområde och län 1981

Län	Övernattningar Fördelning i %			Tot.	Absoluta tal
	Svenska	Nordiska	Övr.		
Stockholm	59,5	9,8	30,7	100	2 697 100
Uppsala	84,6	5,0	10,4	100	194 200
Södermanland	88,9	3,8	7,3	100	251 200
Östergötland	85,6	4,2	10,2	100	510 400
Jönköping	85,4	3,9	10,7	100	489 100
Kronoberg	85,1	3,5	11,4	100	202 600
Kalmar	90,3	2,7	7,0	100	381 400
Gotland	91,1	2,2	6,7	100	145 500
Blekinge	93,9	1,6	4,5	100	254 300
Kristianst.	81,2	3,3	15,5	100	324 300
Malmöhus	82,9	3,8	13,3	100	990 900
Halland	85,7	4,7	9,6	100	243 500
Götebs.Bohus	64,1	16,9	19,0	100	1 435 800
Älvsborg	82,2	7,6	10,2	100	298 300
Skaraborg	93,1	2,5	4,4	100	284 200
Värmland	83,2	6,7	10,1	100	422 500
Örebro	89,6	3,4	7,0	100	333 800
Västmanl.	79,3	5,1	15,6	100	228 100
Kopparberg	91,5	1,9	6,6	100	881 100
Gävleborg	92,4	3,0	4,6	100	355 200
Västernorrml.	86,8	8,3	4,9	100	392 800
Jämtland	94,3	3,5	2,2	100	909 000
Västerbotten	84,7	10,9	4,4	100	408 200
Norrbotten	86,4	5,5	8,1	100	512 800
Hela riket	79,2	6,8	14,0	100	13 146 300

Norge svarar för det största antalet utländska övernattningar på de svenska hotellen. Under 1981 uppgick antalet till 464 000. Finland och Danmark noterade under samma år 254 000 resp 179 000 gästnätter.

Av de utomnordiska marknaderna var Västtyskland den största med 427 000 hotellövernattningar under 1981. Därefter följde USA med 273 000 och Storbritannien med 246 000 övernattningar.

S 4   CAMPING

S 4.1   Campingkapacitetens utveckling och ----- kapacitetsutnyttjandet 1976/77 - 1981

Kvantitativt har campingutbudet inte förändrats i någon större utsträckning sedan mitten på 1970-talet. Personkapaciteten uppgår till omkring 235 000 platser fördelade på ca 600 campingplatser.

Turistrådet svarar för en klassificering av landets campingplatser. År 1981 var 567 platser auktoriserade. Drygt 100-talet platser har utrustning för vintercamping.

De stora förändringarna inom branschen hänger samman med en kvalitetsmässig utveckling.

Det sker en ständig förbättring och utbyggnad av campingplatsernas service och standard. Ett exempel på detta är att eluttag installeras på allt fler platser, varmed möjligheterna till vintercamping blir fler. Utbyggnaden av antalet campingstugor fortsätter. Detta är ett boendeanternativ som både standard- och framför allt prismässigt är en allt mer efterfrågad produkt. Campingbranschen satsar vidare resurser på att erbjuda campinggästerna möjligheter till sysselsättning och aktiviteter i anslutning till campingplatsen.

De satsningar som gjorts inom branschen har gett positiva resultat och camping är en mer och mer efterfrågad boendeform. Camping är också den boendeform i den svenska inkvarteringsstatistiken som haft den mest gynnsamma volymtillväxten i antalet gästnätter. Sedan 1977 har dessa ökat från 7,9 miljoner till 9,9 miljoner år 1981, vilket motsvarar en årlig tillväxttakt om ca 6 %.

I följande två avsnitt redovisas dels en regional fördelning av kapacitetsutbudet, dels en fördelning av kapacitetsutnyttjandet efter region och nationalitet.

På vissa orter i landet finns campingplatser som är specialutrustade för husvagnscamping under vintertid. I allmänhet begränsar dock klimatet i vårt land möjligheterna att utnyttja campingplatserna mer än under högst tre till fyra sommarmånader. Under dessa är camping emellertid den av alla boendeformer i inkvarteringsstatistiken, som kan ta emot flest gäster per dygn.

1981 fanns i Sverige 632 campingplatser, varav 567 auktoriserade med plats för omkring 74 000 campingenheter, dvs tält och husvagnar. Med i genomsnitt 3,017 personer per campingenhet, blir den totala personkapaciteten 220 000 personer. Till detta kommer drygt 12 000 bäddar i ca 4 000 campingstugor.

S.4.2 Campingutbud fördelat efter län

Tabell S.7 Campingkapacitet efter region 1981.

Län	Campingkapacitet		
	Antal platser	Beräknad personkap. Ant.personer	%
Stockholm	16	6 400	2,9
Uppsala	12	4 200	1,9
Södermanl.	14	4 000	1,8
Östergötl.	29	7 200	3,3
Jönköping	19	4 400	2,0
Kronoberg	16	3 100	1,4
Kalmar	46	32 400	14,6
Gotland	15	7 800	3,5
Blekinge	19	5 900	2,7
Kristianst.	18	5 200	2,4
Malmöhus	20	13 800	6,2
Halland	22	17 300	7,8
Bohuslän	50	30 700	13,9
Älvsborg	15	6 000	2,7
Skaraborg	15	2 900	1,3
Värmland	38	8 900	4,0
Örebro	24	5 700	2,6
Västmanland	14	4 000	1,8
Kopparberg	33	13 000	5,9
Gävleborg	27	5 700	2,6
Västernorr.	37	6 000	2,7
Jämtland	48	7 700	3,5
Västerbotten	41	8 800	4,0
Norrbottn	44	10 500	4,7
Riket	632	221 700 (1)	100

(1) 12 100 bäddar i campingstugor ingår ej i sammanställningen.

Personkapaciteten har beräknats utifrån arealuppgifter.

Den regionala fördelningen av campingkapaciteten framgår av tabell S.7. I tabellen ingår ej kapaciteten i campingstugorna.

Kustlänen i södra Sverige är de verkligt stora campingområdena i landet. Kalmar län med Öland på ostkusten har den största kapaciteten med plats för 32 000 personer och Göteborgs- och Bohuslän på västkusten följer strax efter med plats för 31 000 personer. Tillsammans rymmer dessa båda län nära 30 % av det totala kapacitetsutbudet i hela landet. I norra delarna av landet har Kopparbergs län, Dalarna, plats för 13 000 och Norrbottens län längst i norr för 11 000 personer per dygn.

Tabell S.8 Antal campingövernattningar och nationalitetsfördelning 1981

Län	Övernattningar Fördelning i %				Absoluta tal
	Svenskar	Nordiska	Övriga	Totalt	
Stockholm	62	7	31	100	350 800
Uppsala	83	7	11	100	189 400
Södermanl.	85	5	10	100	383 100
Östergötl.	86	5	10	100	423 400
Jönköping	70	8	23	100	205 100
Kronoberg	57	8	35	100	145 100
Kalmar	90	2	7	100	1 176 100
Gotland	94	3	3	100	367 000
Blekinge	86	2	11	100	277 100
Kristianst.	81	5	15	100	287 300
Malmöhus	84	5	12	100	761 700
Halland	86	7	8	100	516 800
Bohuslän	73	16	10	100	1 237 200
Älvsborg	69	10	20	100	318 300
Skaraborg	69	7	25	100	204 400
Värmland	53	23	25	100	373 700
Örebro	70	13	17	100	227 500
Västmanland	92	2	6	100	200 100
Kopparberg	72	11	17	100	595 500
Gävleborg	75	17	8	100	315 300
Västernorr.	75	18	6	100	258 000
Jämtland	66	23	10	100	300 200
Västerbotten	60	32	8	100	336 000
Norrbotten	60	31	9	100	479 700
Riket	76	11	13	100	9 928 700

S 4.3 Vem utnyttjar campingkapaciteten?

Sveriges Campingvärdars Riksförbund, SCR, samlar in och bearbetar campingstatistiken varje år efter sommarsäsongens slut. Materialet visar resultatet för säsongen som helhet och någon möjlighet att se variationer i kapacitet och utnyttjande under denna finns inte. Nedbrytningar av statistiken görs däremot efter län och efter gästernas nationalitet, och på dessa uppgifter baseras redovisningen i tabell S.8.

Under år 1981 registrerades 9,9 miljoner övernattningar på de svenska campingplatserna. Det motsvarar 35 % av samtliga övernattningar på kommersiella boendeformer under ett år och 48 % av samtliga under sommarsäsongen.

De län som har den största kapaciteten är också mottagare av de flesta campingövernattningarna. Det betyder att Kalmar län tillsammans med Göteborgs- och Bohuslän svarar för 25 % av samtliga övernattningar.

De svenska övernattningarna dominerar i samtliga län och andelen varierar från 53 % i Värmlands län till 94 % på Gotland. I genomsnitt i landet utgör de 76 %, dvs något mindre än motsvarande andel för hotellen.

De nordiska campingövernattningarna har störst relativ betydelse i landets västra och norra delar. I exempelvis Värmland utgör de 23 % och i Västerbotten 32 % av samtliga övernattningar. Gästnätter från övriga marknader svarar i många fall för stora andelar av övernattningar i länen i södra Sverige. T ex i Kronobergs län där 35 % av övernattningarna kommer från länder utanför Norden.

De största utlandsmarknaderna för camping är Norge, Västtyskland och Holland. De 794 000 norska övernattningarna är i huvudsak koncentrerade till gränslänen mot Sverige, dvs till västra och norra delarna av landet, de västtyska och holländska liksom de danska till landets södra och västra delar.

S 5 ÖVRIGA INKVARTERINGSANLÄGGNINGAR

De boendeformer som berörts hittills är hotell och campingplatser. I den svenska inkvarteringsstatistiken ingår dessutom stugbyar, vandrarhem och kommersiellt förmedlade stugor, lägenheter och privatrum.

I Sverige fanns under 1981 253 stugbyar, dvs grupper av hus om minst 5 enheter. Tillsammans rymmer de 6 600 stugor med 28 000 bäddar. Det stora flertalet stugbyar ligger i norra Sverige.

Gästerna i stugbyarna är till övervägande del semesterresenärer varför utnyttjandet av byarna är ojämnt fördelat över året. Totalt under 1981 uppgick antalet gästnätter till 2,7 miljoner.

Under juli månad var antalet disponibla stugor som störst, och samtidigt var 82 % av dem uthyrda. Även under övriga sommarperioden liksom under månader med sportlov och påskhelg under vintern och våren var utnyttjandegraden hög, 50-60 %. Under mellanliggande perioder var däremot den disponibla kapaciteten starkt reducerad och utnyttjandet låg på en nivå mellan 20-30 %.

I Sverige finns 220 vandrarhem. Öppethållandet vid dessa liksom utnyttjandet är starkt koncentrerat till sommarperioden. Totalt under 1981 hade vandrarhemmen 700 000 gästnätter varav 73 % var förlagda till månaderna juni-augusti. Kapacitetsutnyttjandet låg under dessa månader mellan 45 och 65 %, medan det under övriga delar av året var betydligt lägre, mellan 10-30 %.

Statistik för kommersiellt förmedlade privata fritidshus, lägenheter och rum sammanställs av Turistrådet för sommarperioden maj-september.

Knappt 20 000 objekt beräknas vara anmälda till turistbyråer eller andra förmedlare för uthyrning under hela eller delar av sommaren.

Under 1981 registrerades 1,9 miljoner övernattningar vid dessa boendeformer. Dalarna och Värmland i västra Mellansverige samt Kalmar och Gotlands län i sydöstra Sverige noterade var för sig mellan 200 000 och 300 000 gästnätter, vilket tillsammans utgör ungefär hälften av samtliga.

S 6 ÖVRIGA FAKTORER AV BETYDELSE FÖR KAPACITETSUTNYTTJANDET

Hur många anläggningar som finns inom ett område och av vilken typ de är bestäms av efterfrågan på övernattningsmöjligheter. Hur efterfrågan ser ut, beror i sin tur på strukturen i området. Det är nämligen sällan som en boendeanläggning i sig skapar en efterfrågan på boende. Detta beror i stället på aktiviteter som erbjuds utanför anläggningen och kan vara t ex rekreativmöjligheter eller affärskontakter.

De anläggningsformer som ingår i inkvarteringsstatistiken utnyttjas företrädesvis av två grupper av människor: de som reser i tjänsteärende och de som reser privat, t ex på semesterresa.

Stugbyar, vandrarhem, campingplatser och fritidshus är anläggningsformer som huvudsakligen utnyttjas i rekreativsyfte. Människor vistas där under semestertid, under längre helger, sportlov m m. Hotellen har en kundkategori som till största delen består av människor på tjänsteresa. I synnerhet stadshotell och motorhotell har därför hög beläggning under några få av veckans vardagar och låg under helgerna.

Utbud- och efterfrågemönstret ser olika ut i olika delar av landet. Det varierar också för olika anläggningstyper, anläggningsstorlekar och under olika delar av året. Sådana faktorer kan studeras med hjälp av inkvarteringsstatistiken och har belysts i tidigare avsnitt.

Beläggningen på en anläggning styrs i första hand av den attraktionskraft som det kringliggande området har på skilda kundkategorier. För fritidsresenären spelar aktivitetsutbudet en stor roll, antingen människor söker någon speciell aktivitet eller vill ha möjlighet att välja bland flera. En annan faktor är tillgängligheten, som hänger samman med transportmöjligheter och geografiskt avstånd.

Naturligtvis kan även egenskaper hos den enskilda anläggningen vara avgörande för besöksfrekvensen, inte minst med tanke på den lokala konkurrensen. Prissättning, standard, service är exempel på sådana egenskaper, som väl anpassade kan gynna beläggningen.

Viktigt för såväl områden som enskilda anläggningar är också att företagen drivs affärsmässigt. Här spelar marknadsföring och profilering stor roll. Företag som har ett kunnande om sin marknad och kan nå den med budskap om sina produkter på ett effektivt sätt, har större möjligheter att öka sin beläggning än andra.

Stora säsongsvariationer i utnyttjandet av en anläggning är besvärande ur både planerings- och driftssynpunkt, även om genomsnittsbeläggningen ligger på en ekonomiskt acceptabel nivå. För anläggningarnas del är därför målet att uppnå en så jämn beläggning som möjligt över veckodagar och delar av året.

Även om fritidsresandet fortfarande är koncentrerat till vissa perioder under året, så har vi i dag en betydligt större spridning av semestrar och annan ledighet än för 20-30 år sedan.

Bland de faktorer som påverkat denna utveckling kan nämnas följande:

Den lagstadgade semesterlängden, som under början av 1960-talet förlängdes till 4 veckor och som fr o m 1978 uppgår till 5 veckor. Denna utveckling har gjort juni och augusti till större semester månader än tidigare. Många väljer också att ta ut en del av sin semester under vinterhalvåret. Vidare är det tillåtet att spara semester en bit in på påföljande år, vilket ger en topp i semesteruttagen just innan sådana semesterdagar fryser inne.

Arbetsveckans längd, som under 1950-talet var 45 timmar fördelat på 6 arbetsdagar. Under 1960-talet infördes 5-dagarsvecka och parallellt sjönk arbetstiden till 40 timmar fr o m 1971.

Sänkt pensionsålder, vilket gjort att gruppen pensionärer är större i dag. Detta är en grupp i samhället som har större möjligheter än de flesta andra att välja restidpunkt.

Övergången från ett produktionssamhälle till ett tjänste- och servicesamhälle gör det möjligt för människor att mera individuellt planera sin tid. T ex kan man arbeta in s k "klämdagar" och på så sätt få en längre sammanhängande ledighet i samband med helgerna.

Även skolloven har fått en större spridning över året. Detta gäller i första hand vinterloven och är en effekt av att efterfrågan på boendemöjligheter på vintersportorterna varit större än utbudet.

Vintersportlovet fördelas därför numera vanligtvis på fyra veckor och påsklovet på två.

Diskussioner förekommer nu också om att ändra skolterminerna och införa tre terminer i stället för som i dag två.

Fritidsresandet skulle naturligtvis kunna fördelas ännu jämnare över året om människor i ökad utsträckning valde att semestra i Sverige också under andra delar av året än idag. Exempelvis kunde delar av semestern tas ut i kortare perioder.

För anläggningarnas del skulle detta innebära en ytterligare säsongsutjämning medan konsumenten skulle få en mera lätt-tillgänglig och eventuellt prisvänligare produkt.

För att åstadkomma en ytterligare säsongsutjämnning gäller det för turismbranschen att skapa produkter som är attraktiva för olika kundkategorier under olika delar av året.

Det är troligt att de naturupplevelser som idag erbjuds av många måste kompletteras med andra attraktioner som är mera oberoende av årstid och väder.

Viktigt är också att leta upp de grupper av människor som har möjlighet att resa oberoende av t ex skollov eller bunden semesterledighet.

Sammanfattningsvis kan sägas att det är en större produktanpassning som i kombination med de förändringar i arbetstid och ledig tid som pågår, kommer att kunna leda till en ökad säsongsutjämnning.

S 7. KONKLUSIONER OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖRBÄTTRA KAPACITETSUTNYTTJANDET

S 7.1 Konklusioner

Under hela 1981 registrerades drygt 28 miljoner övernattningsar vid kommersiella boendeanläggningar i Sverige. Det var 2 miljoner eller 9 % fler än under år 1978.

Resultaten i den svenska inkvarteringsstatistiken grundar sig på månads- eller säsongsvisa rapporter från anläggningar i hela landet; 1 600 hotell, 250 stugbyar, 220 vandrarhem och c:a 600 campingplatser. Därtill kommer uppgifter från kommersiella förmedlare angående uthyrning av stugor, lägenheter och privatrum.

För Sverige som helhet är sommarperioden maj-september den dominerande turismperioden. Under 1981 noterades nära 21 miljoner eller 73 % av årsövernattningarna under dessa månader. Skillnaderna i olika delar av landet är emellertid stora.

Under sommarmånaderna är camping den mest frekventerade boendeformen. Sommaren 1981 noterades 9,9 miljoner campinggästnätter. Därefter följde hotellen med 6,6 miljoner gästnätter under samma period.

Kapacitetsutbudet liksom utnyttjandet varierar säsongsvis under ett år och styrs av olika kundkategoriers efterfrågan på boendemöjligheter. Detta innebär att fördelningarna över ett år ser helt olika ut beroende på boendeform. Stadshotell och motorhotell har därvid den jämnaste fördelningen.

I genomsnitt under ett år står 50 % av hotellrummen vid de svenska hotellen outhyrda. Även för de övriga boendeformerna i inkvarteringsstatistiken är förhållandena likartade. Det låter alltså som om en mycket stor andel av kapaciteten står outnyttjad, men bakom denna siffra döljer sig stora säsongsmässiga variationer, vilka hänger samman med variationer i efterfrågemönster.

Det är huvudsakligen två kundgrupper som i helt olika syfte utnyttjar landets inkvarteringsanläggningar. Den ena är människor på tjänsteresa och den andra är människor på semester- och rekreationsresa. Tjänsteresandet ger upphov till säsongsvariationer av två slag. Dels är det mest frekvent under vissa höst och vårmånader, dels är det koncentrerat till endast ett par av veckans vardagar. Tjänsteresenären utnyttjar också så gott som uteslutande hotell.

Privatresandet sker under tiden på året då människor är lediga; under semestertid, helger, skollov osv. Detta ger alltså upphov till stora säsongsmässiga och geografiska variationer i efterfrågan på boende.

För anläggningarnas del blir nivån på beläggningen beroende av hur kundkategorin är sammansatt.

Säsongsvariationer i utbud, beläggning och utnyttjandegrad blir speciellt stora för de anläggningar som i extremt hög grad endast efterfrågas av en av de båda gästgrupperna. Jämnast blir nivån i de fall då anläggningarna har en sammansatt kundkategori som kompletterar varandras efterfrågemönster under året, månaderna och veckorna.

S 7.2 Åtgärder

Turism är en kombination av många faktorer. Först krävs ett motiv för att tillbringa någon eller några nätter utanför hemmet. Detta kan vara semester eller annan typ av ledighet. I nästa steg skall man bestämma resmål, färdstätt, övernattningsmöjligheter, hur länge man skall stanna borta och hur stor reskassan får vara. I dessa steg blir tidigare erfarenheter, information och kunskap om olika alternativ avgörande för det slutliga valet.

För boendeanläggningarnas del måste man vara medveten om att det ligger en lång beslutsprocess bakom turistens besök på en specifik anläggning och att det gäller att kunna påverka så stor del som möjligt av denna process för att nå ökad beläggning.

Den andra kundkategorin, tjänsteresanden, väljer inte själv utan har ett styrt motiv för att besöka en ort och väljer mellan olika anläggningar på andra grunder än turisterna. För denna kundkategori är service och komfort övergripande krav medan tillgänglighet och prisnivå har sekundär betydelse.

Den värld boendeanläggningar är beroende av och måste påverka för att förbättra sina resultat, är alltså uppbyggd av många faktorer som tillsammans bildar ett komplext system. Att där finna enkla eller generella principer som totalt sett höjer utnyttjandet av anläggningarna är inte möjligt. Däremot finns det naturligtvis åtgärder som kan betyda mycket för en enskild anläggning och som i kombination med varandra kan inverka på den totala beläggningsgraden.

Åtgärder som kan förbättra kapacitetsutnyttjandet vid olika typer av boendeanläggningar kan delas in i två grupper:

- 1) strukturella förändringar i samhället
- 2) strukturella förändringar inom näringen.

Till den försnämnda gruppen hör sådana åtgärder som kan åstadkomma en påverkan eller anpassning till den sociala strukturen. Som exempel kan nämnas semesterspridning, förändring av skolterminer och lovens placering över året, förändringar av arbetstidens längd och förläggning. Till gruppen hör också sådana förändringar som påverkar infrastrukturen i ett område. Tillkomsten av en ny flygplats kan t ex medföra ett ökat resande till området och därmed en ökad beläggning på boendeanläggningarna. Resandet och efterfrågan på boende är också starkt konjunkturberoende och i en lågkonjunktur klarar sig de servicetäta samhällena bäst. Nedläggning av en industri kan för anläggningar på en ort innebära förlust av en hel kundkategori. Finns då ingen alternativ kategori att expandera inom, blir resultatet katastrofalt för anläggningarnas del.

I den andra gruppen finns åtgärder som kan sammanfattas under benämningen produktutveckling. Produktutvecklingen har som mål att öka attraktionskraften på en anläggning eller inom ett område.

Den externa produktutvecklingen innefattar en sanering inom branschen. Anläggningar som är fellokaliserade i förhållande till efterfrågan eller på annat sätt inte svarar mot denna, måste i vissa fall läggas ner. Att lågutnyttjade anläggningar försvinner från marknaden får som effekt ett ökat genomsnittligt utnyttjande av det kvarvarande utbudet.

Den externa produktutvecklingen innefattar vidare en utbyggnad av serviceutbudet på en ort. Tillkomsten av aktivitetsanläggningar ökar attraktionskraften på en ort och medför en förbättring av beläggningen på alla typer av anläggningar.

En anpassning till efterfrågan i dag innebär att anläggningarna måste öka sin flexibilitet och ha en mångsidig funktion. Hotellrum kan t ex utrustas så att de tillfredsställer behov hos olika kundkategorier under olika säsonger. Likaså måste service och prissättning anpassas till en efterfrågad nivå. En rationell försäljningsapparat är också viktig ur både anläggningens och kundens synvinkel. Här kommer datoriseringen in som en faktor av växande betydelse.

Turismbranschen kan ibland uppfattas som konservativ och oitresserad av förändringar och nytänkande. Dessutom förekommer brister i insikten om den egna branschens möjligheter liksom om olika marknadens och kundens önskemål. En låg beläggning kan förklaras av att den produktutveckling som äger rum inte hänger samman med utvecklingen i samhället i övrigt. Produktutbudet svarar inte mot efterfrågan och i värsta fall kombineras detta med en missriktad marknadsföring av produkterna. I ett sådant läge blir både beläggingsgrad och lönsamhet för företaget, två starkt samverkande faktorer, lidande.

För att nå en högre beläggning och därmed också bättre lönsamhet måste företag inom turismbranschen drivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bl a en medveten marknadsföring som kräver dels ett kunnande om branschen och marknaden, dels effektiva marknadsplaner som kan satisfiera uppställda målsättningar. Personer som är sysselsatta med turism besitter inte alla gånger de kunskaper som skulle behövas för att handla och verka affärsmässigt. Det finns därför ett stort utbildningsbehov för personer verksamma i olika funktioner inom branschen.

De turistorganisationer som finns på lokal-, regional- och riksnivå kan agera i olika roller för att bidra till ett bättre utnyttjande af våra anläggningar. De kan fungera som språkrör och länk för näringen i kontakterna med skilda samhällsorgan, och de kan delta i och samordna produktutveckling och marknadsföring. Generellt sett kan deras roll vara att verka som ett stöd för företag i branschen när det gäller övergripande planering och samordning.

